

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 10. junija 1938

Cena posamezni številki din 1.50

Iskreno pozdravljeni

Danes prihajajo v Ljubljano prvi udeleženci velikega III. vsedržavnega kongresa trgovcev kraljevine Jugoslavije.

Prepričani smo, da so že pri vstopu na slovenska tla začutili, da prihajajo v bratsko deželo, ki je iskreno vesela njih prihoda, saj pozdravlja kot svoje goste svoje najbližje slovanske brate. Od nekdanja pa je bila Slovenija slovanski misli globoko vdana in danes, ko je po vsem svetu narasla napetost, ko so se premaknile državne meje na severu Slovenije, veruje v slovansko misel tembolj. Še zlasti pa v jugoslovansko, ki je danes že realna stvarnost in ki bo v kratkem še bolj, kar potrjuje tudi prihod bolgarskih trgovcev na kongres jugoslovanskega trgovstva. Zastopniki vseh južnoslovanskih narodov bodo zbrani v skupni misli na ljubljanskem kongresu in to daje kongresu še poseben pomen. Hvala vam bratje Bolgari, hvala vam vsi drugi dragi gostje iz Jugoslavije, da ste dali ljubljanskemu kongresu trgovstva ta veliki pomen.

Slovenija pa pozdravlja udeležence trgovskega kongresa s priščno iskrenostjo še iz posebnega razloga. Kot najbolj na zapadu postavljena dežela je Slovenija najprej in najgloblje spoznala potrebo gospodarske osamosvojitve. Nismo gospodarji na svoji zemlji, dokler je tuji velekapital gospodar nad zakladi naše zemlje. A ljubljanski trgovski kongres ima na svojem praporu zapisano, da se hoče boriti za našo gospodarsko osamosvojitve, da hoče ustaviti mahal tujega velekapitala. To je glavna misel ljubljanskega vsedržavnega trgovskega kongresa in zaradi te misli šteje Slovenija ljubljanski kongres tudi za svoj kongres. Vsa Slovenija kliče zato z navdušenjem vsem udeležencem kongresa svojo dobrodošlico in jih poziva, da vztrajajo na tej svoji glavni zahtevi, dokler ne bo v celoti izvedena.

Ni pa treba še posebej poudarjati, da pozdravljajo kongresne udeležence s prav posebnim veseljem njih slovenski stanovski tovariši. V zgledni zvestobi se bore z njimi že leta in leta za napredek našega narodnega gospodarstva in za pravice nacionalne trgovine. Vselej, kadar je bilo treba, so v neomahljivi zvestobi nastopili v skupni borbi in dejansko spoznali, da solidarnost jugoslovanskega trgovstva ni le lepa beseda, temveč z dejanji izpričana resnica. V teh skupnih bojih so se utrdile prijateljske zveze, se je poglobilo medsebojno spoznavanje in se je preizkusila tudi vdanost do vsem skupne misli. Zato pozdravljajo slovenski trgovci udeležence kongresa ne le kot svoje stanovske tovariše, temveč tudi kot svoje sobojavnike, na katerih zvestobo se morejo vedno zanesti.

Pozdravljajo pa jih tudi z zavestjo, da bo treba zmagovito prenesti še marsikateri boj in da nam bo solidarnost trgovstva v bodočnosti še bolj potrebna ko doslej. Še vedno je ostalo neizpoljenih vseh glavnih 12 zahtev jugoslovanskega trgovstva, še vedno se ne upošteva glas jugoslovanskega trgovstva tako, kakor bi se moral. Zato je tudi ena glavnih nalog ljubljanskega kongresa, da z vso učinkovitostjo naglasi zahteve ju-

goslovanskega trgovstva, ki ne bo prenehalo z bojem, dokler ne bodo te zahteve v celoti uresničene.

In uresničene bodo, kakor hitro bo organizacija jugoslovanskega trgovstva izvedena do konca in v vsej popolnosti po vsej državi. Danes nismo še tako daleč in tudi nič čudnega ni, če še nismo tako daleč, saj je bil šele pred štirimi leti prvi kongres trgovstva in saj je šele pred štirimi leti bilo ustanovljeno Centralno predstavništvo. Po vsakem trgovskem kongresu

pa je bila organizacija jugoslovanskega trgovstva trdnješa in tako mora biti tudi po ljubljanskem kongresu in to kljub nekim nepotrebnim nevšečnostim. Ne morejo te odvrniti jugoslovanskega trgovstva od njegove prave poti, ki pozna le en cilj: napredek našega narodnega gospodarstva, da bo Jugoslavija tudi gospodarsko močna država. Ne strankarsko-politični ne nobeni drugi oziri ne morejo spraviti jugoslovanskega trgovstva s te poti. Zato je jugoslovansko tr-

govstvo tudi prepričano, da se bo znašlo na tej skupni poti slej ali prej prav vse jugoslovansko trgovstvo.

Z visokimi upi pozdravljajo slovenski trgovci ljubljanski vsedržavni trgovski kongres in zato tudi iz dna srca pozdravljamo vse, ki so prišli na ta kongres, da ga povišajo v mogočno manifestacijo enotnosti in solidarnosti jugoslovanskega trgovstva.

Iskreno pozdravljeni boreci za napredek naše nacionalne trgovine!

me u obzir izukrštanost interesov kod samih trgovaca, može sa punim pravom nazvati idealna organizacija.

Centralno predstavništvo, ovako organizovano, ne zna za versku, pokrajinsku ni političku pripadnost svojih članova. Ono ima pred očima samo staleške interese svojih članova i privredne interese zemlje. Oslobodjeno na ovaj način od izlišnih svakodnevnih zadjevica i sitničarenja, Centralno predstavništvo je u svome radu išlo racionalnim praktičnim putem, čime je steklo poverenje svih trgovaca u zemlji bez razlike.

Ovaj vrhovni trgovački forum u svome radu umeo je uvek da nadje meru. Nikada ništa nije zahtevao ni tražio za trgovački stalež što bi bilo od štete za druge staleže ili po državne interese. U svima odlukama i rezolucijama prvo se stavljao opšti interes našega naroda, pa tek zatim profesionalni interes trgovaca, ali ni tada ne pojedinačni nego opet zajednički, opšte trgovački. Na ovaj način trgovački stalež stekao je uvaževanje i kod prijatelja i kod neprijatelja.

Prilike u kojima živimo vrlo su teške za nacionalne trgovce u našoj zemlji. Savezi trgovaca i njihovo Centralno predstavništvo malo su dočkan organizovani i vreme njihovog dejstva je relativno kratko, te se zato nisu mogle prebroditi do sada sve teškoće i postići neki veći rezultati. Ali rad i pravac ovih ustanova su dobro organizovani i pravilno upućeni, pa se sa punim pravom očekuju uskoro i uspehi, koji će biti od koristi kako trgovcima tako i našoj Otadžbini.

Naš treći kongres u Ljubljani doprinosi u mnogome da se kroz manifestaciju naše snage i bratske sloge postignu postavljeni ciljevi, kojima ide naša trgovina i njeni nacionalni nosioci.

Nedeljko K. Savić, predsednik Central. predstavn., Beograd:

Centralno predstavništvo Saveza trgovačkih udruženja i njegov značaj

I ako su trgovci Kraljevine Jugoslavije imali svoje organizacije u vidu raznih vrsta udruženja i korporacija, oni u stvari kao privredni stalež nisu do skora činili jednu celinu niti su imali zajedničku uslanovu, kojoj bi preko svojih lokalnih organizacija svi pripadali.

Ovde nije reč o komorama, jer one imaju kao poluzvanične ustanove svoje posebne zadatke i svoju naročitu organizaciju.

Do 1933 godine postojao je samo Savez trgovačkih udruženja za Sloveniju sa sedištem u Ljubljani. Posle stupanja na snagu Zakona o radnjama, koji je propisao stvaranje prinudnih udruženja, formiran je Savez trgovačkih udruženja u Beogradu — u avgustu 1933 godine — a zatim su udruženja po ostalim banovinskim i komorskim područjima organizovala svoje saveze.

Sva trgovačka udruženja, bilo da su stvorila saveze ili ne, odmah po svome formiranju, a na inicijativu Saveza u Beogradu, organizovala su svoj prvi kongres u Skoplju u mesecu maju 1934. godine. Na ovom istorijskom sastanku trgovaca iz cele zemlje manifestovana je na dotle nevidjen način jednodušnost trgovaca u svima pogledima i ispoljila se svest o zajedničkim interesima.

Na ovom kongresu nije se zastalo samo na uobičajenim manifestacijama i donošenju neophodne rezolucije, već je pala neobično važna odluka, koja je ne samo doprinela brzom i preciznoj organizaciji dotle još neorganizovanih područja, već je njome stvoren zajednički vrhovni forum, koji treba dalje da vodi poslove svih saveza i da se stara kako bi donete odluke na kongresu bile u što kraćem roku privedene u delo.

Stvoreno je Centralno predstavništvo saveza trgovačkih udruženja

sa sedištem u prestonici države i sa mandatom, da poslove ove vrhovne ustanove vodi predsednik Saveza iz Beograda.

Ovom svojom mudrom odlukom trgovci su izbegli stvaranje jedne glomazne centralne organizacije, koja bi se lako i birokratizirala; tako da je ostala puna sloboda akcije pojedinih saveza na svome području u posebnim i lokalnim pitanjima, a za zajedničke poslove donosi odluke sednica delegata saveza, koji sačinjavaju Centralno predstavništvo.

Dakle, u malome, parlamentarnom sistemu na korporativnoj osnovi, a to će reći: udruženja slobodnim izborom na godišnjoj skupštini biraju sebi članove uprave i ovako izabrane uprave preko svojih delegata sačinjavaju uprave sa-

veza dotičnog područja, a predstavnici svih pokrajinskih saveza čine Centralno predstavništvo za celu zemlju.

Sednice Centralnog predstavništva održavaju se tromesečno i to naizmenično u važnijim privrednim centrima države. Sednicama predsedava predsednik saveza, na čijem se području sjednica održava. Odluke moraju biti jednoglasne, nadglasavanja nema i ako se desi da se samo jedan član ne slaže sa predmetom o kome se diskutuje, predmet se povlači.

Centralno predstavništvo radi već pune četiri godine. Ono je pripremilo drugi kongres u Beogradu 1936. godine i sada treći kongres u Ljubljani. Za ovo vreme održalo je predviđen broj sednica i nije se desio slučaj nesporazuma za sve ovo vreme niti je jedan predmet povučen sa sednice. Znači, da su svi poslovi tekli u punoj harmoniji i slozi, što se, kada se uz-

Stane Vidmar, predsednik Zveze trg. združenj v Ljubljani:

Veliki pomen letošnjega vsedržavnega trg. kongresa

Naš letošnji vsedržavni trgovski kongres smatram kot nekakšen mejnik v razvoju naših trgovskih organizacij. Naše trgovstvo je bilo doslej v nekaterih delih naše domovine zelo slabo organizirano in so organizacije t. j. združenja in zveze obstajale mnogokje le na papirju. Od lanske jeseni sem pa čutilo vsepovsod poživljenje in probujanje. Delo in priprave za kongres pa so prinesle življenje tudi v zadnji kraj širne domovine. — Pričelo se je gibati, kar je do-

slej še spalo. Številne seje in sestanki Centralnega predstavništva so vzbudili gibanje v vseh zvezah in danes vidimo že vsepovsod živahno delo za kongres, vidimo in čutilo neverjetno mnogo zanimanja in misla za naše kongresne prireditve. Ne samo pri nas v Sloveniji, marveč po vsej državi se je pričelo sistematično delo, propaganda, sestanki itd., ravnotako kakor pri nas. In kakor vidimo pri nas uspehe radi organiziranosti naših trgovcev, tako se morajo kmalu pokazati vidni uspehi, ko se bo začelo čutiti to sistematično in energično delo tudi po vsej državi. Če sedaj zastavljamo vse svoje sile v priprave za kongres, če smo se lotili velikopotezne propagande za udeležbo na kongresu, delamo to v trdnem prepričanju, da bo naš letošnji kongres ogromen korak naprej v organizaciji našega trgovstva in s tem tudi velik korak naprej v izpolnjenju naših upravičenih zahtev. Kot natančni računarji se moramo zavedati, da se bodo naše zahteve uvaževale in izpolnjevale le v toliko, kolikor bomo pokazali moč, zavednost in odločnost. Zavedajmo se, da tudi število 120.000 ne pomeni

dosti, če teh 120.000 trgovcev ni organiziranih, in sicer krepko in disciplinirano povezanih, pripravljenih ne le na vse nekomodnosti, ki jih prinaša delo v organizacijah, marveč pripravljenih tudi na žrtve. Zavedati se moramo tudi, da ni dovolj, če smo mi trgovci v Sloveniji še dokaj dobro organizirani, če članstvo naših združenj kaže veliko odločnost in smisel za organizacijo. Dokler ni vse trgovstvo v državi organizirano vsaj tako kot je v Sloveniji, tako dolgo je težko računati na kake izredne uspehe.

Vendar pa ne smemo obupati. Trgovci v nekaterih delih države sicer nimajo tako staro-utrdjenih organizacij, toda ob mnogih prilikah so pa pokazali naravnost neverjetno zavednost, odločnost in požrtvovalnost, kakršne mi niti ne poznamo. To pa je najvažnejše in tudi jamstvo, da bodo tam tudi organizacije prav hitro na višini. In ravno iz tega vidika je naš letošnji kongres silno pomemben.

Mi bomo na kongresu pokazali moč, zavednost, složnost in odločnost vsega trgovstva Jugoslavije. Povedali bomo vse, kar smatramo za potrebno, da se poudari,

z vsa odločnostjo. Dali bomo podarek našim zahtevam, še enkrat bomo opominjali in svarili, dokazali in utemeljili, da ne bo očitkov, pa tudi ne izgovorov. Dokazali bomo na mogočem zboru trgovcev, delegatov iz cele države, da naše zahteve, ki jih ponavljamo že tako dolgo, niso morda kaprice par funkcionarjev, marveč zahteve vsega našega trgovstva, ki ne misli popuščati, marveč se pripravlja na odločen nastop za dosego svojih pravic.

Poleg tega pa naj pokaže naš kongres tudi miselnost našega trgovca v pravi luči in ne takšno, kakršno slikajo razni demagogi in sovražniki našega stanu. Naj se vidi in čuje na kongresu, da smo trgovci konstruktiven element kakor malokateri drugi stan, naj se vidi in čuje, da smo ravno trgovci najboljši, najzanesljivejši in najpošrtvovalnejši državljani, ki kljub zapostavljanju in krivicam, ki so zadevale naš stan doslej, nismo niti trenutek klonili, kadar koli je šlo za narodne ali državne zahteve. Naj je bilo zapostavljanje in krivično postopanje namerno ali le plod nepoznanja stvari in nepoučenosti, mi smo v svoji borbi bili vedno pošteni, odkriti, lojalni in pravični.

Tudi danes, ko vidimo in čutimo rast in dvig sile naših organizacij, naš boj ni drugačen. Razlika je le v tem, da se bo pritisk te ogromne sile, ki jo tvori 120.000 jugoslovanskih trgovcev, uveljavljal vsak dan krepkeje in da bo ta sila podrla in odstranila vse tiste, ki namerno ali po svoji nesposobnosti zadržujejo izpolnitev naših zahtev, ki bazirajo na načelu enakosti, svobode, pravice in poštenosti. To, kar mi zahtevamo, je v korist našega narodnega gospodarstva. Zdravo narodno gospodarstvo je najkrepkejša opora vsake državne politike in najboljšo jamstvo gospodarske in politične neodvisnosti in svobode.

Mi se zavedamo odgovorne misije, mi se zavedamo važnosti in pomembnosti našega stanu za državo in zdravje državnega ustroja, pa zato ne popuščamo v borbi za reforme, ki naj razčistijo vse nejasnosti, odpravijo krivice in nepravilnosti, predvsem pa rešijo naše narodno gospodarstvo robovanja tujcem. Naša borba je jasna in čista ter popolnoma v interesu naroda in države! Zato ne more nihče, ki so mu interesi naroda in države res pri sreči, preko naših pravičnih zahtev, preko naših poštenih predlogov in načrtov. Naj nihče ne išče v našem delu vseh mogočih in nemogočih drugih namenov. Naši nameni so jasni in čisti, izpovedujemo jih javno in iskreno v odločni volji, služiti ne samo svojem stanu, marveč naši narodni skupnosti, interesom in potrebam našega naroda in države, v stalni pripravljenosti na vsako žrtvo, ki bi bila v ta namen potrebna. Nečemo pa biti in ne bomo neumne žrtve tujega velekapitala, nečemo biti in ne bomo žrtve kakršnih koli posebnih interesov, pa tudi ne žrtve neuvidevnosti ali nesposobnosti kogar koli. Mi se zavedamo svoje ogromne odgovornosti, zavedamo se prav dobro svojih dolžnosti, toda zavedamo se tudi svojih pravic.

Na kongresu bomo vse to dokazali. Letošnji kongres je torej izredno važen in pomemben za naše trgovstvo, pa smo zato tudi prepričani, da bo že udeležba sama pokazala, da je odslej treba vsakomur računati s krepko armado zavednih trgovcev.

Ivan A. Prpić, pretsjednik Saveza trg. udruženja, Zagreb:

Probudjena staleška svijest - put k uspjehu

Teške prilike današnjih vremena, stagnacija na mnogim područjima opće privrede, nervozno doba sadašnjosti — jednom riječi tok našeg današnjeg života upućuje sve ljude na energičnu borbu za opstanak, za obranu i očuvanje svojih životnih interesa u najširem smislu. Od ove borbe nije izuzet ni trgovački stalež, koji već godinama gleda sa očajem svoje propadanje i vapi za pomoć mjerodavnih faktora. Iskustvo nam je međutim pokazalo, da se je ta pomoć do sada sastajala lih iz bezbroj obećanja, dok trgovački stalež konačno sa rezignacijom nije došao do spoznaje, da se mora uteci zapovjedi naše narodne poslovice: »Pomozi sebi, pa će ti i Bog pomoći!«

Duboki smislo ovih riječi istovjetan je sa apelom na — složnost, jer samo u slozi leži moć za nadvladanje zapreka, koje inače pojedinae sam odstraniti ne bi mogao.

Naš trgovački stalež ali kao da živi u nerealnom svijetu in kao da ne mari za promjenom, koju s druge strane ipak neprestano želi. Dovoljno smo iskustva stekli u minulno vrijeme, kako se nas omalovažava in potjenjuje. Izgleda, da si trgovački stalež još uvijek nije postao svijestan svoje zadaće u privredi s jedne, a svojih dužnosti napram samom sebi s druge strane. Treba da se preneimo iz te naše apatije i da u prvom redu probudimo u našim redovima tu »klasnu svijest« — koju vidimo na svaki korak oko nas i koja, nošena složnim elanom, postizava kod drugih staleža konkretne uspjehe. U tu svrhu ali treba u prvom redu imati smisla ne samo za svoju vlastitu osobu i za svoje vlastite boli, nego i za one svoj staleškog druga. Drugim riječima: vrline drugarstva i kolegijalnosti, koje iz jedne skupine ljudi čine kompaktni blok, kadar da odolijeva uspešno najснаžnijoj bujici, treba da budu na dostojnoj visini. Ruku u ruku snjima ide staleška svijest, koja je preduvjet za svaku borbu, gdje dolaze u obzir interesi neke posebne grupe ljudi. Ona staleška svijest, koja je istovjetna sa pravom muževnošću, jer poznaje svoju — vlastitu vrijednost!

Na žalost se je ali pokazalo, da je u redovima našeg trgovačkog staleža ta svijest vrlo labava in da smisao za uzajamnost i kolektivitet postoji većinom samo na papiru in kao retorički ukras lijepih govora kod raznih zgoda. Trebalo bi manje govoriti i manje se prituživati, a više svijesno i zajednički raditi!

Organizacije trgovačkog staleža — bile one makar i zakonom oktroirane kao prinudne — imaju ipak vrlo dobar i potreban cilj: baš onaj odgoj ka jedinstvu, složnom nastupu i drugarskom pomaganju u zajedničkoj nevolji. Zalostno je i opet, da se je moralo konstatirati, da se trgovački stalež nije do sada dovoljno služio tim sredstvom, koje mu stoji na ras-

polaganju, da uzmogne — makar nepotpuno, a to ipak dokumentirati svoju snagu. Stopostotna privrženost svojim staleškim organizacijama daje već prvo temeljno uporište za daljnju borbu u obrani naših vitalnih interesa i pruža izgled na uspjeh. U tom nehanju leži i jedan od razloga, da je naša nacionalna privreda već godinama izvrgnuta snažnim udarcima agilnih i užurbanih inostranaca, koji se danomice uvuku u naše redove te — služeći se našom neslogom i nehanjom — oduzimaju nam na svakom koraku ne samo povoljni teren za našu domaću djelatnost, već i našu zaradu, na uštrb i našeg i narodnog blagostanja.

Naš trgovački stalež mora u prvom redu kriviti samog sebe, ako ništa nije mogao postići: jer nije znao upotrijebiti sredstva, koja su mu stajala na raspolaganju, jer nije znao služiti se prirodnim vitalnim energijama, koje drijemaju u njegovim redovima. A nije ih znao upotrijebiti zato, jer je odviše fatalistički raspoložen i ne razumije otkriti te svoje vlastite snage i sposobnosti.

Stoga — ako priredjujemo naš Kongres Trgovaca, neka to bude za sve naše trgovce neka vrst

budnice: zadnji je čas osvjestiti se, preniti se i spoznati: Naš stalež je naš svijet, našem staležu dugujemo ne samo privrženost, nego i lični naš rad za njegove posebne interese.

I izvoštiti ćete ih, Vi trgovci, ako ste složni, i to svi: bez iznimke, i bez raznih lokalnih i prigodnih razmirica i sitničavih, kratkovidnih prigovaranja. Zato stisnite redove u Vašim organizacijama, složite snažnu falangu u obranu Vaših interesa i pred njom dignite barjak sa geslom: »To je naša volja! Volja može čudesa da stvara — ali nije dovoljno samo htjeti — mora se i znati, šta se hoće! Do sada izgleda, da to mnogi i mnogi iz našeg trgovačkog staleža točno sami nijesu znali!

Još jednom: prenite se, stanite rame uz rame, svi bez iznimke, najveći i najmanji — jer smo u našem staležu svi jednaki, jer nas tišti ista bol, jer je nas naš stalež skovao u jednu družinu, koja ali samo onda bude cvjetala, ako u toj družini ne budu samo »članovi«, već pravi »drugovi«, prožeti duhom interesne zajednice i kolegijalnosti!

Vodjeni tim duhom — podjimo na Kongres!

Bratje Bolgari pozdravljajao kongres

Общъ съюзъ на българскитѣ търговци
Централенъ комитетъ
Телефони № № 2-23-84, 2-67-41, 2-43-37
Пощ. ч. бр. 25-40
София, ул. Славянска, 3

Splošna zveza bolgarskih trgovcev
Osrednji odbor
Telefoni: 2-23-84, 2-67-41, 2-43-37
Pošt. ček. račun 25-40
Sofia ul. Slavinska 8

Привѣтъ къмъ братята югославянски търговци

Както азъ, така и българскитѣ търговци, чувствуваме радостта, че намъ ни се отдава случай, да се срещнемъ — стопанскитѣ деятели на Югославия и България, на Конгреса въ Люблина, по починъ любезната покана отъ Съюза на югославянскитѣ търговци.

Ще трѣбва да признаемъ, че предпоставката за широко разтваряне границитѣ на дветѣ държави за приятелски посещения е, наскоро сключениятъ пактъ за вѣчно приятелство, който поставя на здрави основи връзкитѣ между дветѣ славянски страни.

Това голѣмо дѣло, което гарантира мира за дветѣ страни, до голѣма степенъ е било улеснено чрезъ съдействието на стопанскитѣ деятели, който най-добре чувствуватъ, какво благотворно влияние оказватъ за развитието на цвѣтуща търговия, установенитѣ приятелски отношения между отдѣлнитѣ държави.

Ако нашитѣ държавници уредолираха съ политически актъ отношенията между насъ и Васъ, ние, българскитѣ търговци, идемъ, да заячимъ, чрезъ взаимното ни опознаване, стопанскитѣ връзки между двата братски народа.

Приятелскитѣ стопански връзки сѣ носители на богатства, миръ и любовь между народитѣ.

Проникнати отъ това съзнание, ние изпращаме привѣтъ на братята югославянски търговци и пожелаваме, подетото дѣло на взаимни отношения отъ денъ на денъ все повече и повече да крѣпне, за да се възвести вѣчний миръ и по този начинъ, да се одухотвори сключениятъ пактъ за вѣчно приятелство.

Димитъръ Д. Вълевъ
Бившъ Министъръ на търговията
и Председателъ на Общия съюзъ на българскитѣ търговци

Pozdrav bratom jugoslovanskim trgovcem!

Kakor jaz tako smo tudi vsi bolgarski trgovci vzradošeni, da se nam ponuja prilika za srečanje gospodarskih delavcev Jugoslavije in Bolgarije na kongresu v Ljubljani, kamor nas je ljubeznivo povabila Zveza jugoslovanskih trgovcev.

Priznati moramo, da je bil predpogoj široko odprte meje med dveh držav za prijateljske obiske pred kratkim sklenjeni pakt večnega prijateljstva, ki postavlja odnošaje med obema slovanskima deželama na zdrave temelje.

To veliko delo, ki zajamčuje obema deželama mir, je bilo v veliki meri olajšano s sodelovanjem gospodarskih činiteljev, kateri najbolj občutijo, kako dobrodelno lahko vplivajo vzpostavljeni prijateljski odnošaji med posameznimi državami na razvev trgovine.

Če so naši državniki uredili s političnim dejanjem odnošaje med nami in Vami, poskušamo mi bolgarski trgovci okrepiti s pomočjo vzajemnega spoznavanja gospodarske stike med obema bratskima narodoma.

Prijateljske gospodarske zveze prinašajo bratstvo, mir in ljubezen med narode.

Prešinjani od te zavesti pošiljamo pozdrave bratom jugoslovanskim trgovcem in želimo, da bi se pričelo delo vzajemnih odnošajev od dne do dne bolj jačilo, da bi se razglasil večni mir in da se na ta način oduhotvori sklenjeni pakt večnega prijateljstva.

Dimitr D. Veljev s. r.,
bivši minister za trgovino
in predsednik Splošne zveze
bolgarskih trgovcev.

Referati na III. kongresu trgovcev kraljevine Jugoslavije

11. in 12. junija 1938.

Savez trgov. udruženja, Beograd:
1. Izvozna trgovina in Prizad. 2. Gospodarska zakonodaja.

Savez trg. udruženja, Zagreb:
1. Veleblagovnice in sistem podružnic. 2. Delovanje tujcev in tujega kapitala v naši državi. 3. Mednarodne trgovinske pogodbe.

Savez trg. udruženja, Sarajevo:
Turizem in komunikacije.

Savez trg. udruženja, Skoplje:
Socialno zavarovanje trgovstva.

Savez trg. udruženja, Banjaluka:
Kmečki dolgovi in trgovski kredit.

Savez trg. udruženja, Novi Sad:
Davčni sistem in fiskalna obremenitev.

Savez trg. udruženja, Osijek:
1. Vprašanje trgovske usposobljenosti. 2. Zadrudništvo, zlasti nabavljajno in konsumno.

Zveza trg. združenj, Ljubljana:

1. Glavni referat o vseh aktualnih gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo trgovino in trgovski stan.

2. Referat o specialnih vprašanjih z območja Slovenije. 3. Karteli.

4. Pomorski promet.

Kongresni odbor

Predsednik: Vidmar Stane, predsednik Zveze trgovskih združenj.
Podpredsedniki: Pintar Ferdo, Maribor, Čeh Franc, Murska Sobot, Škrbec Franc, Ljubljana.
Člani: vsi člani predsedstva Zveze trgovskih združenj ter vsi predsedniki in tajniki kongresnih odsekov.

KONGRESNI ODSEKI:

Finančni odsek:

Predsednik: Novak Fran, trgovec, Ljubljana;
tajnik: dr. Gornik Milko, tajnik Zveze trg. združenj.

Stanovanjski odsek:

Predsednik: Lukič Zvone, trgovec, Ljubljana;
tajnik: dr. Gornik M.

Propagandni odsek:

Predsednik: Florjančič Stanko, trgovec, Ljubljana;
tajnik: dr. Gornik M.

Prehranjevalni odsek:

Predsednik: Verbič Anton, trgovec, Ljubljana;
tajnik: dr. Gornik M.

Potovalni odsek:

Predsednik: Čebin Dominik, trgovec, Ljubljana;
tajnik: Laznik Viljem, trgovec, Ljubljana.

Sprejemni odsek:

Predsednik: Golob Roman, trgovec, Ljubljana;
tajnik: Verovšek Joža.

Prireditveni odsek:

Predsednik: Krek Janko, trgovski zastopnik, Ljubljana;
tajnik: Kačar Fran, trgovec, Ljubljana.

Poročevalski odsek:

Predsednik: Zeleznikar Saša, urednik »Trgovskega lista«, Ljubljana;
tajnik: Šmuc Lojze, tajnik trg. združenja, Ljubljana.

Ljubljanskemu trgovstvu!

Združenje trgovcev prosi ljubljansko trgovstvo, da v čim večjem številu poseti vse prireditve, ki so objavljene v čast gostom vsedravnega trgovskega kongresa. Posebno pa vabimo trgovstvo, da poseti v soboto zvečer dne 11. t. m. ob 20. uri družabni sestanek v čast Bolgarom v hotelu »Bellevue«. — Uprava združenja.

Pisarna stanovanjskega odseka:

GLAVNI KOLODVOR,
telefon 41-50

Že v 24 urah barva, plešira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobl in svetločilka orajec, ovratnik in manšete. Pere. suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Војин Варошчић, претседник Савеза трг. удружења Моравске бановине, Скопје:

Потреба социјалног осигурања градских привредника

ку су дати Окружни уреди за случај болести и у новије доба социјално осигурање за случај старости, изнемоглости и смрти; чиновнику две трећине прихода ако минимум за живот, које му нико ни за шта не може узети; Законом о занатским и земљорадничким задругама омогућава се задружно организовање и кроз те задружне установе уживају обилне синекуре као: ослобођење од пореза, такса, поштарине и тд.; док занатлије имају Занатску банку, земљорадници Привилеговану аграрну банку, Привилеговано акционарско друштво за извоз, „али са повластицама“ које су Друштву дате на штету трговаца и трговине као целине — дотле је трговцима одузето и право слободне утакмице.

Индустрија ужива заштиту високих царинских ставова, стварање картела, слободу отварања својих продавница и тд. Када све ово имамо у виду, онда с правом можемо да кажемо да смо ми трговци једина класа у земљи која је подвлашћена.

Нажалост, на овоме се није стало, по се је задњих година такмичило у доношењу разних мера и уредаба које су имале једино за циљ спутавање трговине и слабење трговачког staleжа. Ово је све довело трговачки staleж у једно изузетно тешко стање; у њиховим радњама одавна влада манастирска тишина, јер готово нико ништа и не пазари.

Свесна служба туђинском капиталу доводи до очајања и трговачки staleж се с правом боји да ово све скупа не измени економску структуру наше отаџбине.

Јасно је као дан да се свага једне државе не цени по броју бајонета њених војника, већ по њеној економској и политичкој стабилности, по задовољству свих њених класа, по једнаком третирању и неговању свих друштвених редова.

Социјално осигурање градских привредника не сме се назвати једном хуманом потребом, него једино и искључиво државном потребом, ако се жели да трговац и надаље остане не само регулатор производње, него и регулатор друштвеног поретка.

Да ли ће друштво и меродавни увидети сву неправду коју чине једном заслужном staleжу, а кроз њега и самом себи — то остављам њима на размишљање и спокојно им трговачки staleж довикује: Ми своје рекосмо и душу спасисмо!

Градски привредници!

За ово стање у коме се ми сви налазимо пада један велики део одговорности и на нас саме. Будимо искрени и признајмо да сви заједно нисмо свесни ни улоге коју вршимо, ни стања у коме се налазимо, а још мање онога шта нас у будућности чека. Остављени ђудима времена, лишени сваке законске потпоре за случај изнемоглости, болести, старости и смрти, ми још не схваћамо значај организовања у циљу напретка заједнице и појединца. Без овога се не да замислити основни принцип социјалног живота уопште.

Потреба за груписањем, за прибирањем снага осећа се увек у доба тешких криза националних, социјалних и економских. То је једна истина која се је увек манифестовала када су појединци осетили да сами, као јединка, нису довољни за страшну борбу

која им се намеће, која им омета правила развитака, која им угрожава и сам опстанак.

Никада у историји нашег staleжа није била потреба јаснија за организовањем нашег staleжа не у циљу како нам то злочамерни кажу да удруженим снагама штитимо своје сталешке интересе, него да исправимо једну очиту неправду данашњег друштва, а то је неједнако третирање нашег staleжа са осталим редовима данашњег друштва. Хоћемо једнакост, једноправност и да сви у том правцу служимо општим народним интересима.

Градски привредници, волите ли себе, своју породицу, осећате ли потребу да и надаље ваше име блиста у историји човечанства, удружите се као један човек и тражите да кроз своје социјално осигурање постигнете оно што остали то већ имају.

Хоће ли то социјално осигурање бити пензионо или за случај изнемоглости и смрти (јер остала за нас и не долазе у обзир) то је ствар нашег договора. Главни је да је оно обавезно за све са девизом сви за једно, један за све, да је спроведено на бази децентрализације и да се поклада са територијом Савеза, да су принудна трговачка удружења носиоци месног осигурања, а ова сва заједно у Савезу који би био главни носиоц социјалног осигурања. Оптерећење да се врши према имовном стању појединца

МАЛА НАКУПОВАЛКА
dobro ve...

KOLINSKO
CIKORIJO

на бази чланарине коју дотични плаћа годишње свом принудном удружењу (где су чланарине по категоријама), а у обрнутом случају (где су чланарине за све чланове подједнаке) на бази пореског оптерећења. Да су сви чланови без обзира на њихово имовно стање подједнако осигурани. Осигураник може бити само онај који је извршен број година провео као самосталан привредник и који је кроз то време уредно испуњавао своје обавезе. Ето, то су углавном у кратким цртама изнесени принципи на којима би требало спровести социјално осигурање градских привредника, а које је и законодавац у самом Закону о радњама од 5 новембра 1931 § 384 донео Уредбу да ће г. Министар трговине и индустрије у

споразуму са г. Министром социјалне политике и народног здравља донети Уредбу о организацији и начину, као и условима овог осигурања.

Потреба социјалног осигурања градског привредника је више него очигледна; не ићи испред точка живота значи бити прегажен, ићи поред њега значи бити иза оних који су пред током. Остваримо ли ову племениту и виталну мисао, спасили смо друштвени организам неминуовне смрти. Не постигнемо ли то, очекујмо прекор будућих генерација које иду за нама.

Ово неколико изложених мисли нека наведу многог на дубље размишљање о данашњем друштвеном поретку и социјалној неправди која постоји наспрам трговачког staleжа.

Ibrahim Šahinagić, претседник Савеза удружења трговца у Сарајеву:

Turizam -- naša mlada privredna grana

I kod nas je već poznato, da se u cijelom svijetu turizam smatra kao odlična i vrlo važna grana nacionalne privrede. Da je tako dokazuje činjenica, da države turizmu posvećuju svoju punu pažnju gdje god postoje uslovi da postane malo jačom granom narodne privrede. Državne vlasti, privredne organizacije i pojedinci rade na njegovom ekonomičnom i racionalnom iskorišćavanju. I naša država poklanja turizmu kao važnoj privrednoj grani posebnu pažnju. Naša država uvidjajući značaj i važnost turizma kao nacionalne privredne grane u 1936. god. donosi Uredbu o unapređenju turizma, koja čini temeljni kamen naše buduće privredno-turističke politike. Po donošenju citirane Uredbe svi smo svjedoci pregnuća i mjera, koje se poduzimaju u svrhu unapređenja turizma.

Međutim, da bi se podvukao značaj turizma kao privredne grane u sklopu cijele nacionalne privrede treba samo iznijeti ove sumarne statističke podatke:

Prema podacima Ministarstva trgovine i industrije prihod od

stranih i domaćih turista donio je u prošloj godini našoj zemlji oko 1.200.000.000 — dinara.

Prema podacima Privrednog komiteta Društva Naroda za 1936. god. godišnji prinos od domaćih i stranih turista ocijenjen je u Francuskoj na 25 milijardi dinara, u Italiji na 12, u Švajcarskoj na 5,5, u Austriji na 3,5, u Čehoslovačkoj na 1,5 milijardu dinara.

Ako se prinos razdijeli po broju stanovnika odnosnih država, onda Švajcarska ima 1.500 — dinara po stanovniku, Austrija 450, Italija 250, dok je kod nas taj koeficijent još uvijek vrlo malen, i ako bi prema postojećim uslovima trebao i mogao biti daleko veći.

Prednjih nekoliko statističkih podataka dovoljan su dokaz koliki je značaj turizma kao grane nacionalne privrede, pa bez obzira na sve ostalo stvarno je potrebno i dužnost je, da svi merodavni faktori poklone punu svoju pažnju radu na organizaciji i podizanju turizma u našoj državi.

Međutim isto je tako poznato, da turizam nije samo i isključivo vrlo važna grana nacionalne privrede, već da je on i vrlo važan i efikasan instrument privredne, kulturne, socijalne, nacionalne pa i same državne propagande.

Turisti kao neposredni posmatrači svih privrednih, kulturnih, socijalnih i nacionalnih manifestacija i stremjenja naroda, vrše o tom najbolju propagandu u zemlji i na strani.

Međutim ukazavši na važnost turizma kod nas treba još konstatovati i slijedeće:

Prolazeći sa gledišta poznatog pravila, da uspjeh svakog rada ovisi o njegovoj organizaciji, kad je riječ o turizmu treba imati u vidu još i ove momente. Sve do skora mi nismo pravilno ocijenili

važnost turizma po nacionalnu privredu. Trgli smo se tek onda, kad su nas na to prisilile prilike izazvane privrednom krizom, i mi smo tek tada počeli tražiti i iznaziti nova vrela nacionalnog prihoda. Tada smo se tek sjetili važnosti turizma kao privredne grane. Sjetili smo se turizma kada su već druge države stvorile savršene organizacije u turizmu. Stoga je naš rad danas teži, jer se nalazimo u opštoj i velikoj borbi turističke konkurencije. Ali mi ne smijemo klonuti nego na organizovanj rad i propagandu treba odgovoriti našom organizacijom i propagandom.

Na propagandu smo već počeli odgovarati dobrom i smišljenom

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravljenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znatveno ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja. Tudi Vam bo Vaš organizem poplačal z večjo odpornostjo, če namesto druge pijete Rogaško slatino!

propagandom, a na organizaciju odgovaramo i odgovaracemo organizacijom i radom u smislu Uredbe Kraljevske Vlade i privatne inicijative.

U cilju podizanja turizma odlicno ce poslužiti i najnoviji gest našeg Ministra saobraćaja, koji turistima pruža povlasticu na željeznica od 50% za svakog, koji ostane u jednom mjestu 10 dana (udaljenom bar 200 km od polazne stanice).

Završavajući treba ipak istaći i naglasiti, da je turizam kao privredna grana kod nas vrlo mlada, pa da stoga, a u vezi s njegovim podizanjem i unapređenjem, pretpostoje velika pitanja, koja treba blagovremeno uočiti i riješavati. Glavni problemi koje treba riješiti su: kapital i organizacija.

Da bi se ova dva pitanja blagovremeno riješila potrebno je, da mjerodavni zatraže od privatne inicijative punu saradnju i pot-

poru. Koordiniraju li se inicijativa države i ona privatna tada se mogu očekivati najbolji rezultati. Propusti li se vrijeme i bude li se okljevalo inostrana konkurencija ce ugušiti i ubiti naš turizam, pa tako i našu najmladu privrednu granu. Stoga svi staleži i sve privredne organizacije treba da u svakoj prilici i pri svim svojim djelovanjima imaju na umu interese, boljitak i napredak našeg turizma.

Станко Лазич, претседник Савеза Удр. Трговаца НОВИ САД.

Трговина на обмочју Новосадског Савеза у 1937/38 години

На подручју Савеза Удружења Трговаца у Новом Саду није настављен онај полет у трговини, који се могао очекивати после извесног напретка концем 1937 године. Шта више, од фебруара месеца ове године може се са сигурношћу тврдити да је у свима трговачким браншама настала још већа стагнација, него што је била пре 1937 године. Овај застој би се могао приписати пре стању и догађајима изван граница наше отаџбине, него узроцима потеклим у оквиру наших државних граница. Осим промета у унутрашњој трговини, нарочито се запажа застој код извоза артикала, који долазе у обзир са подручја овог Савеза. Изузетак чине стока и сточни производи, чији је извоз контингентан, док је извоз цералија, а у првом реду кукуруза, скоро потпуно обустављен. Није било скоро никаквог интересовања, а и понуде су биле минималне. Исто такво стање владало је и на тржишту кудеље и кучине.

Унутрашња трговина на подручју овог Савеза имала је још много веће тешкоће и ова 1938 година у прва четири месеца је потпуно у знаку апсолутне стагнације. Немате бранше, која би била у стању да се похвали и да забележи ма и најмање успехе. Све је потпуно обамрло и перспективе су у свима могућим бојама, само не у ружичастој. Услед присаједињења Аустрије Немачкој настала је извесна пометња и несигурност у погледу развијања послова, а осим тога и извесне локалне компоненте потенцирају још више ту неизвесност, која декуражира потрошача и ограничава га само на набавке најпотребнијих артикала за одржање голог живота. Посматрају ли се трговачке бранше на подручју Савеза и њихово пословање у последњих пет месеци, долази се до безусловне констатације: да је промет опао са 50% за разлику од 1937 године; да су цене свима артикла делом стабилне, а делом у скоку; и да је инкасо у опадању.

Очевидно је дакле да сви ови симптоми указују да је наша унутрашња трговина један тежак болесник и да јој је потребна једна добро смишљена терапија за њено оздрављење. Али тај болесник, који је при пуној свести и увек објективан, увек лојалан, он сам даје сугестије својим

лекарима за потребну рецептуру и на њима је једино што се од њих увек моли, а што ће се и приликом овог конгреса тражити, да се не оглушавају о захтеве, који су оправдани и воде консолидацији наше домаће трговине, која је без сумње један од најпозитивнијих фактора у изградњи и јачању наше отаџбине.

Напоследку да се дотакнем и питања наше Савезне организације. Познавајући прилике, баш у веzi са стањем у трговини, које сам мало час у кратким цртама изнео, а познавајући и менталитет наших трговаца и њихових сталешких организација, не бих желео да цитирам само неразвијену свест и недисциплинованост у нашим редовима као узрок недовољне актив-

ности овог Савеза. Јер, осим апатије која је настала у трговачким редовима према организацијама, а која се у првом реду има приписати слабим успесима наших организација, постоји још и урођено нерасположење према истима. Наш Савез се трудио током времена да пронађе узроке овоме и после многих покушаја и испитивања дошло се до констатације да се то нерасположење да уклонити једино личним додиром и живом речи. Дакле, обилазећи појединачно свако подручје Удружење и проповедајући потребу стварања јаких сталешких организација, сматрајући да је то једини и прави пут, којим треба ићи у циљу победе трговачких идеја и заштите сталешких интереса. Радећи у том правцу наш Са-

вез је одржао током времена један низ конференција у местима појединих принудних Удружења.

Тим приликама се дошло до убеђења да је прогноза нашег Савеза била тачна и да су се на тим састанцима сви присутни сагласили да је савезна организација потребна и да је треба помагати у њеним настојањима и раду. Ето, само на тај начин, истина, прилично заморан и везан са материјалним жртвама, моћи ће се постићи слога, разумевање и јединственост у нашем, а хоћу да верујем да би то био пут и начин, којим би требали да пођу и други Савези, који још нису потпуно организовани.

Поздрављени братије Болгари!

Здравейте братя Болгари!

Съ особена радост поздравяватъ словенскитъ и всички югославянскитъ трговци Васъ своитъ български колеги. Най-дълъгъ е билъ вашия пътъ до Любляна и за това най-големо значение има присъствието Ви на нашия Конгресъ. Вие превърнахте Конгреса на югославянскитъ трговци въ истински югославянски Конгресъ. Благодариме Ви скъпи братя.

Специална благодарностъ на Васъ, защото Вашето участие на Конгреса ни означава нова и силна манифестация на българо-югославянското братство. Не празни думи но жива реал-

ностъ тръбва да бѣде това приятелство, за да започнатъ новъ животъ нашитъ четири народа. За всички ни основния законъ тръбва да бѣде това братство, а Вашето участие на люблянскитъ трговски Конгресъ доказва, че за стопанска България и Югославия то е станало таква.

Отъ все сърдце Ви привѣтствуваме скъпи български братя, като свои браншови колеги, като съратници за трговския напредъкъ и за стопанско засилване на България и Югославия. Същата борба тръбва да водимъ и ние и време е да си помагаме помежду си и съ общи усилия да достигнемъ до победа на нашитъ мисли и желаня.

Този е начина съ който тръбва да работимъ за по широки стопански отношения между дветъ държави и съ това да се достигне още веднажъ до онова което е било вече а именно митническа уния, да свърже дветъ братски държави.

Въ знакъ на напредъкъ и по хубави бѣднини на България и Югославия Ви привѣтствуваме скъпи български гости, а нашия привѣтъ е също и въра въ бъдещето на българския и югославянски народи.

Да живѣе България!
Да живѣе Югославия!
Да живѣе царъ Борисъ III. и кралъ Петъръ II!

Raiko Dimitrievič, претседник Савеза трг. удружења Vrbaske banovine:

Трговина и комunalна политика

Velika potreba, da trgovački stalež javno obilježi svoj stav u mnogim pitanjima, koja uslovljavaju njegov životni rad, a zbog kojih u teškim privrednim prilikama treba da se čuje i njegova riječ, pokrenulo je trgovačko udruženje u Banjoj Luci akciju, da smišljenim i energičnim radom, u saradnji sa ostalim udruženjima osnuje Savez trgovačkih udruženja Vrbaske banovine.

Ovaj Savez osnovan je kad i naša banovina. Nažalost, sticajem prilika isti je ostao u životu samo do osnutka Trgovinsko-industrijske komore u Banjoj Luci.

Inicijativom udruženja trgovaca u Bos. Novom obnovljen je naš Savez, koji je svoj osnivački skup održao 9. novembra 1935 g. u Banjoj Luci, a istog dana i svoju glavnu skupštinu.

Do obnavljanja Saveza rad pojedinih udruženja bio je lokalno skučen, nesistematičan, bez potrebnih uzajamnih veza i bez jednodušnosti u akcijama, koje su se imale povesti oko pitanja, koja pogadjaju trgovački stalež. Tako u stvarnoj dezorganizaciji i nedostatku svijesti o potrebi zajedničkog rada, trgovački stalež nespreman dočekao je teške dane privredne poremećenosti, koji su osobito pogodili slobodnu trgovinu.

Rad našeg Saveza od njegove obnove pa do sada razvio je dosta veliku aktivnost u vezi sa pojavom čitavog niza pitanja, koja su jedno za drugim nicala. Rad Saveza bio je življi i intenzivniji već i zbog toga, što se on nalazi u sjedištu

svih centralnih nadležstava, kod kojih su činjene intervencije, podnošene pretstavke i molbe, od čijeg je riješenja u većini slučajeva zavisila sudbina pojedinih trgovaca.

Oživljenjem našeg Saveza postali smo članovi Centralnog Predstavništva Saveza trgovačkih udruženja Kraljevine Jugoslavije.

Centralno Predstavništvo kao vrhovni forum trgovaca raspravljalo je, donosilo odluke i upućivalo razne rezolucije nadležnim faktorima. Na svim sjednicama i konferencijama njegovim bio je zastupan i naš Savez, te bio u stalnoj saradnji po svim pitanjima trgovačkog staleža.

Sve nedaće, koje pogadjaju trgovački stalež u našoj državi, pogadjaju ujedno naš stalež i na području ovog Saveza.

Jedna stvar, po kojoj u zadnje vrijeme nijesu poduzeti naročiti koraci, a koja tangira trgovački stalež, a naročito na području ovog Saveza, to je rdjava komunalna politika u opštinama ovog Saveza.

Ovim pitanjem zabavićemo se u daljem izvodenju i to o opštins-

I. KETTE
LJUBLJANA
Aleksandrova c. 3

Specialitete
moške mode

Vedno zadnje novosti
svetovnih modnih
center

Cene in postrežba
solidna

skim dažbinama uopšte a naročito s obzirom na prilike u Vrbaskoj banovini.

Prema odredbama Zakona o neposrednim porezima opštinski se prirez može razrezivati kod svih oblika neposrednog poreza samo na osnovni porez a ne i na dopunski.

U našem poreskom sistemu uveden je poseban progresivan dopunski porez, da bi se bar unekoliko zadovoljilo principu progresivnog oporezivanja, jer se kod usvojenih poreskih oblika — zemljarine, kućarine, rentovnog poreza, društvenog i službeničkog poreza — kao objektivnih poreza, taj princip ne može dosljedno primijeniti. Kako opštine ne mogu razrezivati prirez na dopunski porez, koji je progresivan, već samo na osnovni porez, koji nije progresivan, to princip progresivnog opterećenja kod opštinskog prireza ne dolazi do izražaja.

Ministarstvo finansija odobravalo je ranije pojedinim opštinama ne samo razrezivanje progresivnog prireza, već i tzv. diferencijalnog prireza, kod kojeg je prirezna stopa nejednaka za sve poreske oblike, nego je prema okolnostima različita. Medjutim Ministarstvo finansija prekinulo je tom praksom i prije 2 godine izdalo uputstva za sastav budžeta gradskih opština, po kojima se zabranjuje zavodjenje kako diferencijalnog tako i progresivnog opštinskog prireza.

Nije nam poznato, što je rukovodilo Ministarstvo finansija, da odustane od svoje ranije prakse, ali sitni privrednici, koji u Vrbaskoj banovini čine znatnu većinu, imaju opravdan interes, da i opštinski prirez bude progresivan, što bi uostalom bilo i u duhu našeg poreskog sistema.

Na drugoj strani pojedine opštine u Vrbaskoj banovini povlašćuju sitne privrednike više nego što je opravdano, kao što je to slučaj kod banjalučke opštine, koja u čl. 4 svog pravilnika o naplati prireza oslobodjava ne samo one obveznike, koji su oslobodjeni plaćanja državnog poreza, već i sve obveznike, čiji je osnovni porez manji od din 200—. Svaki član opštine uživa sva prava opština, makar to bilo i u minimalnoj mjeri. Kada se uzme u obzir, da je broj onih, čijih je osnovni državni porez manji od 200— din vrlo znatan, onda je jasno, da se ovakva odredba mora nepovoljno odražavati u prihodu opštinskog prireza, jer na njegovu visinu ne utiče toliko visina prirezne stope, koliko broj obveznika.

Prema statističkim podacima Kralj. banske uprave Vrbaske banovine prosječni procenat prihoda od prireza mnogo je manji od prihoda od trošarina i taksa. Naročito varoške opštine vrlo malo koriste prirez kao izvor svojih prihoda, dok mnogo jače pribjegavaju taksam, a naročito trošarinu. Ovo dolazi poglavito otuda, što se razrezivanje i naplaćivanje prireza ne vrši jednovremeno, već se razrez vrši od jednom za sve obveznike, a naplata dolazi docnije po-

stepeno. Naprotiv trošarina i takse naplaćuju se odmah u gotovom, čim se razrežu i predstavljaju jedan stalan i likvidan prihod, za čije ubiranje nije potreban naročit napor. Šta više, pod imenom trošarina i taksa opštine naplaćuju i takve dažbine, koje po svojoj prirodi ne samo da nisu ni trošarina ni taksa, nego su u nekim slučajevima i protivne samom zakonu.

Ovo je jedna nezdrava pojava u finansiranju naših opština. Prerez je najpravičniji oblik opštinskih dažbina sa ekonomskog i socijalnog gledišta, jer jednako tereti sve opštine prema njihovom imovnom stanju.

Pod imenom trošarina mnoge opštine zavođe i taksu na izvoz iz svog područja, koja je u otvorenoj protivnosti sa zakonskim odredbama o opštinskim dažbinama. Visinu ove izvozne takse te opštine određuju procentualno prema visini trošarina na odnosne artikle, nazivajući je trošarinskim procentom za manipulaciju i kontrolu. Ne samo da se ova taksa naplaćuje na izveženu robu, nego čak i na proizvodnu robu. Radi ilustracije navešćemo jedan primjer: Banjalučka opština naplaćuje po članu 35 svoga pravilnika o trošarini za provoz robe kroz rajon 5 % od osnovne trošarine od one robe, koja se proizvodi. Prednji namet opterećuje trgovce, koji moraju da se služe željezničkom stanicom u Banjoj Luci i da robu provoze kroz rajon banjalučke opštine ili pak za provoz robe teretnim kolima iz jednog mjesta u drugo prelazeći rajon banjalučke opštine.

Nejednakost trošarinske stope u pojedinim opštinama ima naročito nepovoljno djelovanje. To izaziva opadanje trgovine u varošima sa većom trošarinskom stopom u korist trgovine u varošima sa manjom trošarinom ili još tačnije, razvijanje trgovine na selu, gdje nema trošarina, na štetu varoške trgovine.

Dok je trošarina čisto fiskalna dažbina, dotle se takse po pravilu naplaćuju za neku opštinsku uslugu ili dopuštenje. Takse stoga treba da budu srazmjerne sa uslu-

gom, za koju se naplaćuju, odnosno sa ekonomskom vrijednošću dopuštenja. Kao primjer navešćemo, da se u Banjoj Luci plaća taksa za isticanje i držanje firmi do din 10.000— godišnje, a da pri tome dotični obveznici ne uživaju od opštine nikakve usluge.

Zakonitost i opravdanost morale

bi zavladata u svakom poslu opštine. U tom cilju opštinske uprave morale bi biti što vjerniji izraz opština i stajati pod njihovom stalnom kontrolom.

Treba uporno tražiti, da se kod svih opština kao glavni izvor prihoda predvidi opštinski prerez; da se provede unifikacija samouprav-

nih finansija; da se do donošenja zakona o samoupravnim finansijama ograniči visina opštinskih trošarina i taksa, te da iste budu u pravičnom razmjeru sa vrijednošću artikla kao i u razmjeru sa uslugom, koju pojedinac uživa od strane opštine.

da bi se pitanje njihovog materijalnog osiguranja skinulo sa dnevnog reda?

To pitanje zanimalo je mnoge članove trgovačkog staleža i pretresano na mnogim sednicama saveza i Centralnog predstavništva. Posle dugih diskusija stalo se na stanovište, koje je, za trgovce svakako, i najlogičnije: staviti ih na komercijalnu osnovu time, što bi se za svaki od njih osnovala samostalne trgovačke štamparije, koje bi im smanjile režiju, pa vremenom i potpuno osamostalile od broja pretplatnika. Jer jedno je izvan svake diskusije: trgovački stalež danas je još u mogućnosti, da na deoničkoj bazi stvori tri dobro urejene štamparije, po jednu u Beogradu, Ljubljani i Zagrebu. Isto tako je sigurno, da bi već poručbine samih trgovaca — o drugima da i ne govorimo — pružile tim štamparijama dovoljnu zaradu, a deoničarima zadovoljavajuću dividendu.

A šta još nedostaje, pa da ova zamisao bude što pre ostvarena? Nedostaje, svakako, jedna snažna akcija za osnivanje ovih deoničkih društava i svest u redovima imućnijih trgovaca, da ovu ideju prihvate kao potrebu i svoga staleža i svojih ličnosti. Jer trgovački stalež u našoj zemlji, silom okolnosti, nalazi se danas — a u tom položaju biće još dosta dugo — u nametnutoj mu defanzivnoj borbi. U takvim prilikama jaka štampa mu je ne samo neophodna, već i jedno od glavnih sredstava za spasavanje svoje egzistencije. I egzistencije staleža, i egzistencije svakog pojedinog njegovog člana. Svest o ovom važnom momentu u današnjem položaju naših nacionalnih trgovaca tek je u bugjenju. Ali se ona mora razvijati što brže, jer svako odlaganje značilo bi pripremanje neminovnog poraza.

Slavko Kostić, gl. urednik »Trgovačkih Novina«, Beograd:

Trgovački stalež i njegova štampa

Privreda je danas nerazdvojna od javnog mišljenja, od štampe. Štampa i privreda upućeni su jedno na drugo, jedno drugo dopunjuju, održavaju, promiču, usavršuju. Može se slobodno reći, da štampa utire put izgrađivanju čitavih novih privrednih sistema, ona ih populariše, kao što zastarele može da onemogućuje i ruši. Za privredu je štampa instrument, bez koga se ona danas ne da ni zamisliti.

Ali je štampa, kao stvaralac javnog mišljenja, i jedan sistem za sebe, samostalan sistem koji izjavlja ciljeve, odregjuje vrednosti, izriče sud o stvarima i pojavama u životu, pa dakle i u oblasti privrednog delanja. Svojim metodima rada štampa vrši i kontrolu nad

javnim funkcijama, koji utiču na razvoj privrednog života.

Kao tehničko sretstvo, štampa deluje na mase najbrže, najpreglednije, najubjedljivije. Kontinuitet njenoga djelovanja stalno drži mase pod odregjenim uticajem, stvara u njih raspoloženje za slavove, postaje im i sama neophodnom i vaspitava ih prema odregjenom planu mnogo brže i trajnije nego živa reč.

Privredna štampa je danas, naročito u industrijski razvijenim zemljama, toliko moćna, da ona stvara i političko mišljenje, radja političke listove i formira političke skupine. Ona kreira velika privredna pregnuća i stremjenja, pomaže stvaranju novih velikih kapitala, iako je i sama proizvod udruženog rada i kapitala. Ona, dakle, obilato vraća dug svome stvaraoču.

Kraj svih ovih osobina, kraj ogromne uloge koju ona danas vrši u ljudskom društvu, još uvek ima krajeva i ljudskih skupina, gde se njena važnost još dovoljno ne čuje. Nije to samo slučaj u primitivnim ljudskim zajednicama. Ima toga i u sredinama, koje su dostigle i viši stepen civilizacije, ali u njihovim masama nije dovoljno razvijena svest o neophodnosti štampe kao kulturnog faktora u procesu progressa. To su obično sredine, koje su na oko civilizovane, ali im je mentalitet vremenski negde u srednjem stoleću. No i tu već počinje, pod pritiskom teških životnih problema, da sazreva svest o važnosti pisanog javnog mišljenja, o njegovoj neophodnosti u današnjem periodu istorije. Isprva polako i u ograničenom krugu, a kasnije snažnije i odregjenije. Stvaraju se štamparije, osnivaju listovi, zadobijaju pretplatnici i čitaoci, formira se javno mišljenje. Svugde, kako u blizini zemljinih polova, tako i u krajevima centralne Afrike. Napredniji narodi postigli su već, da posebne štampanje za štampanje listova imaju i na pojedinim brodovima

i avionima, da svoje organe izdaju pojedina industrijska preduzeća i trgovine. A oni koji su tek na početku svog ozbiljnijeg kulturnog razvoja, stižu tek sada da stvaraju i jačaju štampu pojedinih svojih staleža i društvenih slojeva.

Trgovački stalež u našoj zemlji nalazi se stvarno tek u početku ozbiljnijeg izgrađivanja svoje štampe, iako je, na primer, u Beogradu četrdeset i dve godine izlazio jedan trgovački list, pa prestao, u Ljubljani izlazi dvadeset i jednu godinu organ slovenačkih trgovaca, u Zagrebu osam i u Beogradu jedan trgovački list četiri godine. Svi ti listovi nalaze se u službi nacionalne privrede i zastupaju istovremeno interese nacionalnih trgovaca. To je naša trgovačka staleška štampa, koja deluje u ta dva pravca: pripomaže unapređivanju narodne privrede i štiti staleške interese trgovaca. Pravac ove štampe dobro je odregjen, uređivanje je savremeno, dejstvo njeno oseća se sve više, ali bolna tačka njene egzistencije jeste pitanje njenog materijalnog osiguranja. Sva ta tri lista našeg trgovačkog staleža bore se sa finansiskim teškoćama, oni životare bez osigurane budućnosti, upućeni su se samo na pretplatu i prihode od oglasa, no čak i na dobrovoljne priloge udruženja i pojedinaca.

I tu bi se moglo s punim pravom postaviti pitanje: Zar naš trgovački stalež nije u mogućnosti da bolje materijalno fundira ova svoja tri organa? Zar 120.000 trgovaca u zemlji nisu danas u stanju da potpuno obezbede izlazak svoja tri lista, kada su iz redova tih istih trgovaca ponikli mnogobrojni dobrotvori i mecene netrговачkih organizacija i ustanova?

Pitanje svakako čudnovato, ali potpuno umesno. Jer stvarnost je, da svi ti listovi očekuju svoja materijalna osiguranja, bez kojih bi im došlo u pitanje dalje izlaženje.

Pri takom stanju stvari nameće se pitanje: Sta bi trebalo učiniti,

Kongresna številka zagrebskega »Trgovačkoga Vjesnika«

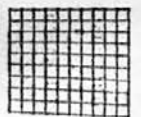
Za ljubljanski kongres je izdal zagrebski »Trgovački Vjesnik« dvobarvno posebno številko v zelo povečanem obsegu. Številka obsega celih 18 strani.

Na uvodnem mestu objavlja zagrebski list pozdrav kongresu ter zaključuje svoj pozdrav z željo, da bi bil plodovit III. vsedrjavni kongres trgovcev Jugoslavije v Ljubljani.

V posebnem in lepo napisanem članku opozarja nato list na pomen kongresa.

Z zadoščenjem poročamo o tej lepi slavnostni številki bratskega zagrebskega lista.

EFKO

SVILENE SRAJCE ZA GOSPODE • DAMSKO PERILO IN SVILENE BLUZE • KOPALNE IN OBALNE OBLEKE

F. KOS LJUBLJANA ŽIDOVSKA UL. 5

Spored kongresnih prireditev

Petek dne 10. junija 1938.

- Ob 9.30: Sprejem gostov na kolodvoru.
- Ob 15.30: Ogled mesta, zbirališče pred hotelom »Union«.
- Ob 18.: Promenadni koncert v Zvezdi.
- Ob 20.: Slavnostni koncert Akademskoga pevskega zbora v veliki dvorani hotela »Union« v čast udeležencem kongresa.

Po koncertu pozdravni večer v dvorani in v vseh prostorih restavracije »Zvezda«.

Sobota dne 11. junija 1938.

- Ob 8.: Otvoritev kongresa v veliki dvorani sokolskega doma na »Taboru«, verifikacija pooblastil delegatov, referati zvez trgovskih združenj, izvolitev odbora za resolucije.
- Ob 11.: Promenadni koncert v Zvezdi.
- Ob 15.: Nadaljevanje kongresa.
- Ob 18.: Promenadni koncert v parku Tivoli.
- Ob 18.30: Monstre-koncert Hubadove pevske župe pred poslopjem Glasbene Matice v Vegovi ulici ob priliki odkritja Adamičevega spomenika.
- Ob 20.: Gledališke predstave: V operi: Gioconda. V drami: Ispit za življenje.

Večer: Zabavišče na velesejmu.

Nedelja dne 12. junija 1938.

- Ob 9.: Svečano zborovanje III. kongresa trgovcev kraljevine Jugoslavije v veliki dvorani hotela »Union« po sledečem sporedu:
  1. Otvoritev in konstituiranje svečanega kongresnega zborovanja.
  2. Pozdravni nagovor predsednika.
  3. Pozdravi gostov.
  4. Referat predsednika svečanega kongresnega zborovanja.
  5. Poročilo predsednika Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije.
  6. Referati predsednikov posameznih zvez trgovskih združenj.
  7. Resolucije.
  8. Zaključek kongresa.
- Ob 11.: Promenadni koncert v parku Tivoli. Popoldne ogled velesejma.
- Ob 20.: Na čast udeležencev kongresa v operi slavnostna predstava opere »Gorenjski slavček«.
- Ob 20.30: Na Napoleonovem trgu predstava komedije: »Lažnik«.

Ponedeljek dne 13. junija 1938.

izleti in ekskurzije po izletnem prospektu.

Seznam shajališč za Združenja in Zveze trgov. združenj:

BOLGARSKA DELEGACIJA: CENTRALNO PREDSTAVNIŠTVO: SAVEZI TRG. ZDRUŽENJ:	restavracija »Union«
Beograd:	restavracija »Zvezda«
Zagreb:	restavracija Štrukelj
Novi Sad:	restavracija Štrukelj
Osijek:	restavracija Štrukelj
Split:	restavracija Štrukelj
Sokolje:	restavracija Majcen
Sarajevo:	restavracija Majcen
Banjaluka:	restavracija Majcen
SLOVENSKA ZDRUŽENJA:	
mariborskega okrožja:	restavracija Slamič
celjskega okrožja:	restavracija »Pri šestici«
gorenjska združenja:	restavracija »Figovec«
dolenjska združenja:	restavracija »Lovšin«, Gradišče
Ljubljana okolica in Notranjska:	»Pri Jerici«, Prešernova

Prijave za izlete se sprejemajo še do sobote 11. junija opoldne na kolodvoru in v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica št. 27. — Telefoni: 31-97, 44-36, ali pri »Putniku«, Tyrševa c. 9, telefon 41-31.

VSE INFORMACIJE

radi prenočišč, izletov in vseh ostalih prireditev se dobe v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica št. 27, telefoni št. 44-36, 31-97, 47-61.

Od Reprezentance ljublj. trgovstva do Centralnega predstavništva

Zgodovina trgovskih stanovskih organizacij v Sloveniji sega nazaj dobrih 100 let. Takrat je bila leta 1834. ustanovljena prva organizacija ljubljanskega trgovstva, in sicer z odlokom c. kr. ilirske deželne vlade z dne 14. junija 1834. Imenovala se je »Reprezentanca trgovskega stanu« (Repräsentation des Handelsstandes) ter istočasno se je ustanovila v Ljubljani tudi trgovska šola. Iz te reprezentance je izšla najstarejša ljubljanska trgovska generacija ter izhajajo nekatere velike ljubljanske trgovine še iz tistih časov. Seveda je pa bilo takrat vse nemško in tudi v reprezentanci je bilo vse poslovane nemško. Prav tako pa tudi v trgovski šoli, ki jo je vodil Ferdinand Mahr. Trgovska reprezentanca je prešla leta 1851. v področje trgovske in obrtne zbornice, ki je tudi prevzela stanovsko zastopstvo trgovstva ter upravljala in vodila trgovsko šolo. Dne 22. marca 1881. pa je sklenilo 14 trgovcev, da ustanove lasten **trgovski gremij**. Izvolili so poseben pripravljalni odbor, ki je izdal poziv na ljubljanske trgovce za pristop h gremiju ter se je takoj prijaviilo 83 trgovcev. Ustanovni občni zbor novega Gremija je bil dne 22. aprila 1881 v Mestni posvetovalnici, in je bil izvoljen za načelnika Aleksander Dreö, trgovce in predsednik trgovske zbornice, za podpredsednika pa Emerik C. Mayer, trgovec in svetnik trgovske zbornice. V odboru je bil med drugimi Fr. X. Souvan. Tudi v novem gremiju je bilo poslovanje nemško, kakor je takrat sploh še imela nemščina pretežno veljavo v javnosti.

Medtem pa se je začela pripravljati ustanovitev slovenske trgovske organizacije. Slovenska narodna zavest se je vedno močnejše prebujala in stalno je raslo število slovenskih trgovcev.

V Ljubljani, v Celju, Mariboru, Gorici in Trstu so začeli mladi slovenski trgovci uspešno tekmovali z nemškimi trgovci ter se vedno bolj uveljavljati v trgovskem poslovnem svetu. Poleg tega pa je v tistih časih že zelo naraslo število slovenskih trgovskih pomočnikov. Tako se je v začetku 20. stoletja začelo med ljubljanskimi trgovci in ljubljanskimi pomočniki gibanje za ustanovitev trgovskega društva »Merkur«.

Dne 25. aprila 1900. so se prvič sestali v gostilni pri »Zlati ribici« mladi trgovski sodrujnik, da se posvetujejo o ustanovitvi lastne organizacije. Dne 27. junija 1900 je nato padla odločitev ter sklep za ustanovitev slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani, ki je matica vseh današnjih trgovskih organizacij. V društvenih pravilih se je označil namen društva takole: »Namen društva je strokovna in splošna izobrazba pripadnikov trgovskega stanu, pospeševanje koristi trgovskega stanu sploh in društvenih članov posebej. Članom pa ima biti društvo tudi duševna in zabavna vez. V ta namen vzdržuje društvo naučne tečaje za trgovske vede, prireja javna strokovna in splošno poučna predavanja, izdaja knjige in svoje glasilo, vzdržuje knjižnico in čitalnico, prireja javne ogledne različnih trgovskih in industrijskih zavodov, brezplačno posreduje nameščanje rednih članov, jih podpira, kadar izgube službo, goji glasbo in petje, prireja shode, izlete in veselice.« Ta del društvenih pravil je ostal od ustanovitve društva pa do danes nespremenjen, pa čeprav so se med tem društvena pravila dostikrat spremenila. Ko je oblast nova društvena pravila potrdila, so sklicali ustanovitelji Ferdo Kersnik, Avgust Železnikar in Ignacij Kessler dne 26. novembra 1900 v Narodni dom ustanovni občni zbor, ki

je pod predsedstvom veletržca g. Franca Souvana mlajšega sprejel pravila društva, ki jih je sestavil dr. Fran Windischer. Dne 3. februarja 1901 je bil, potem ko je deželno predsedstvo za Kranjsko potrdilo pravila, prvi redni občni zbor društva ter je bil izvoljen za predsednika cesarski svetnik Ivan Murnik, za podpredsednika Ferdo Kersnik, za tajnika Ferdo Sajovic in za blagajnika Ivan Babnik. Matična organizacija slovenskega trgovstva je bila ustanovljena.

In ustanovljena je bila v težkih časih, ko je bilo treba orati ledino na vseh poljih, ko je bil pojm slovenskega narodnega gospodarstva skoraj nepoznan. Na zadnjem občnem zboru Slov. trg. dr. »Merkur« je dolgoletni njegov predsednik dr. Fran Windischer prav z oziranjem na III. vsedržavni kongres trgovcev v Ljubljani opisal takratne čase in razmere. Njegov govor je objavil v celoti ravnokar izišli »Kongresni almanah« in ker je bil dr. Windischer tudi živa priča vseh tedanjih dogodkov ter med delavnimi člani »Merkurja« eden najbolj delavnih, naj tu ponatisnemo njegove besede:

»V narodnem pogledu vlada v našem gospodarstvu v začetku našega stoletja velika tišina. Kdor je v zrelih letih doživel dogodke od tedaj do danes in pretehta tedanje skromne razmere v našem gospodarstvu v primeri z današnjim stanjem, skoro ne more verjeti, da je v razmeroma tej kratki dobi prišlo do tako ogromne izpremembe in do tako naglega razvoja. Ob vsej veliki pripravi duhov in miselnosti je vendar odločilna okolnost neovirane razvojne možnosti, ki jo je dala našemu gospodarstvu ustanovitev narodne države. Za naše gospodarstvo se je v novi državi preobrnil svet. Vse druge prilike, vse druge razvojne možnosti pa tudi vse druge zahteve do sposobnosti in podjetnosti naših gospodarjev, trgovcev in producentov!

V zatišju in v kar očajskih razmerah stare Ljubljane se začno že l. 1900. sestanki in pogovori med mladimi trgovci in trgovskimi sodrujniki, ki pripravljajo ustanovitev slovenske narodne organizacije za trgovino v Ljubljani. Po kratkem oklevanju zmaga srečna misel med njimi predorno, da bodi nova organizacija matično središče in ognjišče sestavne organizacije slovenske trgovine. Mlada organizacija naj v stvarnem pogledu poveže v skupno zvezo gospodarje in sodrujnike. V krajevnem pogledu pa zbira slovenske trgovce in trgovske sodrujnike po vseh deželah, kjer bivajo Slovenci. Razvoj in napredek in povzdiga slovenske trgovine in slovenskih trgovcev ji bodi smoter ter končni cilj gospodarska osamosvojitve slovenske trgovine in slovenskih trgovcev.

V mladostnem navdušenju in svečanem razpoloženju prinesejo rojenice v začetku l. 1901. Slovencem ustanovitev Slovenskega trg. društva »Merkur« v Ljubljani. — Svež duh, velika ljubezen do dela označuje prve delavce, ki so morali dejansko orati ledino in utirati pota. Mlada organizacija si je hitro pridobivala zaupanje in spoštovanje s svojim resnim delom ter je v kratkih letih postala torišče preudarnega gospodarskega dela. Spoštovanje in ugled je pridobila slovenski trgovini ter je s prodnim in izobraževalnim delom v kratki dobi kar prevrgla stare razmere in zamenjala le predolgo mrtvilo z živahno stvarilno borbenostjo. Pravi ljudje so se zbirali ob pravem času ter so že ob svoji petletnici prišli s stvarnimi zahtevami na polju izobrazbe in šolstva, upoštevanja gospodarskih stanov v javnosti ter naprave gospodarskih

ustanov, služebnih potrebam domače trgovine. Ljubljanski pokret je pospeševalno in oplojevalno deloval na trgovce in trgovske sodrujnike v drugih središčih v Mariboru, Celju, Trstu in Gorici.«

V teh besedah dr. Windischerja je jasno podana idejna podlaga, na kateri je nastala stanovska organizacija slovenskega trgovstva. Namen organizacije je osamosvojitve slovenskega gospodarstva in zlasti slovenske trgovine, ta namen pa se naj doseže s solidarnim

prvi vseslovenski trgovski shod v Ljubljani

Bila je to veličastna prireditev, ki je našla ogromen odziv v vseh slovenskih deželah. Bila je prva velika manifestacija solidarnosti trgovstva, ki je dala slovenskemu trgovstvu program dela za mnoga leta. Ta program je bil sestavljen tako preudarno, da mnoge njegove točke veljajo še danes in da se bo za nekatere moralo trgovstvo še nadalje boriti.

Glavni pomen I. trgovskega shoda v Ljubljani pa je, da je postalo trgovstvo javen faktor, s katerim se je moralo računati. Po tem velikem uspehu je naravno, da je organizacija slovenskega trgovstva pod vodstvom društva »Merkur« naglo in silno napredovala.

Ljubljanski gremij je že pred shodom prešel l. 1905. v slovenske roke in razvil živahno delavnost, ki se je po velikem shodu še stopnjevala. Nov impulz pa so dali organizaciji slovenskega trgovstva znameniti septembrski dogodki leta 1908., ko so cele panoge trgovine prešle v slovenske roke. Takrat se je na slovenskem jugu prvič oznanjevalo geslo: Svoji k svojim! In moglo se je oznanjevati z uspehom, ker so bili slovenski trgovci dobro pripravljani, v vsakem pogledu usposobljeni, da zavzamejo tuje postojanke. Zavzeli so jih, slovenska trgovina je krepko napredovala, blagodejne posledice pa so se takoj pokazale na vseh poljih narodnega gospodarstva.

Slovenski denarni zavodi so hipoma silno povečali svoje vloge ter zavzeli vodilno vlogo, istočasno pa so se z uspehom začele ustanovljati tudi slovenske industrije. Zopet se je izkazalo, da napredujoča trgovina dvigne vse gospodarstvo naroda.

Ta vesel in mnogoobetajoč razvoj, ki je tudi v nacionalnem pogledu vzbujal najlepše nade, saj je zmagovito pridiralo slovensko napredovanje po vsem Primorju, da je bilo le še vprašanje časa, kdaj padeta tudi italijanski postojanki Gorica in Trst, pa je zaustavila svetovna vojna. Brezobzirno je bilo postavljeno pohištvo Slov. trg. dr. »Merkur« iz Narodnega doma na cesto. Življenje v društvu in gremiju je sicer močno zastalo, ne pa tudi prenehalo. Čeprav skromno, vendar je ogenj na ognjišču tlel naprej in ko je prišlo osvobojenje, je zopet mogočno zaplapolalo.

Po vsej Sloveniji so se začela ustanovljati trgovska združenja in kmalu nato so se vsa ta združenja povezala v trdno celoto. Ustanovljena je bila dne 11. aprila 1920 Zveza trgovskih gremijev in združenj, naslednji dan pa je bil

II. vseslovenski trgovski shod.

Shod je sijajno uspel in časopisi so navedli, da se je udeležilo shoda 1200 trgovcev. Shod pa je bil tudi nujno potreben, saj je bilo takrat preganjanje in sramotenje poklicnega trgovca na dnevnem redu. Temeljito pa je shod s tem obračunal in javnost je spoznala,

delom trgovskega šefa in trgovskega sodrujnika. Istočasno pa se mora strokovna naobrazba trgovstva tako dvigniti, da bo slovenski trgovci dorasel vsaki tekmi in vsaki konkurenci.

Na tej zdravi bazi se je stanovska organizacija slovenskega trgovstva hitro spopolnjevala. Nastajala so nova trgovska društva v Celju, Mariboru, Gorici in Trstu, in vrste slovenskega trgovstva so tako narasle že v nekaj letih, da se je mogel sklicati leta 1907.

da je grešila, ko je zamenjavala verižnika z našim solidnim trgovcem po poklicu.

Med tem je rasel tudi davčni pritisk, ki je postal tako silen, da je nagnal trgovce k javni ulični demonstraciji proti davčni preobremenitvi. Ta pritisk je naravno vrste trgovstva še bolj strnil in jasen dokaz te trdnje organizacije je bila obnovitev »Trgovskega lista« ter nastanek cele vrste novih trgovskih organizacij.

Zelo pa so ovirale razvoj trgovskih organizacij strastni politični in strankarski boji, od katerih se je trgovstvo le po težkem naporu popolnoma osamosvojilo. Ugodne posledice te osamosvojitve so se pokazale takoj in ne le v Sloveniji, temveč v vsej Jugoslaviji. Začela je pelagoma prodirati zavest, da ne zadostuje, če so zvezani v eni organizaciji le slovenski trgovci, temveč da morajo biti vsi trgovci Jugoslavije zvezani v eni enotni organizaciji. Le tako bo moglo trgovstvo popolnoma uveljaviti svojo moč, le tako bo trgovstvo napredovalo in doseglo to, kar mora doseči, da se na vse zadnje tudi naš narod osamosvoji.

Po mnogih sestankih in vseh večjih mestih Jugoslavije je ta misel končno dozorela in prišlo je do velikega

I. vsedržavnega kongresa trgovcev v Skoplju

ter do ustanovitve Centralnega predstavništva vseh zvez trgovskih združenj v Beogradu. Kongres je bil popoln uspeh in dokaz, da ni bilo zaman delo, ki so ga vodili skozi leta voditelji trgovstva gg. Savič, Kavčič, Varoščić, Prpič in drugi. Kongres pa je tudi dokazal, da je trgovstvo solidarna enota in da je trgovstvo kot prva organizacija v državi našlo pot k svojim ciljem brez ozira na vse strankarske in druge razlike. Kongres je zato močno afirmiral pozicijo trgovstva in pomenil za jugoslovan-

ske trgovstvo to, kar prvi vseslovenski trgovski shod v Ljubljani za slovensko.

Seveda pa še ni bila organizacija jugoslovenskega trgovstva popolna. Vse polno vrzeli je bilo treba še zamašiti ter organizacijo trgovstva izpopolniti. Treba je bilo organizacijo poglobiti in to je bil namen

II. vsedržavnega kongresa trgovcev v Beogradu

leta 1936. Poleg tega pa je imel ta kongres še druge velike naloge. Gospodarska stiska je decimirala število trgovcev, kljub temu pa se ni za nacionalno trgovino nič storilo, temveč je bila nasprotno s kmetstvo razdolžitvijo prav posebej udarjena. Hkrati pa je rasla nelojalna in nelegalna konkurenca industrijskih prodajal, konsumov, kartelov, krošnjarjev in šušmarjev, a tudi davčni vijak je zopet pritiskal trgovce v vedno večji meri. Proti vsem tem zlom je nasloplil beograjski kongres z mogočnim poudarkom, ki je tudi napravil velik vtis na vso jugoslovansko javnost.

Ni pa bil še uspeh beograjskega kongresa prodoren in nekateri činitelji so še vedno mislili, da se more glas jugoslovenskih trgovcev omalovaževati. V tem mnenju so jih zlasti utrjevali razni plačanci in agenti tujega velekapitala in tujih priseljencev, ki so pravilno zaslučili, da vstaja v jugoslovenskem trgovstvu ona nacionalna jugoslovanska roka, ki ne bo dopustila, da bi postala naša lepa domovina plen po profitu hlepečih tujevc.

In s tem je bila dana nujnost po sklicanju

III. vsedržavnega kongresa trgovcev Jugoslavije.

Ta bi moral biti v Zagrebu in tako srbski ko slovenski trgovci so bili odločno za to. Zal pa niso dopuščale posebne razmere v Zagrebu, da bi bil tam III. kongres trgovstva. Globoko obzalujemo, da so bile posebne zagrebške razmere močnejše, kakor pa interesi trgovskega stanu. Trdno pa smo prepričani, da bo tudi ta trenutni neuspeh premagan in da bo k temu v odlični meri pripomogel s svojo preudarno besedo in trezno presojo baš

III. vsedržavni kongres trgovcev Jugoslavije v Ljubljani.

V tej veri bomo odšli na kongres, v tem prepričanju bomo delali za njegov uspeh.

Zakon ne velja

Gospodarskega sveta še vedno nimamo

Člen 44. naše ustave določa: »Za izdelavo socialne in gospodarske zakonodaje se ustanovi gospodarski svet, ki bo dajal na zahtevo kr. vlade ali narodnega predstavništva svoje strokovno mnenje.

Gospodarski svet tvorijo zastopniki gospodarskih stanov ter strokovnjaki za gospodarska in socialna vprašanja.«

Na podlagi tega ustavnega določila je izdalo nato narodno predstavništvo zakon o gospodarskem svetu. Ta zakon je bil objavljen v »Službenih novinah« št. 69 z dne 25. marca 1932, ko bi moral stopiti v veljavo.

Čl. 19. tega zakona predpisuje: »Najkasneje v treh mesecih po uveljavljenju tega zakona (t. j. najkasneje do 24. junija 1932.) mora sklicati predsednik ministrskega sveta člane gospodarskega sveta k prvemu zasedanju.«

To bi se moralo zgoditi že 25. junija 1932.

Leto za letom so trgovci in gospodarski stanovi zahtevali, da se gospodarski svet skliče, leto za letom so zahtevali, da se zakon spoštuje, toda od takrat je minulo že več ko 6 let, a o gospodarskem svetu ni ne duha ne slaha.

Zakon se kratko mloha prezira in niti ustava ne velja in za skli-

canje gospodarskega sveta se ne meni nihče.

In tako je tudi z drugimi zakoni. Po predpisih obrtnega zakona bi morali že davno imeti socialno zavarovanje trgovcev izvedeno. Tudi ta določba je ostala le na papirju, pa čeprav so trgovci leto za letom na potrebo tega zava-

rovanja opozarjali in čeprav so predložili tudi že čisto do podrobnosti izdelane načrte, kako naj se to zavarovanje izvede.

Ce bi se spoštoval čl. 24. obrtnega zakona, bi bilo tudi krošnjarstva že davno konec. Toda kljub vsem okrožnicam trg. ministrstva, kljub jasnim dokazom o

škodljivosti krošnjarstva se zakon vendarle ne izvaja.

Ali v resnici velja zakon le takrat, kadar je trgovstvu v škodo?

Kdaj bo že konec tega neoprostljivega gaženja ustave in zakona ter sklican gospodarski svet?

Tudi to mora trgovski kongres vprašati z vsem poudarkom!

Zasluge trgovskih združenj

Njih naloge v bodočnosti

Primeroma mlade so še vse stanovske organizacije slovenskega trgovstva, saj še ni preteklo niti 40 let, ko je bila ustanovljena matična organizacija slovenskega trgovstva — Slov. trg. društvo »Merkur« v Ljubljani. Do takrat pa so bili navezani slovenski trgovci le na gremije, ki pa so bili brez izjeme v nemških rokah. A ne samo to! Gremiji so bili le bolj reprezentativne organizacije, saj so tudi izšli iz Reprezentance ljubljanskega trgovstva, kakor se je imenovala prva pred dobrimi sto leti ustanovljena stanovska organizacija. Res je sicer, da je že ta reprezentanca skrbela tudi za strokovno šolstvo in da je ustanovila tudi prvo socialno organizacijo trgovstva, toda v glavnem je bilo nje delo le reprezentativno. Tudi po nastanku gremijev je pri tem ostalo in novo življenje je prišlo v trgovske stanovske organizacije šele potem, ko so gremiji prešli v slovenske roke ter jim je dal mladi in sposobni slovenski trgovec krepk razmah. Novo življenje se je pričelo v trgovskih vrstah.

S tem pa je narasel tudi njih pomen, zlasti po pretvoritvi gremijev v združenja in po uvedbi obveznega članstva. Nov in velik napredek je bil dosežen in danes niso združenja le reprezentativne organizacije, temveč prava središča vsega trgovskega udejstvovanja v javnosti in tudi v poslovnem življenju. Vsako združenje je danes trdnjava stanovske zavesti in njena zanesljivost je bila v zadnjih letih že dostikrat dokazana. Spominjamo le na solidarni nastop vsega trgovstva Jugoslavije proti veleblagovnicam, spominjamo na silno učinkoviti nastop trgovstva proti pretirani davčni praksi v zimi leta 1934. Če ne bi bila združenja tako krepke organizacije, bi ti nastopi nikdar ne bili tako uspešni, in famozni § 7. davčne novele bi še nadalje pritiskal trgovstvo. Pa tudi marsikatero drugo zlo bi še ostalo.

A tudi v strokovnem pogledu so združenja dosegla velik napredek. Vsako večje združenje ima svoje posebne odseke, ki delujejo zelo dobro in ki so odpravili vsaj glavne izrodke brezobzirnega konkurenčnega boja. In kaj so storila združenja v davčnem pogledu! — Vsak trgovec danes ve, da se more v davčnih zadevah z vsem zaupanjem obrniti na svoje združenje, kjer bo dobil vse potrebne informacije.

Seveda pa tudi današnja združenja še niso na idealni višini. Tako so nekatera premajhna, da ne zmagojevo stroškov za dobro pisarno. Ponekod je zanimanje članstva za združenje oslabele, ponekod je prosvetna delavnost združenj premajhna. Predvsem pa je pri mnogih združenjih še nerešeno vprašanje strokovne naobrazbe naraščaja. Posebno na deželi se bo moglo to vprašanje rešiti le z javno pomočjo, ker so pač podeželska združenja finančno mnogo preslaba, da bi mogla vzdrževati sama potrebno šolstvo. Vse trgovstvo pa prispeva v državno blagajno tako veliko, da sme z vso pravico zahte-

vati za vzdrževanje strokovnega šolstva tudi prav izdatno podporo države in samouprav.

Ce primerjamo sedanja združenja z nekdanjimi gremiji, potem moramo zlasti ugotoviti to razliko med njimi, da so bili gremiji organizacije za sebe, dočim so združenja danes v eno celoto povezana enota. Ko so bili gremiji, trgovski stan še ni bil organiziran, danes pa je že organiziran! V tem je oni velikanski napredek, ki dokazuje, da ni bilo 40 let borbe za zmago stanovske zavesti zaman, temveč da je obrodila bogat sad.

Ker ni bilo trgovstvo organizirano, zato tudi ni imelo v javnosti te veljave ko danes. Kje bi mogla idilična organizacija, kakor so bili predvojni gremiji, vzdržati takšne burne čase, kakor jih je vzdržalo trgovstvo po vojni. Animoznost proti trgovstvu je takrat dosegla svoj višek in posebni protidraginjski zakoni, ki so bili izrečno naperjeni le proti trgovstvu, so to animoznost jasno potrdili. In kje bi moglo nekdanje neorganizirano trgovstvo vzdržati vse napade od drugih strani in s tako uspešnostjo voditi polemiko za trgovske pravice na vsej fronti? Res je sicer, da tudi današnje organizirano trgovstvo ni doseglo niti sence tega, kar bi po vsej pravici moralo doseči. Toda veliko je že to, da je trgovstvo kot maloštevilen stan vzdržalo vse atake in da se je naš stan že toliko notranje konsolidiral in utrdil, da more misliti na to, kako bi iz defenzive prešel v ofenzivo. Brez te svoje organiziranosti bi bil trgovski stan naravnost pohojen. Nikdar ne smejo trgovci na to pozabiti! Trgovska združenja so obvarovala trgovstvo pred propadom!

Ko ugotavljamo te velike zasluge trgovskih združenj, pa moramo tudi poudariti, da bi moralo biti stanje trgovskih organizacij še vse drugače trdno kakor je. Predvsem morajo vsa združenja imeti svoje dobro delujoče pisarne. Neobhodno je zato, da trgovci več žrtvujejo za svoje organizacije, kakor že žrtvujejo. Tu si naj vzamejo za zgled delavske organizacije, ko slabo plačani delavci plačujejo tako velike prispevke za svoje organizacije, da morejo te vedno z uspehom nastopiti za pravice delavstva. Stara resnica je pač, da brez denarja ni muzike. Zato pa tudi ni prav, če ponekod raje nachenjajo premoženje združenj kakor da bi naložili doklade. Združenja morajo povečevati svoje premoženje, ne ga pa manjšati.

Kajti združenja čaka tudi ta velika naloga, da izvedejo socialno zaščito našega članstva. Ne sme več biti to, da edino pripadnik trgovskega stanu nima nobene pomoči ne v bolezni, ne v starosti, onemoglosti ali nesreči. Socialna pomoč članstvu v stiski mora biti ena glavnih nalog vseh združenj!

Dejali smo, da so združenja trdnjave trgovske zavesti ali da bi to vsaj morala biti. Trdnjave pa so dobre le, če se vedno sproti spopolnjujejo, če ne zaostajajo za duhom časa. Ko so vladale še stare in mirne razmere, je zadostovalo,

če so imeli trgovci svojo reprezentanco, danes le reprezentativna organizacija ne zadostuje več. Danes je treba razpolagati z močnejšimi sredstvi, danes mora biti vsako združenje bojna organizacija, ki more postaviti v odločilnem trenutku na bojišče vsakega svojega člana, in sicer za boj opremljenega člana.

Ker je časopisje v današnji dobi najučinkovitejše orožje, zato morajo tudi združenja gledati na to, da imajo to orožje, da imajo svoja glasila, na katera se morejo vsak hip zanesti. Za časopisje pa so potrebna sredstva in zato mora trgovstvo zbirati sredstva, zato ne sme nobena trgovska organizacija prenehati z apeli na požrtvovalnost svojega članstva.

Dolga je bila pot od gremijev do združenj in mnogo uspehov si je priborilo trgovstvo na tej poti. To-

Po kongresu v Maribor!

Udeleženci trgovskega kongresa se popeljejo po kongresu v Maribor in Celje

Po napornih razpravah na III. vsedržavnem trgovskem kongresu v Ljubljani priredi kongresni odbor razne izlete in poučne ekskurzije v gospodarsko važne centre Slovenije, da nudi udeležencem kongresa prijeten oddih.

Poleg Ljubljane sta nedvomno Maribor in Celje najvažnejši gospodarski postojanki Slovenije. Zato je naravno, da je izletni odbor v prvi vrsti stremel za tem, da popelje udeležence kongresa v čim večjem številu v ti dve središči severne Slovenije. V Maribor pohite izletniki z vlakom, v Celje pa z avtobusi. V vseh krajih, kamor pridejo izletniki, se že pridno pripravljajo za njih sprejem.

Po dosedanjih dispozicijah se odpeljejo izletniki v ponedeljek, dne 13. t. m. zjutraj ob 5.30 z rednim osebnim vlakom v Maribor, kamor dospejo ob 9.13. uri. Tu bodo gostje svečano sprejeti. Izletnikom bodo mariborski tovariši in drugi vodniki na razpolago, da jim pokažejo vse znamenitosti mesta. Saj nudita Maribor in njegova ljubka okolica tujcem toliko mičnega, zraven pa tudi poučnega, da pride vsakdo na svoj račun.

Od 10. do 12. ure bo ogled raznih mariborskih industrij po skupinah. Naj omenimo v prvi vrsti tekstilno industrijo, ki daje Mariboru obeležje jugoslovanskega Manchestra. V mestu in okolici je nad 20 velikih tekstilnih obratov, katerih ogled bo pač vsakemu trgovcu v korist. Tu so velika podjetja J. Hutter in drug, Doctor in drug, Thoma in drug, Zelenka & Co, Mariborska tekstilna tovarnica itd. Zanimiv je tudi ogled raznih drugih podjetij, kakor tovarnice hranil »Mirim«, železniških delavnic, tovarnice mila »Zlatorog« in drugih obče znanih podjetij.

Opoldne bo skupno kosilo v hotelu »Orel«, potem pa se prirede v skupinah izleti v okolico, ali pa nadaljnji ogled podjetij. Ena sku-

pina se odpelje z avtobusi v Ruše, kjer si ogleda moderno urejeno tovarnico za dušik, in potem v Falo, kjer je na sporedu ogled ogromne elektrarne na Dravi. Druga skupina gre po novi cesti na Pohorje, kjer poseti Mariborsko kočjo, Pohorski dom, Sv. Bolfenk, razgledni stolp in druge zanimive postojanke na našem zelenem Pohorju. Tretja skupina pohiti v mične Slovenske gorice in poseti na svoji poti Sv. Lenart, Sv. Trojico, Kapelo, kopalnišče Slatino Radenci, Gornjo Radgono, Maribo Snežno in Sv. Jakob. Četrta skupina pa si ogleda še nadaljnje industrije, tako zlasti tovarnico usnja Viljem Freund. Večina skupin se okrog 18. ure vrne v mesto in si ga potem še nekoliko ogleda. Po vrnitvi zadnje skupine s Slovenskih goric bo pri »Orlu« zvečer skupna večerja z družabno prireditvijo, pri kateri sodeluje tudi Trgovski pevski zbor. Ponoči se večji del izletnikov vrne v Ljubljano ali na svoje domove, precejšnje število jih pa ostane v Mariboru. Poskrbljeno je v zadostni meri za njihovo prenočitev.

Na programu je tudi ekskurzija v Slovensko Bistrico, kjer bo ogled tovarnice za baker in med Zugmayer & Gruber. Ni pa izključeno, da se bo spored še nekoliko spremenil in da se izletniki odpeljejo iz Ljubljane šele ob 8. dopoldne, tako da prispejo v Maribor šele opoldne. Morebitne spremembe so odvisne od števila izletnikov in od vremenskih prilik. Za izletnike v okolico Maribora je priskrbljenih dovolj udobnih avtobusov.

Cena za izletnike v podskupinah, ki posetijo Ruše in Falo ali pa Slovensko Bistrico, znaša 180 dinarjev za osebo. Stroški za izlet v Slovenske gorice so nekoliko večji. Za one izletnike, ki si ogledajo le mariborsko okolico, t. j. Mariborski otok in Pohorje, znašajo stroški 165 dinarjev.

Na svoj račun pridejo tudi oni udeleženci trgovskega kongresa, ki si izberejo Celje kot izhodno točko za manjše izlete. Ta skupina se odpelje iz Ljubljane ob 7. zjutraj izpred nebotičnika in dospe v Celje okrog 9.30, kjer bo zanje že pripravljen zajtrk. Dopoldne bo ogled velike tovarnice kovinskih izdelkov Westen d. d. in milarne »Hubertus«, ob 13. uri je skupno kosilo, ob 15. pa odhod izletnikov v razne kraje. Ena skupina se odpelje v Dobrno, kjer si ogleda zdravilišče in kopalnišče. Zvečer je skupna večerja, ob 21. uri pa je povratek v Ljubljano. Stroški tega izleta znašajo 140 dinarjev za osebo.

Druga skupina se odpelje v kopalnišče Rogoško Slatino, kjer bo ogled in sprehod po zdravilišču, eventualno tudi kopanje. Ob 19. uri bo v Zdraviliškem domu skupna večerja z družabno prireditvijo. Tudi ta skupina se ob 21. odpelje nazaj proti Ljubljani. Stroški za eno osebo znašajo 170 dinarjev. V vseh teh cenah so seveda vključeni tudi izdatki za avtobuse in prehrano.

Tretja skupina ostane v Celju in si ogleda znamenitosti ljubkega in naglo napredujočega mesta ob Savinji.

Četrta skupina pohiti že dopoldne iz Celja v Šoštanj, kjer si ogleda veliko tovarnico usnja Woschnagg d. d., po kosilu pa se odpelje v Dobrno in se zvečer povrne v Celje, kjer bo za vse udeležence pred povratkom v Ljubljano velika družabna prireditev. Stroški v četrti skupini znašajo 145 dinarjev. Del izletnikov se iz Šoštanja odpelje v Slovenji Gradec in se takisto proti večeru vrnejo v Celje. V tem primeru se stroški zvišajo na 200 dinarjev na osebo.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

da tudi še cela vrsta nerešenih vprašanj je ostala, in priznavati je treba tudi polno neuspehov, ki jih je doživelo trgovstvo. Slej ko prej

mora zato vsak trgovec stopnjevati svoje delo za napredek trgovskih organizacij in trgovskega tiska. Samo v tem delu je rešitev!

Električne hladilne omare, ventilatorji, vrtni stroji, kompresorji, električni štetilniki, električne črpalke

ELEKTROINDUSTRIJA D. D.
vletrgovina z elektrotehničnimi predmeti
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 13

Telefon 23-14

Elektro-motorji, polirni in brusilni stroji, električni kabli ter ves inštalacijski material

Slovenija in Slovenci

Nekaj števil iz gospodarske in socialne statistike

Znano je, da dravska banovina v Jugoslaviji ne obsega celotne Slovenije in da zato njeni življenjski pogoji in podatki še ne veljajo sami zase, marveč jih moramo vedno upoštevati in razumeti v zvezi s pogoji in podatki naravne narodnostne celote. To upoštevanje se pa navadno opušta, ker smo se v dvajsetih letih že privadili na novi državni okvir in na uradne ali dane statistične podlage. Zaradi tega — da se namreč v stastičnih pregledih ne upoštevajo tisti deli in tisto prebivalstvo Slovenije, ki so po mirovnih pogodbah pripadli drugim državam, — se predvsem skrajno pretirano ocenjuje visoki kulturni standard Slovenije.

Pri vsakršni statistiki o gospodarski podstavi in kulturni višini ali razvoju Slovenije bi se torej morala vedno vzeti v primerjavo okvirna celota. Da je to prvi pogoj za jasnost in pravilnost slike o dravski banovini, nam pokažejo že navadni podatki o prebivalstvu, zemlji in prosvetni strukturi. Dejstvo je namreč, da nad pol milijona Slovencev živi onkraj mej in da o njih manjkajo važne statistične številke, zlasti gospodarske in kulturne. Velik del njihovega gospodarstva pa je ostal in bo ostal še trajno povezan z našim jugoslovanskim delom in bo v mnogem pomemben pasivo. Za našo statistiko pa pomeni zunanji del našega naroda v prosvetnih področjih večasi celo številčni dodatek. Ker se namreč slovenska kultura v slabših zunanjih pogojih ni mogla normalno razvijati, se je zatekla deloma na jugoslovanska tla; rasla je zaradi tega številka našega prebivalstva, rasle so številke šol in izobraženstva, seveda tudi številke o tisku, pismenosti itd. V tem smislu se mora bržkone razlagati tudi veliko število knjig, ki izhajajo v Sloveniji. Pozabiti pa se ne sme ta statistični okvir pri nobenem podatku oziroma preglednicah, ki jih moremo v sledečem članku navesti

Statistika prebivalstva

Po velikosti obsega dravska banovina v Jugoslaviji 64% vsega državnega ozemlja, po prebivalstvu pa ima celo delež 8%.

Leta 1935. je imela 1.177.821 prebivalcev, 74'93 na km², in sicer v podeželskih okrajih 1.070.433, v avtonomnih mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj pa skupno 108.388. Živel je v vaseh 82'5, v mestih pa 17'5% prebivalstva. Temu primerno so se delili po poklicih na tebe glavne razrede: kmetje 690.561 ali 60'35%, industrija in obrt 223.017 ali 19'49 odstotka, upokojeanci in rentierji 52.061 (4'55%), javni uslužbenci in svobodni poklici 46.109 (4'03%), promet 45.264 (3'96%), trgovina 31.383 ali 2'74%, rudarstvo in topilništvo 27.791 (2'43%), vojska 6274, razni duinarji 3702, nastavljeni denar. zavodov 3651, ostali 14.485 oseb. — Prevladuje sistem malih krajev, tako da imamo 40 mest in trgov s po manj ko 1000 prebivalcev, a le 10 mest in trgov nad 2000.

Zaradi razvite industrije in modernejšega, knjižnega gospodarstva in stroge uprave plačuje dravska banovina dosti več davka, kot bi po njeni površini mogli pričakovati. V splošni vsoti davčnih dohodkov države plačuje naša banovina 13'8% (neposredni davki 250 milijonov), v vsoti davka na poslovni promet pa celo 18% (približno 45 milijonov dinarjev). Da dobi od drž. dohodkov neprimerno manj kot pa prispeva, je razvidno iz razdelitve državnih razhodkov, največjo razliko pa trpi že vsa leta v omenjenem davku na promet, iz katerega tudi letos ne bo prešla več ko 2'9 milijona dinarjev.

Vzrok za tako izrazito davčno preobremenitev in slabo dotiranje je še doslej napačno uvrščanje naše banovine med aktivne pokrajine, medtem ko je

dravska banovina agrarno pasivna pokrajina.

Kmetijstvo in gozdarstvo dravske banovine imata po statistiki iz leta 1922. 1.600.000 ha zemljiške površine. Od tega je samo 51'63% obdelane zemlje (njiv, vrtov, vinogradov, pašnikov), 42'65 odstotka je gozdne površine in 5'72% neobdelane površine. Od vseh 190 tisoč gospodarstev je bilo 160 tisoč gospodarstev zvezanih z zemljiško posestjo. Naša gospodarstva pa so bila večinoma drobna, pasivna posestva, kar kaže sledeča preglednica:

Število gospodarstev	površina	v %
23.700	po 0—0'5 ha	14'5
17.800	po 0'5—1 ha	11'2
22.400	po 1—2 ha	14'0
38.500	po 2—5 ha	24'1
33.700	po 5—10 ha	21'1
11.400	po 10—20 ha	11'4
5.000	nad 20 ha	3'7

Pod 5 hektarjev zemlje torej ima pri nas 63'8 odstotka gospodarstev ali 101.600 družin. — Po zanesljivih podatkih je bilo 60 odstotkov ali 131.000 družin poljedelcev, od teh pa 30.000 nesamosojnih oziroma viničarjev.

Iz gornjih števil je razvidno troje: 1. agrarna prenaseljenost Slovenije, in sicer pride pri nas na 1 km² njivske površine 221 duš, v celi Jugoslaviji le 180 (v Romuniji 140, Danski 37); 2. agrarna pasivnost Slovenije, ki jo še pojasnjuje razdelitev na gozd in polje, ker je gozda 691.000 ha, zemljišč pa le 836.000 ha, in 3. nerentabilnost našega kmetijstva, ta nerentabilnost seveda kot naravna posledica prevelike razdrobljenosti kmečke zemlje in premajhne rodovitnosti.

Navedene ugotovitve so tem pravilnejše, če upoštevamo, da je velik del zemlje, zlasti gozda, v veleposestniških rokah, dalje še to, da je veleposestniška površina 170 tisoč ha gozda večinoma last tujcev in da se agrarna reforma ni izvedla do kraja niti po določenem načrtu. Bistven in glavni pogoj za rentabilnost kmetijskega gospodarstva pa je — razen rodovitnosti zemlje — pridelovanje za trg. Da za trg naše kmetijstvo ne producira iz nobene kulture, je povsem razumljivo in to potrjuje tudi sledeče razmerje kultur, po katerem je bila njivska kultura razdeljena takole: žita in kornja 62 odstotkov, krompir in korenje 20, živinska krma 10, fižol in leča 3'5, ali po banovinski statistiki iz l. 1931. od 381.752 ha zaseva 58 za prehrano, 41 za krmo, 0'85 za industrijske rastline, 0'15 odstotka za ostale.

Slabi talni pogoji in prenaseljenost so tudi krivi, da ne napreduje naša živinoreja vsaj na predvojno višino. Tako je v naši banovini

nad 35 tisoč kmečkih gospodarstev brez vozne živine.

Zelo podobno učinkuje v vinogradništvu dejstvo, da je večino vinograda last nekmotov. Naravna posledica je, da naša vas svojega

prebivalstva ne preredi, marveč ga mora izseljevati oziroma je zapisano zadolženju in propadanju. Dejansko smo Slovenci zadnja desetletja dajali ves višek prebivalstvo v tujino, propadati pa je začel naš kmet, ko izseljevanje ni bilo več mogoče, predvsem v letih svetovne gospodarske krize, ko je zastala tudi industrializacija dežele.

Nujnost industrializacije

se je za dravsko banovino pokazala že davno pred povečano konkurenco drugih agrarnih dežel, vendar pa se v Jugoslaviji naša agrarna pasivnost občuti vedno bolj, Slovenija vedno več hrane uvažuje, manj izvažuje. Ze s tega vidika je treba poudariti tudi nevarnosti, ki jih krije krivična davčna obremenitev Slovenije. Računati moramo, da je po poročilu Privilegirane agrarne banke v dravski banovini nad 42.000 kmetij predzadolženih, ki dolgujejo nad pol milijard dinarjev. Dalje se mora tudi pri davčni politiki upoštevati dvig prebivalstva, čigar gostota se je povečala v desetih letih pred krizo od 65'13 (leta 1921. do 1931.) na 70'32 na kv. kilometer in znaša zdaj 76 proti državnemu povprečju 56. Ze leta 1931. pa je padla zaposlitev v trgovini in prometu od 8'37 na 5'79% ter v poljedelstvu od 63'17 na 60'93% (pred vojno 66'8).

Kakor kmetijstvu je namreč davčna preobremenitev nedvomno škodila tudi celotnemu gospodarstvu Slovenije, predvsem trgovini, obrtu in industriji. Število trgovin je padlo med krizo za eno četrtno. Enako značilna je številka o zaposlitvi v industriji, ki je dosegla v državi višek leta 1930., ko je bilo zavarovanih 654.984 oseb, od teh v Sloveniji 103.213 oseb. Ze v septembru 1936 je dosegla zaposlitev v ostali državi znova najvišjo točko. Brez Slovenije je bilo zavarovanih 560.333 oseb, v Sloveniji pa le 90.000. Oktobra 1937 je bilo zavarovanih v ostali državi 617.490, v Sloveniji 100.795. Ta zaostanek je predvsem posledica napačne davčne politike nasproti Sloveniji in dokaz, kako se že uničuje s tem vsa delavnost in volja do ustanavljanja industrij v Sloveniji.

Dejstvo davčne preobremenitve

je dovolj dokazano, če navedemo le nekaj števil iz statistike državnih in samoupravnih dajatev. V primeri z ostalimi pokrajinami je plačal leta 1935. vsak prebivalec: v dravski banovini: državnih davščin din 812'—, samoupravnih din 244'—, skupaj din 1056'—; v ostali državi: državnih davščin din 441'—, samoupravnih 139, skupaj din 580'—.

To so nepobitni dokazi, ki govore ne samo o tem, da se davčna moč dravske banovine izčrpa zaradi zgrešene fiskalne politike, marveč tudi o tem, zakaj Slovenija kot celota od leta do leta nazaduje, da se v primeri z ostalimi pokrajinami države po krizi še ni opomogla.

Slovenija ne more po tej poti dalje, če nečemo, da se spremeni iz bogate pokrajine v žrtev tujega kapitala ali pa v najbolj siromašno deželo Evrope. Da je ta nevarnost že tu, o tem ni dvoma, kajti to nam dokazujejo že tudi demografske statistike, ki kažejo, da se

naš naravni prirastek prebivalstva od leta do leta manjša. Po znanih podatkih se je gibalo prebivalstvo zadnja leta takole:

Štetje l.	vsa država	Slovenija
1921.	11.984.911	1.037.838
1931.	13.934.038	1.120.549
1936.	15.173.608	1.192.068
1937.	15.400.177	1.200.848

V desetletju 1921. do 1931. se je torej prebivalstvo dravske banovine povečalo le za 7'97%, to je daleč najmanj v vsej državi (največ v Beogradu z 91'07, v drinski banovini z 25'09%). Naslednja leta se je ta razlika še znatno povečala v primerjavi z večino banovin. Naglo padanje rojstev v Sloveniji kažejo tudi podatki iz indeksa rojstev. Leta 1923. smo dosegli na tisoč prebivalcev Slovenije 30'4 rojstev, leta 1936. le še 23'03. Leta 1934. je bil državni indeks 31'5 (ponekod 44) rojstev. Po novejših statistikah je razmerje za Slovenijo še neugodnejše. Da so vzroki tega padanja števila prebivalstva predvsem gospodarski, ne moremo dvomiti.

Letopis Osrednjega higienskega zavoda navaja za to trditev dosti tehničnih dokazov. Kmetijska bruto-proizvodnja banovine daje skupno 1045 milijonov dinarjev ali za 720 tisoč ljudi po 1450'— din letno. — Čisti dohodek pa je polovico manjši. Industrija izplača na mezdah letno 900 milijonov dinarjev ali trikrat toliko na osebo kot dobi kmet, a še to ne dosega življenj-

skega minimuma. Pomanjkljiva hrana, slaba stanovanja in poslabšane socialne razmere zlasti neugodno vplivajo na razvoj otrok, ki so po večini za svoja leta šibki in slabo razviti. Marsikje je ljudstvo zelo obubožano in si ne more več privoščiti najpotrebnejše hrane.

Učinki krize

Rodnost je padla od 30'29% v l. 1921. na 23'05 v l. 1936. Ze v letih krize je padla na 23'2. Dočim znaša padec rojstev od 1921—1930 eno desetino, je padel 1931—1935 že ena petina. Padec rojstev ni v podeželskih krajih nič manjši kot v mestih. Prej je — kakor povsod — tudi pri nas naglo padala umrljivost, tako 1921—1930 za eno tretjino, od 1930—1935 pa le za eno sedemnajstino. »Objektivna razlaga se skoraj ne more ogniti vtisu, da je vendarle gospodarska stiska v neposredni zvezi z obema pojavoma... Najslabši kraji so Dolenjska in Prekmurje ter Štajerska. V teh krajih se je celo povečala umrljivost.«

Slovenija je postala globoko pasivna, kar se ji mora smiselno priznati tudi v dobi državnega načrtnega gospodarstva s tem, da se ji nudi predvsem davčne olajšave in izdatna gospodarska pomoč.

Pravične zahteve do države in nujna pomoč Slovenije pa nam narakujejo neizprosno skrajno odločnost na poti do večjega razmaha gospodarske delavnosti na ozemlju dravske banovine tako glede zasebne kakor tudi javne podjetnosti. Za Slovence sledi iz spoznanja sedanjega kritičnega stanja še posebna dolžnost, da storimo vse, kar je v naši moči, da bi se ta neugodni razvoj našega gospodarstva čimprej ustavil.

Dr. Mehmed Zildžić, tajnik Zveze trgovskih združenj v Sarajevu:

Vsi na kongres!

Močna in vidna manifestacija trgovske zavednosti je in mora biti III. vsedrjavni kongres trgovcev v Ljubljani v dneh od 10. do 13. junija. Istočasno mora tudi biti prepričujoča manifestacija popolne solidarnosti vseh jugoslovanskih trgovcev. Naša javnost je imela priliko, da vidi in spozna, da so vsi jugoslovanski trgovci enotni in popolnoma složni v upravičeni borbi za svoje stanovske pravice ter da so zvezani v trdni in nerazdružljivi medsebojni zvezi.

Impozantno in veliko število trgovcev, ki se bo zbralo na kongresu v Ljubljani iz vse Jugoslavije, bo opomin vsakomur in vsem, da se mora posvetiti polna pažnja trgovskim zahtevam in da treba pokazati pripravljenost za ugodno rešitev vseh vprašanj, ki so življenjskega pomena za naše domače in nacionalne trgovce.

Z ozirom na vse to, kar se bo podvzelo po kongresu, je dolžnost vseh trgovcev iz vse države, da pridejo na ljubljanski kongres v čim večjem številu in da bi že veliko število udeležencev samo po sebi prepričuje in nedvomno pokazalo, da so trgovci zavedni in vztrajni borci za pravice svojega stanu, kakor so bili in bodo borci za dobro in napredek domovine.

Stanovska zavest in solidarnost nalagata slehernemu trgovcu, da se udeleži kongresa, da dela z vsemi silami za uspeh kongresa in da v mejah svojega delokroga in svojih sposobnostih dela za okrepitev trgovskega gospodarstva.

Trgovci se morajo zavedati, da so vsi oni, ki ne podpirajo dela svojih stanovskih organizacij, v resnici pomagači nasprotnikov trgovcev in nacionalne trgovine.

Nadaljnji napredek nacionalne trgovine in trgovskega stanu je direktno odvisen od veličine vsedravnega kongresa trgovcev v Ljubljani. Tega se mora zavedati vsak trgovec!

Zato mora biti geslo slehernega zavednega in trezno razsojujočega trgovca:

Od 10. do 13. junija se morajo zbrati vsi zavedni trgovci Jugoslavije na III. velikem vsedravnem kongresu jugoslovanskih in bolgarskih trgovcev v Ljubljani!

Nova navodila finančnega ministra za drž. proračun

V »Službenih novinah« so bila objavljena nova navodila finančnega ministra za izdelavo predlogov za novi državni proračun.

Finančni minister zahteva, da se državni izdatki znižajo, ker se more ugotoviti, da konjunktura popušča. Krediti za izredne investicije se morajo iz proračuna črtati, ker so že z novim 4 milijardnim posojilom zagotovljena sredstva za najbolj nujna dela. Če se ne bo tako postopalo, potem ne bi mogli najti potrebnih sredstev fin. minister brez prav občutnega zvišanja davčnih bremen. To se pa ne sme zgoditi, ker je gospodarska delavnost v prvem letošnjem tromesečju zastala, deloma pa celo nazadovala. Ker so za investicije že zagotovljena potrebna sredstva z novim notranjim posojilom, bi se morali v drž. gospodarstvu do-seči prihranki.

Finančni minister zahteva nadalje, da se del nekvalificiranega osebja odpusti. To je potrebno tudi iz upravnih tehničnih razlogov, ker povzroča strokovno neusposobljeno osebje zastoj v državnih upravi. Poleg tega pa smo že sedaj, kakor pravi fin. minister, država z največjimi osebnimi izdatki.

A tudi banovinski izdatki se morajo reducirati, ker je sedanje število samoupravnih nameščenecv preveliko.

Nadalje zahteva fin. minister, da tudi občine znižajo svoja davčna bremena.

Jainine

● z l a t o
● n a š e
● h r a n e

Knez-namestnik na velesejmu

V sredo ob 11. dopoldne je obiskal ljubljanski velesejem v spremstvu svojega adjutanta Nj. Kr. Visočanstvo knez namestnik Pavle. Odpeljal se je s svojega dvorca na Brdu v avtomobilu, ki ga je sam šofiral. Pri vходу na ljubljanski velesejem so ga pozdravili ban dr. Natlačen ter vodilni zastopniki uprave ljubljanskega velesejma. Knez namestnik si je najprej ogledal razstavo društva »Cesta«. Pri vходу ga je pozdravil predsednik društva dr. Vrhune, ki je tudi vodil kneza namestnika po razstavi. V italijanskem oddelku razstave je kneza namestnika pozdravil inž. Butorac.

Knez namestnik je nato obiskal francosko razstavo, kjer ga je pozdravil franc. konzul Remeraud, za njim pa ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe ter lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi. Knez namestnik Pavle je nato obiskal še tekstilni paviljon. Povsod se je knez namestnik zelo zanimal za razstavljene predmete ter se zelo laskavo izrazil o vseh razstavah. Okoli 12. ure je knez namestnik med glasnim pozdravljanjem občinstva zapustil velesejem in se odpeljal v svoj двореc na Brdu pri Kranju.

Rastoče zanimanje za velesejem

Silno lepe in zanimive razstave na letošnjem ljubljanskem velesejmu povzročajo, da neprestano raste zanimanje za velesejem. Večina naših ljudi je skeptična in čaka, da najprej drugi poskusijo in da potem ti povedo, kako je stvar. In tako se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi. Prvi obiskovalci so bili nad vse zadovoljni in tega svojega zadovoljstva tudi niso skrivali. Njih opisi velesejma so privabili nove obiskovalce in

tako je zanimanje za velesejem stalno raslo. Zato se še vedno veča število obiskovalcev.

Raste pa tudi število kupcev, kar je posebno razveseljivo. Še bolj pa bo naraslo število kupcev, ko pridejo udeleženci Trgovskega kongresa.

Posebno pozornost vzbujajo vse posebne razstave. Najbolj pa so obiskovalci presenečeni nad velikostjo avtomobilske razstave. Kdor ima denar, ta res ne more biti v

zadregi, kateri voz naj kupi. Na razpolago so mu vozovi vseh znamk, od najdražjih do najcenejših, da res ni treba nič drugega ko seči v žep.

Zelo se zanimajo ljudje tudi za razne iznajdbe, ki jih je velesejem poln.

Skratka: mnogo nudi velesejem, zato ima tudi vedno mnogo obiskovalcev.

Posebej pa moramo omeniti še izvrstno češko godbo iz Kolina. V današnjih časih jo pozdravljamo še prav prisrčno.

ANDREJ OGRIZEK

KRANJ

specialna, moderno urejena pletilnica

Ustanovljena 1922

izdeluje pod strokovnim vodstvom lastnika vse vrste

pletenin

za moške, ženske in otroke, za vsak letni čas, za vsakdanje delo, za šport in za luksuz, in v raznih kvalitetah // Moderni modeli, moderni vzorci pletenja, trpežna izdelava, okusne barve, soliden material in nizke cene so lastnosti, ki odlikujejo

En gros!

„ANKO“-pletanine

En détail!

Pomen vzorne razstave »Cesta« na velesejmu

Zanimivi dokazi naše prometne neekonomičnosti

Kakor vsako ustvarjalno delo, tako so tudi vse neštete kulturne razstave ljubljanskega velesejma dokazale, da je za uspeh prvi pogoj temeljitost. Učinek teh razstav na občinstvo je bil vedno nedvomen in le vplivom velike gospodarske krize se mora pripisati, če je stvarni uspeh tu in tam vendarle izostal.

Tako je gospodarski zastoj v času krize tudi nemalo kriv, da sta delo in skrb za moderno ureditev prometa v Sloveniji kot skoraj v vsej državi padla na ničlo. In odločujoča oblastva morajo kar priznati, da je tudi obstoječa prometna mreža Jugoslavije še vsa ta leta celo propadala, namesto da bi se bila spopolnila. To velja tako za železnice kakor za ceste in še posebej pa za naše skrajno nezadostno omrežje državne ceste, ki ga tako rekoč sploh še ni, temveč so v rabi doslej le nekateri odtenki starih velikih cest.

Za pravo sliko naše cestne siromašnosti so zadoščale že dve ali tri primerjave našega prometa s prometom v tujini. Društvo za ceste nam je na razstavi prikazalo vse neugodne razmere s preglednimi plastikami, velikimi slikami, reliefi in zemljevidi. Razstava je napolnila cel osrednji paviljon in ni človeka, ki se ne bi tu po dvakrat ustavil, ker je začutil, da baje tu dejansko odločilni trenutek za bodočnost naše dežele. Ali bomo razumeli ta odločilni trenutek?

Od nič in mrtvila v šestletko

Na veliki sliki nam prikazuje razstava kot strokovni uvod zemljevid Jugoslavije z dvema programa, ki pomenita: rdeča — mala državno cesto v izvršitvi, in zelena — dolga — program šestletke, ki naj se izvede. Sledeča slika je omrežje važnih cest v naši banovini. Tudi tu so le mali rdeči koščki v zidavi, zeleni — program — so pa še nesorazmerno veliki. Druge so naslikane proge in vozni časi do morja, posebej je ob-

delana jadranska cesta. Dalje vidimo sliko s problemi vse države in tek drž. in banovinskih cest, potem oddelek Severna meja potrebuje cest. Zlasti poučne so plastike Pohorja, Slovenskih goric. V svojem predelu nas kliče krepko Bohinjski kot, v katerem so tudi že naznačene nujne cestne preureditve in modernizacijo, ki se

države	leta 1931.
Sev. Amerika	25.814.103
Anglija	1.342.968
Francija	1.722.368
Italija	294.243
Nemčija	611.210
Jugoslavija	13.060

Nemčija je torej najbolj napredovala, mi smo celo še nazadovani. Glavno, za kar se vprašamo pred temi števili, pa je, ali sploh moremo mi nuditi tujemu prometu in turizmu dostojno pot, če si bomo ceste urejali le po svojem, preskromnem merilu?

Takoj nas pouči naslednja preglednica, ki govori o številu avtomobilov in o dolžini cest v glavnih državah. Leta 1935. je bilo v državah:

	avtov	cest v km
USA	26.382.321	4.922.390
Anglija	2.006.301	286.682
Francija	2.065.200	632.380
Italija	395.727	243.135
Nemčija	1.122.000	347.976
Češkoslovaška	125.365	69.665
Jugoslavija	11.456	50.913

Toda stanje modernih državnih cest nam prvo upanje takoj zopet zmanjša. Teh cest je namreč v državi z res modernim cestiščem le

Disarniške potrebščine, doslovne knjige, razglednice, zvezke, knjige, ovojni papir, papirnate serviete itd. dobite najboljšje in po zmernih cenah v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v njeni podružnici v Mariboru.

vežejo z novogradnjami preko vse banovine. Od tu bi šla razen ceste Ljubljana—Sušak največja nova cesta Bled—Kamnik—Maribor.

Velika soba nam navali na ramena predvsem številke, števila, primerjave in druge trdne dokaze naše zaostalosti in negospodarnosti. Statistika avtomobilizma nam kaže, da so imele:

oseb	1936	
na 1 voz	mil. oseb	
47	283	45
28	19	20
24	216	19
143	0415	103
105	137	49
1061	12.768	1172

223 km ali 22%. Nad 10 tisoč km ali 978% drž. ceste pa je potrebnih modernizacij. Sicer naše domače število avtomobilistov ni veliko, a vendar se človek čudi, kako je mogoče, da svojih cest nismo še nič prilagodili za nas važnemu ostalemu evropskemu prometu.

Kontrasti

Razstava »Cesta« se je potrudila zbrati skupaj vsa mogoča števila za ilustracijo skoraj naravne zahteve cestnega programa. Poleg števil z vseh kontinentov v milijonih, nas poučuje z računom, kolikšni so stroški vožnje po dobrih cestah za bencin, olje, pnevmatike, popravila. Na dobri cesti velja 1 km vožnje din 1'27, na slabih pa din 1'95, kar ni za naše oči velika razlika, za deželo, državo in leta pa kar ogromna. In mi zmečemo take milijonske izdatke skoraj nevede.

Po podatkih iz leta 1933. je nesel naš motorizem javnim blagajnam dajatev 338.362.000 din, država, občina in banovina pa so zanj izdale 159.606.000 din; razlika je torej znašala 178.756.000 dinarjev in vendar se iz tega denarja naš promet ni niti pospeševal niti se nismo odločili za zidavo cest, ki so bile že po 15 let uzakonjene.

To mrtvilo je tudi potem malo razumljivo, če upoštevamo, da se

je najmanj zidalo baš v Sloveniji, ki je imela dolgo v programu za vso državo važne zveze z Jadranom. Poučno je glede tega še razmerje med državnimi in banovinskimi cestami po banovinah. Dravska banovina ima 616 km državnih, 4088 km banovinskih cest, savska 1325 in 5783, primorska 850 in 1416, vrbaska 844 in 1854, drinska 1244 in 3354, zetska 1691 in 2297 itd.

Razstavo zaključujejo razstave nadrobnejšega pomena, toda prav značilni sta dve zaključni sliki tega dela: zidava in gradivo, ki

so ga hkrati z načrti razstavile domače tvrdke in kamnolomi, ter prikazi prometnega okvira in pomena Slovenije, ki jo je njena lega določila za eno najvažnejših prometnih križišč in prehodov v Evropi.

Človek bi rekel, da se mi in naša država ne bi morali samo polakomniti koristiti, ki jih utegne dati razvit tujski in motorni promet, da bi marveč morali za svojo bodočnost stoodstotno izkoristiti dobo motornega kopnega prometa za vsestransko povzdigo ljudstva in države.

Kdo je kriv podražitve moke

Neosnovan napad na trgovce

V rubriki »Kaj pravite« se je Slovenec v svoji številki z dne 29. maja čisto po nepotrebnem obregnil ob trgovce, češ da so ob dvigu cen pšenice takoj zvišali ceno moke, niso je pa znižali, ko so cene moke zopet padle. Članek ima tendenco, da pokaže trgovce kot izkoriščevalce konsumentov. Da bo javnost pravilno poučena, smatramo za potrebno, da podamo razvoj cen pšenice in moke na novosadski borzi od tedaj, ko se je začela cena pšenici dvigati. Prvi povišek cen je izkazala novosadska borza dne 5. aprila, ko se je cena pšenice dvignila od 179 na 180, ozioroma moka na din 285, baza ničla. Če prištejemo k ceni moke prometni davek v višini 425%, nadalje voznino iz Bačke, užitnino in dovoz, je veljala tedaj moka pri vagonem odjemu din 347 za 100 kg franko Ljubljana, plačljivo ob sprejemu duplikata tovarnega lista (torej še preden pride blago). Ker pa trgovec-detajlist ne more kupiti celega vagona moke in ga takoj plačati, kupi moko od trgovca-grosista ter jo mora zato tudi plačati že nekaj draže. Če upoštevamo, da so takrat prodajali trgovci-detajlisti moko po din 375 za kg, potem je jasno, da je bil njih dobiček silno minimalen.

Na novosadski borzi se je nato cena pšenice in moki stalno dvigala ter je dosegla dne 27. aprila že pšenica ceno din 200, moka pa din 300 za 100 kg, 11. maja pa pšenica ceno din 240, moka din 340. K osnovnim cenam, kakor notirajo na novosadski borzi, je pa prišteti še prometni davek, voznino, užitnino in dovoz s kolodvora, kar da skupno približno 72 par za 1 kg. Na ta način je notirala moka franko Ljubljana din 412 za kg (na debelo), trgovci pa so zvišali ceno moke šele 4. maja na din 413, 13. maja na din 425 in 17. maja na din 450.

Iz tega jasno sledi, da so trgovci ceno moki zvišali šele takrat, ko so bile stare zaloge moke že popolnoma izčrpane. Tisti trgovci pa, ki niso imeli nobenih zalog, so morali kupovati moko po novih in višjih dnevnikih cenah ter jo prodajati celo v izgubo, da so mogli

ostati konkurenčni z drugimi trgovci.

V času, ko je izšla uvodoma omenjena notica v rubriki »Kaj pravite«, je padla cena moki na novosadski borzi na din 335, to je za celih 5 par pri kg. Res je sicer, da je vest o dovolitvi 1000 vagonov pšenice carine prostega uvoza iz tujine povzročila nervoznost v velikih mlinih, ponudbe na trgu pa so kljub temu izostale, kar bi dokazovalo, da so zaloge pšenice v resnici precej izčrpane.

Takšna je torej resnica o tem, kako da trgovci izkoriščajo konsumenta. Čudimo se samo, da vsakdo misli, da se sme brez pravega preudarka obregniti ob trgovce, nihče pa ne misli na to, da bi udaril tja, kjer je izvor vsega zla. Pisu notice v rubriki »Kaj pravite« gotovo ni neznan, da deluje pri nas Privilegirana izvozna družba ali na kratko PRIZAD, ki je uradna ustanova in katere glavni namen je, da omogoči producentom boljše cene. Hkrati pa naj bi bila družba tudi nekak regulator cen za kmetijske pridelke v naši državi. Družba ima velike pravice, med drugimi tudi izključno pravico izvoza moke in pšenice v tujino. Naloga družbe bi bila tudi ta, da bi imela točno evidenco o stanju naših žitnih zalog. Izkazalo pa se je, da družba te evidence ne vodi in da ni kos svoji nalogi. Če imamo mi danes tako visoke cene za moko in pšenico, potem je to krivda PRIZADA, ki je kot regulator cen v kritičnih mementih izgubil iniciativo. Da trgovci ni kriv visokih cen, dokazuje tudi to, da je cena pšenice na svetovnih trgih že skoraj vse leto za 40% nižja kakor pri nas v Jugoslaviji, ki velja po pravici kot žitorodna pokrajina.

Smatrali smo za potrebno, da podamo to pojasnilo, da ne bo javnost napačno tolmačila zvišanja cen moke in da bo vedela, kje je vzrok našim v resnici pretirano visokim cenam.

Naročajte in širite »Trgovski list«!

Pomembna vloga bolgarskih trgovcev v gospodarstvu Bolgarske

Na Bolgarskem je danes okoli 70.000 organiziranih trgovcev

Trgovina na Bolgarskem je bila že od nekdaj dobro razvita in tudi že v časih prvega in drugega carstva. Še za časa vlade Borisa (I. 864) in Simeona (893—927) je bila Bolgarska v živahnih trgovinskih stikih s Carigradom, seveda na podlagi takratnih fevdalnih odnošajev. Glavni trgovci so bili boljarji in carinski dvorni ljudje ter ljudje iz njih okolice.

Za časa drugega bolgarskega carstva, zlasti pa pod vlado carja Ivana Asena II. (1218—1241) so izvažali Bolgari zlasti žito, kožo, volno in še nekatere druge agrarne proizvode. Uvažali pa so se predvsem dragi predmeti za boljarje in za dvor. Kako zelo je bila takrat trgovina razvita, nam dokazuje cela vrsta trgovinskih pogodb, ki so jih sklenili v tistih časih Bolgari s svojimi sosedi. Značilna je diploma, ki jo je dal car Bolgarov in Grkov Ivan Asen II. leta 1230. dubrovniški republiki. V tej listini dovoljuje bolgarski car dubrovniškim trgovcem, da uvažajo in izvažajo vse vrste blaga ter da ga prepeljejo do Bdimia ali do Braničeva in Beograda itd. Na podlagi te listine so bili Dubrovničani oproščeni plačevanja vseh carin in drugih davščin kot zvesti in ljubeznivi gostje.

Po pogodbi iz leta 1253. je priznal Dubrovnik bolgarskim trgovcem iste pravice, ki so jih imeli dubrovniški trgovci na Bolgarskem. Podobne pogodbe je sklenila Bolgarska tudi z Bizancem (leta 1352.) ter z Genovo (l. 1387.). Pod vlado Turkov se je bolgarska trgovina še bolj okrepila, zlasti v XV. in XVI. stoletju. Takrat so bili Sofia, Plovdiv, Veliko Trnovo, Nikopol in Provadija velika trgovinska središča, to pa predvsem zaradi agilnosti dubrovniških trgovcev, ki so živeli takrat na Bolgarskem. Turška nadoblast je dala bolgarski trgovini čisto novo obliko, a tudi vse bolgarsko gospodarstvo se je močno spremenilo. Dočim so bile v prvem in drugem bolgarskem carstvu vse gospodarske dobrine v rokah boljarjev in dvora ter duhovščine, so postali sedaj njih gospodarji bolgarski in turški bogataši. Tako v prvi ko v drugi dobi je plačal račun bolgarski kmet, ki je bil gospodarski suženj vladajočega razreda. Zato je imela verba bolgarskega kmeta za svojo lastno državo in za osvobodjenje vedno tudi gospodarski in socialni značaj.

»Čorbadžije«

Do bolgarske osvoboditve v letu 1878. se je vse narodno premoženje kopičilo v rokah posameznikov, tako imenovanih »čorbadžije«, vaških bogatašev. Ta kapital ni bil industrijski ali bančni, temveč je predvsem nastal s pomočjo odušitva. Takratni letopisci, tako tuji ko bolgarski, navajajo strahovite primere odušitva, ki so ga zagrešili ti čorbadžije. Ti čorbadžije so bili Turki, pa tudi rojeni Bolgari, ki pa so bili večinoma v turški službi ter nasprotovali osvobodilnemu gibanju Bolgarov. Vsi bolgarski voditelji po vrsti, tako Vasil Levski, Hristo Botev in Sava Rakovski ter vsi legendarni bolgarski narodni junaki so se borili proti njim, dostikrat pa tudi postali žrtve njihovega ovađstva. Priznati pa je tudi treba, da so bile med njimi tudi svetle izjeme. Čeprav je bilo teh malo, je vendar njih zasluga, da so se ustanovile prve bolgarske čitalnice in ljudske šole. Vsaj ti redki bogataši so se s svojimi darovi nekako oddol-

žili bolgarskemu kmetu za njegovo trpljenje.

Kakor v Srbiji, tako pa so tudi v Bolgariji trgovci podpirali narodne ustanove. Tako je ustanovil prvo bolgarsko gimnazijo v Svištovi trgovec Aprilov. Ta šola je dala prvi kader učiteljev in drugih narodnih prosvetnih delavcev. Nekateri bogataši pa so služili dobro narodni stvari tudi s svojimi zvezami v tujini ter bili nekaki kurirji med revolucionarnimi središči v emigraciji ter narodnimi borci v domovini. Seveda pa so bili tudi takšni, ki so igrali dvojno vlogo.

Bolgarski trgovci danes

Danes je trgovec na Bolgarskem ne samo važen gospodarski, temveč tudi politični činitelj. Njegov pomen se najbolj jasno vidi v njegovi vlogi davkoplačevalca. Kakor pri nas tako je tudi bolgarski trgovec med glavnimi davkoplačevalci. Statistika nam pravi, da je bilo leta 1907. v vsej Bolgarski samo 1200 organiziranih trgovcev. Leta 1919. jih je bilo nekaj nad 2000, a leta 1929. še vedno le okoli 7000. Danes pa jih je 70.000, ki so vsi dobro organizirani.

Posebno se opaža, da polagajo bolgarski trgovci največjo pažnjo na dobro strokovno usposobljenost trgovskega naročaja. Takoj po osvoboditvi so začeli bolgarski trgovci skrbeti za napredek svojega naročaja. Vendar pa je bila do osvoboditve na Bolgarskem samo ena trgovska šola, ki je bila podobna sedanjim trgovskim akademijam. Kasneje so bile ustanovljene še dve državni trgovinski akademiji in tri trgovinske akademije trgovinsko-industrijskih zbornic. V vseh teh šolah je bilo 1600 gojencev. Po vojni je število trgovinskih šol silno naraslo in danes je na Bolgarskem 14 srednjih trgovinskih šol. Od teh so štiri državne, štiri vzdržujejo trgovinsko-industrijske zbornice, 4 tuje misije, 1 je občinska in 1 zasebna. Vse te šole imajo okoli 5000 učencev in učenk. Poleg tega je še osem trgovinskih praktičnih šol s triletnim poukom. Od teh so ena državna, dve trgovinsko-industrijskih zbornic, ena je občinska, štiri pa so zasebne. V teh šolah je skupno okoli 2000 gojencev in gojenk. Višje trgovinske šole so v Varni in Svištavi. Poleg tega ima sofijska svobodna univerzitetna trgovinsko-gospodarski oddelek, ki ima položaj univerzitetne fakultete.

Zaradi sposobnosti in odločnosti starejše generacije ter strokovne usposobljenosti trgovske mladine je bolgarska zunanja trgovina v stalnem napreduku. Dočim je na primer znašal bolgarski izvoz v letu 1929. 302.000 ton, je znašal leta 1936. že 569.000 ton, v letu 1937. pa nad 600.000 ton. Vrednost bolgarskega izvoza se danes ceni na 300 milijonov zlatih levov, dočim je še pred desetimi leti znašala le okoli 200 milijonov zlatih levov.

Bolgarska zunanja trgovina je, kakor rečeno, že zelo dobro razvita. Tako izvažajo Bolgarska tobak in kožo celo v Združene države Sev. Amerike, železo v Skandinavijo, konzervirano svinjsko meso v Anglijo, gobe v Nemčijo, kjer je sicer gob zelo veliko, krmo v Francijo, klasično deželo raznih biljk. V razne dežele izvažajo Bolgarska nadalje eterična olja, ricinus, nikotinske preparate in žive polže. V juliju izvažajo Bolgarska svoje znamenite jagode, ki jih prevažajo na Dunaj z letali. Veliko izvažajo

Bolgarska tudi grozdja, ki ima zaradi svoje dobre kvalitete na tujih trgih mnogo boljše ceno kakor pa naše.

Sploh treba priznati, da je bolgarski trgovec v utrjevanju materialne kulture svojega naroda med prvimi. Zato ima ne samo

v gospodarskem življenju, temveč tudi v političnem zelo vplivno mesto. Dostikrat odločajo pri raznih političnih kombinacijah bolgarski trgovci. Iste boje kakor jugoslovanski trgovci pa ima tudi bolgarski trgovec z nabavljalnimi združenstvom in s konsumi, ki so enako od vlade silno favorizirani.

Pa tudi dosti drugih enakih težav veže našega in bolgarskega trgovca. Zato je tudi udeležba bolgarskih trgovcev na ljubljanskem vsedržavnem kongresu naravna in zato je dana vsa podlaga, da se sodelovanje bolgarskih in jugoslovanskih trgovcev še poglobi in okrepi. Tudi to je ena naloga našega ljubljanskega trgovskega kongresa.

Statistika trg. združenj Slovenije

V Sloveniji je 29 trgovskih združenj, ki so brez izjeme včlanjena v Zvezi trgovskih združenj. Dne

31. XII. 1937 je bilo njih stanje naslednje:

Zap. številka	Ime združenja	Leto ustanovitve	članov	pomočnikov	pomočnic	vajencev s poukom	vajencev brez pouka	Premoženje	število odsekov
1	Združenje trgovcev za srez Brezice	1888	147	50	20	23	39	40.000—din in inventar	1
2	Združenje trgovcev za mesto Celje	31. 7. 1890	343	198	120	94	—	912.000—din	2+1
3	Združenje trgovcev za srez Celje, Gornji Grad in Smarje pri Jelsah	25. 6. 1886	614	242	—	42	120	230.000—din	1
4	Združenje trgovcev za Črnomelj in Metliko	29. 6. 1919	181	13	12	18	13	18.547—din	1
5	Združenje trgovcev za okraj Dolnja Lendava	10. 5. 1925	203	23	11	9	19	57.571—din	—
6	Združenje trgovcev Kannik	30. 11. 1919	357	39	55	19	35	9.026—din	—
7	Združenje trgovcev v Kočevju	8. 8. 1909	135	22	—	15	12	42.208—din in inventar	3
8	Združenje trgovcev za srez Kranj	24. 8. 1919	420	78	84	60	4	246.000—din	3
9	Združenje trgovcev za srez Krško	2. 11. 1919	196	45	51	35	15	61.840—din	—
10	Združenje trgovcev v Laskem	4. 4. 1886	176	57	40	26	15	40.710—din	—
11	Združenje trgovcev v Litiji	3. 10. 1919	329	17	36	—	18	7.000—din	—
12	Združenje trgovcev za mesto Ljubljana	22. 3. 1881	1360	920	230	—	—	1.300.000—din	22
13	Združenje trgovcev za srez Ljubljana okolica	20. 5. 1919	443	23	25	14	20	40.000—din	1
14	Združenje trgovcev za srez Ljutomerko-gornjeradgonski v Ljutomeru	12. 8. 1925	215	63	42	18	24	55.562—din	1
15	Združenje trgovcev za srez Logatec	26. 10. 1919	255	67	55	15	12	36.993—din	1
16	Združenje trgovcev za mesto Maribor	24. 6. 1884	597	223	176	132	5	600.483—din	10
17	Združenje trgovcev za srez Maribor levi in desni breg	20. 4. 1886	346	67	65	42	—	200.000—din	—
18	Združenje trgovcev za srez Murska Sobota	1. 5. 1921	397	57	22	18	7	222.814—din	2
19	Združenje trgovcev za srez Novo mesto	15. 6. 1919	305	27	32	12	41	61.654—din	1
20	Združenje trgovcev za sodni okraj Ormož	21. 12. 1921	86	14	3	—	12	10.714—din	—
21	Združenje trgovcev za mesto Ptuj	13. 12. 1884	157	94	77	51	—	50.313—din	—
22	Združenje trgovcev za okolico v sod. okraju ptujskem	1907	201	23	12	12	2	55.454—din	—
23	Združenje trgovcev v Radovljici	10. 8. 1919	400	27	66	26	51	134.641—din	1
24	Združenje trgovcev za sodne okraje Ribnica in Vel. Lašče v Ribnici	4. 1. 1920	219	26	27	6	7	40.000—din	—
25	Združenje trgovcev za sodni okraj Slov. Bistrica	1893	104	14	—	9	14	26.500—din	1
26	Združenje trgovcev za srez Slov. Gradec in Dravograd v Slov. Gradcu	9. 8. 1921	401	45	32	35	41	161.790—din	1
27	Združenje trgovcev za konjiški srez v Slov. Konjicah	31. 10. 1887	134	33	24	8	32	41.825—din	2
28	Združenje trgovcev za sodni okraj Sv. Lenart v Sl. gor.	1888	84	15	3	11	—	10.756—din	—
29	Združenje trgovcev za srez Škofja Loka	16. 3. 1937	232	39	—	6	12	76.747—din	1

Po tej najnovejši in zanesljivi statistiki je torej v Sloveniji 9109 trgovcev, 3598 pomočnikov in pomočnic in 1541 vajencev in vajenk, od katerih je 527 brez strokovnega pouka. Vsa trgovska združenja pa imajo 4.791.078 din premoženja, pri čemer pa so vštete tudi nepremičnine. Skupno imajo vsa združenja 58 odsekov, med katerimi so najbolj številni lesni odseki.

* 72 poslovodij

Politične vesti

V bolgarskem sobranju je dossegla vlada g. Kjuševanova velik uspeh ter je sobranje z veliko večino odobrilo vse zakone, ki jih je izdala vlada v zadnjih štirih letih.

Kakor je izjavil češkoslovski pravosodni minister Derer je čisto izključeno, da bi se dovolila narodnim manjšinam teritorialna avtonomija. Pač pa bi se povečala sedanja avtonomija dežel. Po novem statutu bi dobile manjšine svoje pravice brez ozira na njih število. Solški svet, ki bi se na novo ustanovili za Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, bi dobili svoje nacionalne sekcije. Tudi njih proračun bi se sestavil po narodnostih. Na univerzi v Bratislavi bi se ustanovila madžarska pravna fakulteta.

Češkoslovska vlada je že predložila parlamentu zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe na tri leta.

Nemški socialno demokrati poslance Jax je na shodu v Sanovu imel velik govor o češkoslovaškem vprašanju. Dejal je, da delajo Nemci veliko napako, ker podcenjujejo svoje nasprotnike. Pozna dobro češki narod in ve, da ta narod ne bo nikdar kapituliral, Vsak Nemec se mora zato zavedati, da more izbirati le med pametno rešitvijo narodnostnega vprašanja ali pa katastrofalno vojno.

Na kongresu francoske socialistične stranke je govoril Blum tudi o zunanji politiki ter izjavil, da je tudi še danes za nevmešavanje v španske zadeve, ker se na drug način ne more ohraniti mir. Velika napaka je bila storjena, ker niso hoteli verjeti, da more nastati italijansko-nemški blok. Na koncu svojega govora je Blum zahteval, da se še nadalje podpira Daladierova vlada, ker bi z njenim padcem nastala doba politične negotovosti. Sicer pa je vlada Daladiera češkoslovaško zadevo vodila naravnost odlično.

Kongres francoske socialistične stranke je sprejel z veliko večino resolucijo, ki jo je predlagal bivši predsednik vlade Leon Blum. Resolucija poudarja, da želi socialistična stranka obvarovati mir in da je v ta namen pripravljena tudi na velike žrtve. Resolucija nadalje ugotavlja, da mora socialistična stranka ostati zvesta svojim obveznostim do ljudske fronte. Končno se izreka resolucija proti nastopu proti Daladierovi vladi.

Člani revolucionarne levice, ki so ostali na kongresu socialistične stranke v močni manjšini, so sklenili, da ustanove svojo lastno stranko, ki se bo imenovala socialistična ljudska in delavska stranka.

Namestnik ameriškega državnega tajnika za zunanje zadeve Sayere je imel po radiu govor, v katerem je ostro obsodil politiko napadalcev. Predlagal je, da se mora za ohranitev miru ukiniti ameriška politika izolacije ter ustanoviti mednarodno razsodišče. Okrepiti je nadalje treba mednarodno sodelovanje ter mednarodno pravo ter gledati na to, da ne more zmagati nasilje.

Zaradi vedno bolj pogostih bombnih napadov na francosko ozemlje je izdala francoska vlada obsežne ukrepe, da se ti napadi preprečijo. Obmejne čete so bile okrepljene, na letališču v Bordeauxu pa je vedno pripravljen več eskadril letal, da takoj polete v obrambo francoskega ozemlja.

Japonci neprestano bombardirajo Kanton. Sedaj so začeli metati na to nezaščiten mestu vzgalske bombe, da so cel okraj mesta v plamenih. Japonci mislijo, da bodo s temi grozodejstvi zloмили moralo kitajskega naroda in njih odpor.

Angleška vlada je ponovno protestirala v Tokiu zaradi bombardiranja Kantona.

Vse proteste proti bombardiranju nezaščitenih mest je japonska vlada zavrnila.

Vatikan je posredoval pri generalu Francu, da bi njegova vojska prenehala z zračnimi napadi na nezaščiten mesta.

Ker so frankovi znova potopili neko angleško trgovsko ladjo, je angleška vlada zagrozila, da bo za vsako uničeno angleško ladjo zaplenila eno Francovo ladjo.

Angleška delavska stranka je soglasno odklonila sodelovanje v ljudski fronti. Sedaj je odklonilo tudi združenje delavskih konsumnih združenj na svojem kongresu skoro soglasno predlog za priključitev k ljudski fronti.

Gen. tajnik fašistične stranke Starace bo imenovan za generalnega guvernerja v Libiji, dosedanjji guverner Libije maršal Balbo pa bo postal podkralj in generalni guverner Etiopije namesto vojvode D'Aoste, ki je v Etiopiji zbolel in se vrnil v domovino.

Nemčija ima po priključitvi Avstrije 73.144.133 prebivalcev.

Gospodarstvo z električno energijo v Sloveniji

Vsak gospodar, vsak trgovec zna gotovo ceniti pomen surovin za ne-moten in naraven razvoj gospodar-ske delavnosti, trgovine, obrtne in industrijske podjetnosti. Tehtnost in veljavnost katere koli države odločuje le njeno bogastvo na su-rovinah, saj politika končno ni nič drugega, nego stremenje za ob-vladanjem gospodarstva, ki je le skupno ime za pridobivanje, pre-delavo, razpečevanje in potrošnja surovin in izdelkov, kmetijskih in industrijskih. Države brez surovin se morajo napačiti na vse kriplje, da jim zaradi ostre trgovske konkurence na svetovnem trgu go-spodarstvo ne propada, poizku-siti morajo vsa sredstva, da se čim bolj osamosvoje od tujih proizvo-dnikov in potrošnikov. Ta stremlje-nja po osamosvojitvi gospodarstva so ustvarila moderno besedo av-tarkija, ki baš pomeni samosvoje, od nikogar odvisno gospodarstvo.

Za pridobivanje, predelavo, raz-pečevanje in potrošnja surovin in izdelkov pa je vsekakor potrebna sila, ki žene stroje. S tem stavkom pa je v gospodarstvo postavljena še ena postavka: gospodarstvo z energijo, ki je seveda vezano na naravne vire energije. Ti viri so premog, voda in nafta, zanje je pa značilno, da so neenakomerno porazdeljeni po zemeljski površini. Še najbolj enakomerno je razde-ljena vodna energija, ki je pa se-veda ni mogoče naravnost uporab-ljati, temveč bolj ali manj le po-sredno v obliki električne ener-gije. Prav za prav pa pretvori teh-nika tudi vse druge oblike ener-gije največ v električno, saj so električni stroji najpopolnejši, naj-enostavnejši, razdelitev in dovaja-nje električne energije pa je naj-preprostejše in tudi najcenejše. Gospodarstvo z električno energijo je brez dvoma najvažnejši faktor v vsakem gospodarstvu, tudi v slo-venskem.

Kar se tiče naravnih virov ener-gije, se nahaja Slovenija v še do-kaj ugodnem položaju. Na severu so sledovi nafte, ki je pa ne vrtajo, ker pač ni niti interesa niti den-arja za drage sonde. Premoga je dovolj, dobrega in slabega, tudi premogovnikov, večjih in manjših. Dober premog Slovenija v manjši meri celo izvažata, slab pa ne pre-nese drugega prevoza. Premog iz državnega rudnika v Velenju je slab, zato pa ga pokurijo naravnost pod kotli velenjske elektrarne, nato pa nastopi v električni obliki svojo pot daleč naokrog po vsej Sloveniji. Električno energijo proizvajata v Velenju dve parni turbini po 1250 KVA, ena pa za 7500 KVA. Izmed večjih podjetij, ki prodajajo električno energijo tudi drugim potrošnikom, v kolikor je ne porabi samo, je vsekakor treba omeniti Trboveljsko premogokop-no družbo, ki ima v svojih obratih v Rajhenburgu, Kočevju, Hrastni-ku, Trbovljah in Zagorju postavl-jenih strojev za 24460 KVA. Ljub-ljanska mestna elektrarna sicer stoji, v primeru potrebe pa zmoro 5900 KVA s parnimi stroji in še 1040 KVA z Dieslovima motor-jeva.

Tudi industrija, ki proizvaja električno energijo le za lastno porabo, se v veliki meri poslužuje parnega pogona. Največje turbo-generatorje ima Kranjska indus-trijska družba na Jesenicah (enega za 2500 KVA, enega za 938 KVA), dalje Združene papir-nice (1250 KVA), predilnica Maut-ner v Litiji (500 KVA), Hutter in drug v Mariboru (1250 KVA), Ju-

goška v Kranju (1150 KVA) itd.

Vode ženejo v Sloveniji mnogo turbin. Največja elektrarna je Falska ob Dravi, ki ima sama pet generatorjev po 5200 KVA in dva po 9000 KVA. Slede ji Kranjske deželne elektrarne, ki imajo v Zi-rovnici 2 generatorja po 1250 KVA, v ostalih svojih obratih pa skupno 881 KVA. Majdičeva elektrarna v Kranju zmoro 1335 KVA, Česnova v Brodu pa 1020 KVA. V zasebni industriji je treba omeniti napra-ve predilnice Glanzmann in Gass-ner v Trzinu, ki zmoro skupno 3400 KVA. Vseh central ni mogo-če navesti navedeno, saj jih je skupno 781, kot to navaja sledeča uradna statistika za leto 1936. V tem letu je namreč proizvajalo tok in ga prodajalo konsumentom 99 vodnih central, katerih stroji so zmogli 53284 KVA,

19 kaloričnih central s 43133 KVA in 11 kombiniranih z 2329 KVA, skupno torej 129 central z 98746 kilovatamperi učinka.

V drugo skupino je treba sešeti one centrale, ki proizvajajo elek-trično energijo le za lastno porabo. Tu izkazuje statistika

498 vodnih central z 22428 KVA, 135 kaloričnih central s 13656 kilovatamperi in

19 mešanih s 5272 KVA učinka. Vsote v tej skupini se glase: 652 central z instaliranim učinkom 41356 KVA. V vsej dravski bano-vini je po vsem tem 781 central, v katerih znaša celotni učinek ge-neratorjev 140.102 KVA.

Med podatki uradne statistike se bere to zanimivo dejstvo: Vseh 154 kaloričnih central zmoro 56789 KVA, 12 večjih pa samih 48988 KVA ali 80,2%! Še bolj iz-razita pa je udeležba velikih hidro-central. Statistika navaja 597 vod-nih central, ki imajo 75712 KVA učinka, 11 večjih pa zavzame kar 67946 KVA ali okroglo 90% skup-ne številke! Preostalih 586 centra-lij zmoro komaj nekaj nad 7700 kilovatov — to so pač male obrtne naprave, generatorji na žagah, mlinih in sl. Iz vseh teh podatkov jasno sledi, da je sicer slovenski gospodar zgodaj spoznal vrednost električne energije in se je tudi v veliki meri poslužil, da pa čaka elektrifikatorja na tem polju še mnogo dela, posebno v pravcu proizvodnje električne energije v večjih centralah, ki so rentabil-nejše nego male.

Statistika obstoječih električnih central pa še ne poda jasne slike o stanju elektrifikacije neke de-žele. Mnogo važnejši so podatki o proizvodnji in potrošnji električne energije. Uradni podatki za leto 1936. navajajo, da so vse elektrarne v Sloveniji proizvedle 239 mi-lijonov 652.000 KWh, razen tega pa je bilo iz Avstrije uvoženih 282.400 KWh (za nekatere obmej-ne kraje), in iz savske banovine 65.600 KWh. Elektrarne, ki pro-izvajajo le za lastno porabo, so producirale okrog 64.698.000 KWh ali 27% celotne produkcije, od tega so porabile 61.582.000 KWh, ostanek znašajo izgube v napra-vah. Javnosti namenjene centrale pa so producirale 174.954.000 KWh ali 73% celote. Od tega so v Slo-veniji oddale konsumentom 128 mi-lijonov 220.000 KWh, v savsko ba-novino 8.264.000 KWh, same za svoje obrate so porabile 8 milijon-ov 411.000 KWh, ostanek pa zna-šajo izgube. Iz vseh teh podatkov sledi, da je bilo od produciranih 240.000.000 KWh v Sloveniji sami

resnično porabljenih okroglo 198 milijonov 213.000 KWh.

Slovenija ima 1.200.000 prebival-cev. Proizvodnja električne ener-gije znaša torej na prebivalca okroglo 200 KWh letno, potrošnja pa — vsaj na prvi pogled — 165 KWh. V tej številki pa so vse mogoče vrste potrošnje. Elektrarne so porabile za svojo lastno raz-svetljava nekaj manj kot 3 mili-jone KWh, za javno razsvetljava je šlo 2.600.000 KWh, za zasebno pa okroglo 8.000.000 KWh ali 6,7 KWh na osebo in leto, kar pa je še zelo nizka številka. Po vsem tem je šlo za razsvetljava skupno 13 milijon-ov 620.000 KWh ali 6,9% vse po-trošene energije. V pogonske svr-he so porabile elektrarne same 45.478.900 KWh, zasebni konsum pa 61.637.600 KWh. V ostale svrhe, posebno kemične in toplotne, je bilo oddanih 55.953.000 KWh, v lastnih napravah pa je bilo porab-ljenih 21.523.000 KWh, skupno te-daj 77.476.000 KWh. V tej postavki je tudi velika potrošnja tvornice za dušik v Rušah, ki je sama po-trošila nad 52.000.000 KWh; KID na Jesenicah so porabile v te svrhe 14.500.000 KWh, TPD nekaj čez 3.000.000 KWh itd. Detaljna statistika pokaže, da je 11 velikih podjetij v Sloveniji porabilo skup-no 142.419.467 KWh ali 71,8% vse potrošene električne energije, med-tem ko porabi vsa ostala srednja in mala industrija ter obrt za po-gon in druge svrhe le 42 milijon-ov 172.000 KWh ali 21,3%!

Silno važno vlogo v električnem gospodarstvu dravske banovine imajo banovinske Kranjske dežel-ne elektrarne. V svojih lastnih centralah so proizvedle in od dru-gih central prejele nekaj nad 14 milijonov KWh, oddale pa so 11.246.000 KWh, ostanek je šel za lastno porabo in izgube. K celot-ne mu konsumu električne energije prispevajo tedaj KDE 57%, važ-nost te številke pa podčrta šele dejstvo, da preskrbujejo KDE z električno energijo predvsem po-deželje. Podrobna statistika pove, da oddajo KDE 3.852.000 KWh za razsvetljava, kar znaša 36,2% vsega svetlobnega konsumata, za pogon in drugo oddajo 7.023.000 KWh ali 16,7% potrošnje srednje in male industrije ter obrti. Važnost KDE je razvidna še iz sledeče statistike za leto 1937. Po KDE je bilo v tem letu elektrificiranih neposredno 470 krajev, posredno pa 74 krajev, skupno 544 krajev v 102 občinah z okroglo 260.000 prebivalci. (Na elektrarno Falo je n. pr. priklju-čenih neposredno 26 krajev, po-sredno pa 67, skupno torej 93 kra-jev v 40 občinah z okroglo 110.000 prebivalci.) Ker je v vsej Sloveniji elektrificiranih vsega 894 krajev s 621.000 prebivalci, sledi iz tega, da so KDE same elektrificirale okrog-lo 61% elektrificiranih krajev, ozl-roma da prejema od njih tok 42% ljudi, ki ga imajo sploh na raz-polago.

Vsekakor je Slovenija najbolj elektrificirana pokrajina v Jugo-slaviji. Saj je leta 1935. znašala cel-otna proizvodnja električne ener-gije v naši državi 631.000.000 KWh, pri čemer je bila udeležena Slove-nija z 229.562.000 KWh ali 27,5%. V letu 1936. je slovenska produk-cija narasla — kakor že navede-no — na 240.000.000 KWh, po naj-novejših uradnih podatkih pa se je v letu 1937. dvignila že na okroglo 293.000.000 KWh, seveda v glavnem na račun velike industrije.

Na tem mestu bi bilo treba zo-pet omeniti Kranjske deželne

J. C. Mayer Ljubljana

manufakturna veletrgovina

se priporoča cenjenim odjemalcem

Engros — Detail

Ustanovljena leta 1834

elektrarne, ki so v tem letu dvig-nile svojo produkcijo že na 18,5 mi-lijona KWh, kar pomeni napram letu 1936. dvig za 32%, oddajo pa na 14,5 milijona KWh, tedaj za 30% več kot prejšnje leto.

Posnetek vseh teh podatkov bi bil na kratko sledeč. Nekako polovica vseh v Sloveniji živčih ljudi uživa blagodati električnega toka. Okrog-

lo 7% potrošene električne energi-je gre za svetlobo, 54% za pogon, 39% pa za druge svrhe. Skoraj ¼ potroši velika industrija sama. Dela na polju elektrifikacije drav-ske banovine je torej še zelo mnogo ter more previden gospo-dar in trgovec računati s tem dej-stvom še dolgo vrsto let.

Posledice udeležbe tujega kapitala v naši izvozni trgovini

Skok cen pšenice, koruze, moke in kruha je dal povod, da se raz-pravlja o teh vprašanjih v javnosti. Pri tem pa se tudi napačno tol-mačijo vzroki tega skoka ter pred-lagajo tudi ukrepi, ki ne bi bili primerni, da se nadaljnji skok cen ustavi. Tako se pripoča med drugim uvoz določene količine tuje pšenice ali znižanje uvoznih carin na pšenico, da bi se s tem zausta-vila nadaljnja podražitev pšenice.

Položaj na trgu zahteva danes samo en ukrep. In to je: prepoved izvoza pšenice, koruze, moke, otro-bov, ječmena in ovsda do nove žet-ve, nakar bodo položaj na trgu in cene pokazale pravo pot.

Dejstvo, da ni danes na doma-čih trgih pšenice in da so ostale na tujih trgih cene na isti višini, kakor so bile po zadnji določitvi cen po Prizadu 10. aprila t. l., do-kazuje, da smo v pretekli kampa-nji izvozili preveč pšenice (50.156 vagonov) ter s tem izvozili tudi znaten del rezerve, ki je potrebna za domačo potrošnja in prehrano.

Naš glavni izvoznik pšenice, Prizad, je morda v najboljši nameri bil preveč pod vplivom cen sve-tovnega trga — liverpoolske borze. Takšna orientacija glede cen je razumljiva pri mednarodnih špekulativnih transakcijah, kjer vlada gospodarski liberalizem. V našem primeru pa, ko imamo sistem diri-giranih cen in izvoznega monopola, je orientacija v smeri Liver-poola privedla v zmotno glavnega činitelja naše izvozne politike.

Forsiranje izvoza z dekretira-njem cen je prepodilo našega glav-nega izvoznika s trga ter omogo-čilo špekulacijo posameznih agen-tov, zastopnikov in plačancev tu-jega kapitala — velikih tujih iz-voznikov hiš — da je torej sam izvozni sistem omogočil špekula-cijo.

Naša domača nacionalna trgo-vina in združništvo sta v pretekli kampanji od kontingenta, ki je bil določen svobodni izvozni trgovini v višini 17.914 vagonov, izkoristila le 1.755 vagonov (po uradnih po-datkih Prizada), da se torej doma-či nacionalni trgovini v nobenem primeru in z nobene strani ne more očitati, da bi preveč izvo-zila.

ki da bo dala presežek za izvoz, ne moreta biti edini činitelj naše iz-vozne ustanove. Za prehrano pre-bivalstva se je poleg vračunane količine v predvojni Srbiji napra-vila tudi posebna rezerva, da bi tudi v primeru slabih letin ne pri-manjkovalo pšenice. Tedanji pri-mitivni sistem je omogočil Srbiji, da ni bila nikdar v nevarnosti pre-hrana njenega prebivalstva ter vojske niti v času vojne.

Svobodna trgovina ni nikdar de-lala take napake, da bi umetno po-vzročila pomanjkanje. Res je, da niso bili takrat znani niti izvozni kontingenti niti kliringi, niti ve-zani niti nevezani dinarji niti di-rigiranje cen, še manj pa monopo-lizirani izvoz, a so zato bili rezul-tati svobodne trgovine ne le us-pešni, temveč naravnost sijajni.

Tuji kapital, kateremu je dobro-došel naš izvozni sistem, je izklju-čil s trga domačo nacionalno trgo-vino in si prilastil monopolizirani položaj. Domači manjši kapitalist je danes »zaposlen« samo kot na meščene ter kot tak gospodarsko podrejen in odvden od tujega ka-pitala. Domači nacionalni trgovec je izključen od posla in onemogo-čen, postaja nameščene in meš-ter tujega kapitala ter je tudi njemu določena le mezda, potreb-na za obstoj.

Prizad je izjavil, da se umika s trga. Z zadoščenjem pozdravlja-mo ta sklep, ker je v redu, da nekdaj nosi posledice za napake dosežane izvozne politike. Njegov definitivni umik s trga je samo vprašanje časa, ker tudi najboljša žetev, ki se letos pričakuje, mu ne more dati niti skrbni niti truda za vnovčenje izvoznega presežka, še manj pa bo moral menjati svojo vlogo, da bi namreč uvažal pšenic-ino in koruzo zaradi zaustavitve na-daljnega skoka cen. Te vloge kot izvozna ustanova ne bi smel niti sprejeti, ker mu niti zakon niti njegova pravila ne dajejo takšne pravice.

Tudi navzlic vsem optimističnim napovedim o najboljši žetvi, ki jo moremo pričakovati, ne bodo čene pšenice in koruze v novi izvozni kampanji padle v tej meri, da bi bila potrebna intervencija Prizada ali države, še manj pa, da bi bilo potrebno dirigiranje cen.

Statistika in prognoza o žetvi,

Velika izbira A.E. Skaberne Ljubljana

Ekскурzije in izleti za čas kongresa

1. Kranj—Bled—jezero

7 odhod izpred gl. kol.
8.30—10.30 ogled tovarn
11.30 skupno kosilo
12.45 odhod na Bled
14.30 prihod na Bled, do
19 ogled Bleda, vožnja po jezeru
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23 odhod z Bleda.

Ogled tovarn v Kranju v podskupinah:
a) ogled »Jugočaske«, b) ogled »Jugobruna«, c) ogled Textilindus in Sirc, d) ogled Prah in Božič.
Z Bleda na željo izlet z avtobusom v Gorje, pešhoja skozi Vintgar in povratek z avtobusom iz Dobrave.

Cena za izlet št. 1.: din 105—
(z izletom v Vintgar din 120—).

2. Jesenice—Bled—jezero

7 odhod izpred gl. kol.
8.30 zajtrk na Jesenicah
9.00—12.00 ogled tovarn K. I. D.
12.30 odhod na Bled
13 skupno kosilo na Bledu
15.00—19.00 ogled Bleda, vožnja po jezeru
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23 odhod z Bleda.

Z Bleda na željo izlet z avtobusom v Gorje, pešhoja skozi Vintgar, povratek z avtobusom iz Dobrave.

Cena za izlet št. 2.: din 125—
(z izletom v Vintgar din 140—).

3. Trbovlje—Rimske Toplice—Laško

8 odhod
9.30—12.30 ogled rudnika in cementarne
13 skupno kosilo
14.37 odhod v Laško ali Rm. Toplice
15.26 prihod in ogled zdravilišča, kopanje
19 skupna večerja
20 odhod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 3.: din 85—

4. Maribor—Ruše, Fala—Slov. Bistrica—Pohorje

8 odhod
11.41 prihod v Maribor
12.30 skupno kosilo
14 odhod na izlete: okolica, mariborski otok, Pohorje
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
21.40 odhod
1.16 prihod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 4.: din 165—

4. Maribor, podskupine:

a) Ruše—Fala, b) Slov. Bistrica

8 odhod
11.41 prihod v Maribor
12.30 skupno kosilo v Mariboru
14 odhod na izlete: okolica, mariborski otok, Pohorje
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
21.40 odhod
1.16 prihod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 4.
podskupina a) ali b): din 180—.

5. Škofja Loka—Ziri—Logatec—Vrhniko

8 odhod izpred Nebotičnika
9 prihod v Šofjo Loko, do
12 ogled tovarne »Šesir« in tekstilne tov. Brumen & Thaler
12 skupno kosilo v Škofji Lodi
13.30 odhod skozi Poljansko dolino v Ziri
15 ogled cevljarske razstave v Zireh
17 odhod skozi Dol. Logatec na Vrhniko
19 skupna večerja na Vrhniku, ogled izvira Ljubljani
21.30 povratek v Ljubljano.

Cena za izlet št. 5.: din 80—

6. Kranj—Jezerko—Kamnik

7 odhod izpred Nebotičnika
8 v Kranju skupen zajtrk
9.00—11.00 ogled tovarne »Semperit«
11 odhod na Jezerko
12.30 skupno kosilo na Jezerskem
14.30 odhod v Kamnik
16 ogled tovarne »Titan« in mesta
19 skupna večerja z družabno prireditvijo
22 odhod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 6.: din 105—

7. Tržič—Begunje—Bled

7 odhod izpred Nebotičnika
8.30 zajtrk v Tržiču
9.00—10.30 ogled tovarne »Peko«

11.00—12.00 ogled tovarne Glanzmann & Gassner
13 kosilo pri Ankeletu
15 odhod na Bled
16 ogled Bleda, vožnja po jezeru
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23 odhod z Bleda.

Cena za izlet št. 7.: din 130—

8. Količevo—Kamnik—Bistrica

8 odhod izpred Nebotičnika
8.30—9.30 ogled radijske postaje
10.00—12.00 ogled tovarne Bonač-Količevo
13 skupno kosilo v Kamniku
14.30 odhod v Kamniško Bistrico
16.00—17.30 odmor v Bistrici
19 skupna večerja z družabno prireditvijo v Kamniku
22 odhod.

Cena za izlet št. 8.: din 80—

9. Domžale—Količevo—Jarše—Kamnik

8 odhod izpred Nebotičnika
8.30—9.30 ogled tovarne Medic
10.00—12.00 ogled tovarne Bonač-Količevo
12.30 kosilo v Domžalah
14 ogled tovarne v Jaršah
15 ogled tovarne »Titan«, Kamnik
17 ogled mesta
19 skupna večerja z družabno prireditvijo
22 odhod.

Cena za izlet št. 9.: din 70—

10. Turjak—Žužemberk—Dol. Toplice—Novo mesto

7.30 odhod izpred Nebotičnika
8.30 prihod v Turjak, do
10.30 ogled Županove jame in južina
11 odhod čez Žužemberk
13 kosilo v Dol. Toplicah, odmor, ogled zdravilišča, ev. kopanje

11. Celje—Dobrna

7 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Celju
10.00—12.30 ogled tovarne Westen in mlarne »Hubertus«
13 skupno kosilo
15 odhod v Dobrno
16.00—18.30 ogled zdravilišča, ev. kopanje
19 skupna večerja v Dobrni
21 odhod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 11.: din 140—

12. Celje—Rogaška Slatina

7 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Celju
10.00—12.00 ogled Cinkarne d. d.
12.30 skupno kosilo v Celju
13.30 odhod v Rog. Slatino
15.00—19.00 ogled in sprehod po zdravilišču, ev. kopanje
19 večerja z družabno prireditvijo v Rogaški Slatini
21 odhod.

Cena za izlet št. 12.: din 170—

13. Šoštanj—Slovenj Gradec—Dobrna—Celje

7 odhod izpred Nebotičnika
8.30 zajtrk na Vranskem
10.00—12.00 ogled tovarne Woschnagg v Šoštanju
12.15 odhod v Dobrno
13 kosilo v Dobrni
14.30—15.30 odmor

15.30—18 sprehod skozi zdravilišče, ev. kopanje
18 odhod v Celje
19 skupna večerja in druž. prireditev v Celju
21 odhod.

Op.: Iz Šoštanja ev. avtobusni izlet v Slov. Gradec, tam kosilo in večerja za doplačilo din 55—.
Cena za izlet št. 13.: din 145— (z izletom v Slov. Gradec din 200—).

14. Vevče—Moste—Ljubljana—St. Vid—Savije

7.30 odhod izpred Nebotičnika
8.00—10.00 ogled papirnice Vevče
10.00—12.00 ogled tovarne »Saturnus«, Moste
12.30 skupno kosilo v Ljubljani
14 odhod v St. Vid, do
16 ogled tovarne »Stora«
16.00—18.00 ogled tovarne J. Vidmar v Savljah
19 skupna večerja z druž. prired. na »Bellevue« v Ljubljani.

Cena za izlet št. 14.: din 75—

15. Vič—St. Vid—Tacen—Medvode—Ljubljana

7.30 odhod izpred Nebotičnika
8 ogled tov. Medic & Miklavc na Viču
9.00—11.00 ogled tovarne »Stora«, St. Vid
11.00—12.00 ogled tekst. tov. Beer, Hribernik & Co., Tacen
13 kosilo v Mednem
15 ogled papirnice v Medvodah
16.30 ogled tovarne lakov Medic & Zankl v Medvodah
18 odhod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 15.: din 70—

16. Radovljica—Bled—Pokljuka—Bled

8.00 odhod izpred Nebotičnika
9.30 južina v Radovljici
12.00 kosilo na Bledu. — Pop. ev. izlet na Pokljuko

17. Radovljica—Bled—Vintgar—Dobrava—Bled

8.00 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Radovljici
12.00 kosilo na Bledu. — Pop. pešizlet skozi Vintgar, povratek z avtobusom iz Dobrave na Bled
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23.00 odhod z Bleda.

Cena: din 150—

18. Bled—Bohinj—izvir Savice—Bled

7.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk na Bledu
12.00 kosilo ob Boh. jezeru — Pop. izlet po Bohinju in k Savici
18.00 povratek na Bled
19.30 skupna večerja z družab. prireditvijo
23.00 odhod z Bleda.

Cena: din 180—

19. Kranjska gora—Vršič—Peričnik—Mojstrana

7.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk na Jesenicah
12.00 kosilo v Kranjski gorl. — Pop. izlet k slapu Peričnik
18.30 večerja v Mojstrani
20.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 160—

20. Kamnik—Bistrica—Jezerko—Kranj

8.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk v Kamniku
12.00 kosilo v Kamniški Bistrici. Pop. izlet na Jezerko
19.00 večerja v Kranju
21.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 105—

21. Gornji grad—Logarska dolina—Solčava—Vransko

7.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk v Gor. gradu
12.00 kosilo v Logarski dolini. Pop. izlet v Solčavo
19.00 večerja na Vranskem
21.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 160—

22. Turjak—Bloke—Cerknica—Rakek

7.00 odhod izpred Nebotičnika
8.00 zajtrk v Škofljici

12.00 kosilo na Blokah. Pop. izlet k Cerkliskemu jezeru
18.00 večerja na Rakeku
20.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 120—

23. Metlika—Črnomelj—Novo mesto

7.00 odhod izpred Nebotičnika
8.00 zajtrk v Grosupljem
12.00 kosilo v Metliki. Pop. izlet v Črnomelj
18.00 večerja v Novem mestu
20.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 150—

Proti previsokim občinskim trošarinam Nova okrožnica finančnega ministra

Finančni minister Dušan Letica je izdal na banske uprave novo okrožnico proti previsokim obč. trošarinam. V okrožnici opozarja na slabe posledice, ki jih povzročajo neracionalne in previsoke občinske trošarine.

Ze v svojih prejšnjih okrožnicah je finančni minister naglasil, da se ne smejo nalagati občinske trošarine na polfabrikate, pogonski material, surovine ter pomožna sredstva proizvodnje, da se morajo organi, ki sodelujejo pri potrjevanju občinskih proračunov podrobno seznaniti z gospodarskimi razmerami posameznih krajev ter da pri potrjevanju proračunov ne dovoljujejo trošarine, s katerimi bi se mogla ovirati gospodarska delavnost. Večinoma se občine pri uvajanju trošarin sploh niso ravnale po nobenem sistemu ter so se ozirale le na finančni uspeh trošarin brez ozira na posledice teh trošarin za gospodarstvo. Finančni minister naglašja, da se gospodarski ljudje kljub vsem izdanim okrožnicam še vedno pritožujejo, da banske uprave še vedno potrjujejo trošarine, ki se nalagajo na kmetijske proizvode, na tranzitno blago, na orodje, na surovine, na monopolno blago itd. Zaradi tega nastajajo konflikti med občinami in posameznimi gospodarskimi podjetji, ki morajo dostikrat plačevati večkratno trošarino za iste predmete, kakor hitro se ti predmeti prenesejo iz ozemlja ene občine v ozemlje druge. Neracionalne in previsoke trošarine pa poleg tega zelo škodljivo vplivajo tudi na turistični promet.

Uvajanje občinskih trošarin za živila, sredstva proizvodnje, tranzitno blago, surovine in monopolne predmete pa tudi ni v skladu s trošarinskimi predpisi, predvidenimi v pravilniku za izvajanje določil o občinski trošarini ko tudi ne s predpisi posameznih posebnih zakonov.

V svoji okrožnici naglašja nadalje finančni minister, da je finansiranje samoupravnih edinic del gospodarske politike kr. vlade ter njenega stremljenja, da se okrepi narodno gospodarstvo. Zato se je treba izogibati uvajanju takšnih trošarin, ki morejo ovirati gospodarski razvoj, ker se samo s

krepitevjo narodnega gospodarstva ustvarjajo močni davčni objekti, ki morejo sčasoma postati zanesljivi viri javnih davščin. Tako okrepljeni davčni objekti bodo postopoma omogočili izvrševanje vseh onih javnih potreb, ki so se morale zaradi gospodarske krize odložiti. Težke gospodarske razmere, ki so vladale nekaj let, nalagajo kr. vladi dolžnost, da izda celo vrsto ukrepov za pospeševanje gospodarske delavnosti in okrepitevje gospodarske sile širokih slojev. Vsa ta prizadevanja bi bila v kratkem brez vsega učinka, če se ne bi vodila državna in samoupravna finančna politika v duhu gospodarske prosperitete, oz. če bi se dovoljevale takšne davščine, ki ovirajo gospodarski razvoj. Javne davščine igrajo velike vloge v gospodarskem življenju in pri dvigu splošnega ljudskega blagostanja ter morajo zato biti v skladu z gospodarsko silo naroda. Če pa se dovoljujejo davščine na predmete vsakdanje potrošnje širokih ljudskih slojev, na surovine in sredstva proizvodnje, se življenje podražuje in gospodarska moč ljudi se manjša. Nesistematično nalaganje samoupravnih davščin bi sicer moglo trenutno dati fiskalni uspeh, toda trajna škoda teh davščin bi bila mnogo večja, ker se trajni dobri uspehi na ta način ne morejo doseči. Zato se tudi ne sme dovoljevati uvajanje občinskih trošarin na škodo primarnih ljudskih potreb, gospodarskega razvoja in na zadnje tudi državne blagajne.

Kar se tiče kontrolne in izterjalne trošarinske službe, morajo občine na vidnem mestu označiti trošarinske postaje, da bi se preprečile nezaželene pritožbe tujecev, ker so te v škodo našega turizma in s tem tudi na škodo našega narodnega dohodka.

Upamo, da bo okrožnica finančnega ministra vendar enkrat že imela uspeh in da ne bodo več občinske trošarine ovirale gospodarskega razvoja. Seveda pa bi bilo treba občinam tudi nuditi zadostne dohodke za vse vedno večje posle, ki jih morajo opravljati za državo. Zato naj se že enkrat izda zakon o samoupravnih finančah, da se občinam ne bo treba vedno loviti za novimi dohodki.

dne 20. junija 1938 za občine Račna, Rudnik, Slivnica, Šmarje, Smartno, St. Vid, St. Jurij, Tomišelj, Zelimlje.

Zdravniški odsek:
dne 21. junija 1938 za vse občine od 1/9. do 1/10. ure.

Industrijski odsek:
dne 21. junija 1938 za vse občine od 1/11. do 12. ure.

Tvrška V. Weixl in sinova, Maribor, prinaša kot posebno novost ročni aparat za folio in vzbočni tisk. Aparat je tako mnogostransko uporabljiv, da je neobhodno potreben obrtnikom, trgovcem in industriji. Hitro in čisto natisnete z njegovo pomočjo v vseh barvah razne značke, imena, cene itd., na vsakovrstno blago. Opozarjamo na današnji insert in na to edinstveno novost na tem polju.

2. KONGRESNA ŠTEVILKA »TRGOVSKEGA LISTA«, izide v sredo, dne 15. t. m.

s popolnim poročilom o kongresu ter o vseh kongresnih prireditvah.
Inserate za 2. kongresno številko, ki izide kakor prva v zelo povečani nakladi in povečanem obsegu, sprejemamo do torka opoldne.
V ponedeljek, dne 13. junija »Trgovski list« ne izide.

2. kongresna številka izide kot tedenska izdaja.

16 odhod v Novo mesto, do
19 ogled mesta, Kmet. šole
20 skupna večerja
21.30 odhod.

Cena za izlet št. 10.: din 145—

11. Celje—Dobrna

7 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Celju
10.00—12.30 ogled tovarne Westen in mlarne »Hubertus«
13 skupno kosilo
15 odhod v Dobrno
16.00—18.30 ogled zdravilišča, ev. kopanje
19 skupna večerja v Dobrni
21 odhod v Ljubljano.

Cena za izlet št. 11.: din 140—

12. Celje—Rogaška Slatina

7 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Celju
10.00—12.00 ogled Cinkarne d. d.
12.30 skupno kosilo v Celju
13.30 odhod v Rog. Slatino
15.00—19.00 ogled in sprehod po zdravilišču, ev. kopanje
19 večerja z družabno prireditvijo v Rogaški Slatini
21 odhod.

Cena za izlet št. 12.: din 170—

13. Šoštanj—Slovenj Gradec—Dobrna—Celje

7 odhod izpred Nebotičnika
8.30 zajtrk na Vranskem
10.00—12.00 ogled tovarne Woschnagg v Šoštanju
12.15 odhod v Dobrno
13 kosilo v Dobrni
14.30—15.30 odmor

19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23.00 odhod z Bleda. Za izlet na Pokljuko doplačilo din 45— po osebi.

Cena din 140—

17. Radovljica—Bled—Vintgar—Dobrava—Bled

8.00 odhod izpred Nebotičnika
9.30 zajtrk v Radovljici
12.00 kosilo na Bledu. — Pop. pešizlet skozi Vintgar, povratek z avtobusom iz Dobrave na Bled
19.30 skupna večerja z družabno prireditvijo
23.00 odhod z Bleda.

Cena: din 150—

18. Bled—Bohinj—izvir Savice—Bled

7.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk na Bledu
12.00 kosilo ob Boh. jezeru — Pop. izlet po Bohinju in k Savici
18.00 povratek na Bled
19.30 skupna večerja z družab. prireditvijo
23.00 odhod z Bleda.

Cena: din 180—

19. Kranjska gora—Vršič—Peričnik—Mojstrana

7.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk na Jesenicah
12.00 kosilo v Kranjski gorl. — Pop. izlet k slapu Peričnik
18.30 večerja v Mojstrani
20.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 160—

20. Kamnik—Bistrica—Jezerko—Kranj

8.00 odhod izpred Nebotičnika
9.00 zajtrk v Kamniku
12.00 kosilo v Kamniški Bistrici. Pop. izlet na Jezerko
19.00 večerja v Kranju
21.00 povratek v Ljubljano.

Cena: din 105—

Seje davčnega odbora ljubljanske okolice

Za trgovski odsek so bile razprave davčnega odbora ljubljanske okolice od 7. do 11. junija in smo spored sej že objavili. Za ostale odseke so določene seje takole:

Gostinski odsek
dne 13. junija 1938 za občine Brezovica, Dobrova, Dobrunje, Dol, Dolsko, Grosuplje, Ig;
dne 14. junija 1938 za občine Ježica, Log, Medvode, Podgorica, Polje, Račna;
dne 15. junija 1938 za občine Rudnik, Slivnica, Šmarje, Smartno, St. Vid, St. Jurij, Tomišelj, Zelimlje.

Obrtni odsek:
dne 17. junija 1938 za občine Brezovica, Dobrova, Dobrunje, Dol, Dolsko, Grosuplje;
dne 18. junija 1938 za občine Ig, Ježica, Log, Medvode, Podgorica, Polje;

Tainosti uspeha

Mnogim je delo proizvajanje, kruh, zadovoljstvo, blagostanje itd., drugim pa je delo breme, neizbežna sila in potreba, da si pridobijo skromna sredstva za življenje svoje in svojcev. In vendar je veselje z delom in poklicem temelj razvoja in napredka, je jedro gospodarskega blagostanja posameznika, naroda in države.

Kdor občuti delo kot železno silo in neizbežno zlo, ta z delom nima veselja, ta si tudi ne bo zboljšal svojega položaja.

Delo se mora tako urediti, da podrejena delovna sila ne bo delala z mržnjo, temveč z veseljem in brez vsakega pritiska. Ni vsak za vsako delo. Na kakem delovnem prostoru zaposlena delovna moč je lahko brez vrednosti, medtem ko se na drugem, njej ustrežajočem mestu odlično obnese. Delojemalca je zaposliti pravilno, pa bo delal z vnueno in se zanimal za proizvodni razvoj. Prijazna beseda, vzpodbujanje, pojasnjevanje bistva proizvodnje vpliva jako ugodno na delo. To so sredstva, za katera ni treba šteti denarja, kvečjemu se porabi nekaj časa, kar se pa dobro obrestuje in donša sad. Delo ne more in ne sme biti le brezdušno gibanje rok.

Vprašanje, kako si pridobimo in vzgojimo zadovoljne sodelavce, je v najtesnejši zvezi z delom. Z zadovoljni sodelavci so naravnost bistven pogoj za napredek podjetja. Slišal sem: Kaj ima od življenja prodajalec za prodajalniško mizo, kaj tkalec za statvami, ki vidi in čuti sonce le opoldne kake pol ure, drugače pa dan za dnevom stoji priklenjen pri delu v zaprašenem in mnogokrat nezdravem prostoru. Ali: Sebi ne zaslužim niti poštenega koščka kruha, drugim donša moje delo bogastvo. Mnogo je takih, ki tako čutijo in mislijo. O tem se lahko prepričamo. Tako mišljenje in čutenje delojemalca je škodljivo zanj, še bolj pa za delodajalca.

Možno je ravno tako, kakor je potrebno, nuditi delovni sila takšne pogoje, da bo nedostopna za omejeno mišljenje in čutenje. To

možnost dokazujejo razna podjetja. Toda premalo je delodajalcev, ki smatrajo za potrebno, da se zanimajo za življenje svojega namočeneca tudi izvea delovnega prostora, premalo jih je, katerim se zdi vredno s svojim sodelavcem izmenjati nekaj prijaznih besed. Mnogim se zdi kaj takega pod njihovo častjo. Družba je podjarmila delojemalca, ki se mu zdi ali ludi v resnici občuti, da je odvisen ali izkoriščen od glavnice ali kapitalizma, pa poslušaja hujškača, ki mu trobi v ušesa, da je zaščitnik tlačenih.

Nočemo razumeti, kakšnega pomena je posamezna družabna skupina ali razred in kakšno mesto zavzema. Dokler bodo razmere takšne, dokler ne bomo pravilno pojmovali pomena posameznika in vsake posamezne skupine, ne bomo napredovali in razmere se ne bodo zboljšale.

Ako kako podjetje slabo uspeva, ne moremo očitati delavcu, temveč vodji. Od vodstva je odvisen razvoj. Ako delajo vzajemno vsi od prvega uradnika do zadnjega delavca, ako preveva vse zavest, da le sodelovanje poraja uspehe, potem bo delo res donšalo koristi in veselje vsem.

Tako duševno kakor telesno delo se mora opravljati po določenem načrtu, le po gotovem načrtu je mogoče izrabiti žive sile v blagor človeka in podjetja.

Vsako telesno delo se mora izvajati po načrtu, ki se je poprej v duhu sestavilo. Vsako delo izvršita dva: Mislec preudari delo v glavi in to v glavi preudarjeno delo potem izvrši delavec telesno in daje obliko v snovi.

Malo je takih, ki znajo delu odzveti prisiljenost.

Življenje je neumiljen konkurenčni boj, ki zahteva vse naše sposobnosti in vse naše duševne in telesne sile. Kdor ni dorastel temu boju, kdor dela ne zmora, ta propade in nihče se ne zmeni zanj.

Delo smatrajmo za svojo življenjsko nalogo, pa nam ne bo v breme. **Fr. Zelenik**

Razvoji našega gospodarstva v prvem letošnjem tromesečju Po izkazu Narodne banke

Kakor poroča Narodna banka, so se v prvem letošnjem tromesečju skoraj vse panoge našega narodnega gospodarstva dobro razvijale. Samo izvoz se je zmanjšal, in sicer v primeri z lanskim letom za 11,9%. Nasprotno pa se je uvoz v primeri z lani povečal za 18,5%, kar je tudi povzročilo, da se je naša aktivna trgovinska bilanca spremenila v pasivno. Tako smo bili lani v prvem tromesečju še aktivni za 227 milijonov din, letos pa smo pasivni za 137,7 milijona din.

Vse druge gospodarske panoge pa so napredovale. Tako se je povečala rudarska proizvodnja za 19,5%, topilniška za 27,6%. Število zaposlenih delavcev se je povečalo za 4,2%. Povečal se je tudi železniški promet ter se je število natovorjenih vagonov povečalo za 16%. Virmanski promet pri Narodni banki in Poštni hranilnici se je dvignil za 14,7%, promet na demačih borzah pa za 19,3%.

Ugodni razvoj našega gospodarstva je tudi povzročil porast državnih dohodkov, ki so se v primeri z lani dvignili za 15%.

Značilen pa je neenak skok cen za industrijske in kmetijske pridelke. Tako so se v primeri z lani cene kmetijskih proizvodov dvignile za 28% (kar je predvsem posledica visokih žitnih cen), dočim so se cene živini dvignile samo za 5%, industrijskih izdelkov pa za 7,6%.

Občni indeks cen na debelo (povprečni, izračunan na podlagi cen za 55 predmetov) se je dvig-

nil od 71'13 v I. tromesečju 1937. na 79'6 v prvem letošnjem tromesečju. Indeks cen na drobno pa se je dvignil od 69'9 na 78'7%. To dokazuje, da se je draginja letos prav znatno povečala. S tem poviškom cen je bil v mnogem oslabljen učinek večje delavnosti v nekaterih panogah gospodarstva.

Zunanja trgovina

Zasedanje jugoslovansko-češko-slovaških zbornic se začne danes v Pragi. V naši delegaciji sta poleg drugih gen. tajnik zbornice Ivan Mohorič in ravnatelj tvornice za dušik v Rušah Anton Krejčič. Trgovinska pogajanja z Grčijo se bodo pričela po beograjskih vesteh dne 10. t. m. v Atenah. Šef naše delegacije bo dr. Obradović, načelnik v trgovinskem ministertvu.

Madžarski list »Az Est« piše, da bodo dobila italijanska podjetja večino del pri izpopolnitvi pristanišč v Splitu, Gruzju in na Sušaku. Tudi madžarske firme bodo dobile precej del, če bodo mogle prevzeti dela po istih pogojih ko italijanske. Upajmo, da ni madžarski list čisto pravilno informiran. V italijanskih gospodarskih krogi pričakujejo, kakor piše »Daily

ANT.

KRISPER

LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 • TELEFON 22-29

Galanterija na debelo in drobno ter čevlji vseh vrst

Telegraph», da bo takoj po uveljavljenju italijansko-britanskega sporazuma prišlo do gospodarskega zblizanja med Italijo in Anglijo. Ti krogi upajo tudi, da bo dobila Italija večje posojilo od Anglije. To posojilo je po trditvi angleškega lista Italiji nujno potrebno, ker nima Italija zadosti deviz, da bi plačala surovine, ki jih za svojo industrijo nujno potrebuje.

V Italijo je dopotovala madžarska trgovinska delegacija, ki se bo pogajala za povečanje madžarskega izvoza živine v Italijo.

Italijska je nakupila v Avstraliji velikanske količine žita. Del tega žita bo porabila za svojo vojsko v Etiopiji in Spaniji, del pa bo zadržala kot mobilizacijsko žito. Za žito je dala Italija 13 milijonov funtov.

Bolgarska vlada je prepovedala ustanavljanje novih papirnic, ker niso niti sedanje zadosti zaposlene. Od 23.000 ton papirja, ki ga je izdelala Bolgarska, je sama porabila samo 17.000 ton.

Promet v gđinjski luki raste še nadalje. V primeri z lanskim prvim tromesečjem je letos narastel od 2,0 na 2,2 milijona ton.

Dohodki Sueške prekopne družbe so znašali v l. 1937. 3,36 milijona funtov, dočim so znašali l. 1936. 4,07 milijona.

Kdaj pridejo motorni vlaki Nameravani brzi motorni vlaki Beograd-Zagreb naj vozijo do Ljubljane in Maribora

Kakor glede cest, tako zaostaja Jugoslavija tudi glede motorizacije železnic daleko za tujino. Ze skoraj v vseh naprednih državah so se pred nekaj leti uvedli v lokalnem prometu, pa tudi na večje razdalje na železnicah motorni vlaki, ki izpolnjujejo vrzeli med rednimi vlaki na parni pogon. Tako zgoščeni promet se je povsod izvrstno obnesel. Potujoče občinstvo je zelo zadovoljno, ker ima na razpolago boljše zveze, železniške uprave pa zaznamujejo večje dohodke. Sedaj dobimo takšne vlake tudi v Jugoslaviji.

Prvi taki vlaki na daljšo razdaljo se letošnje poletje uvedejo med Beogradom, Sarajevom in Dubrovnikom. S temi vlaki se bo vozni čas skrajšal za več ur, ne glede na to, da odpade dim, ki tako zelo nadleguje potnike, zlasti v predorih. Železniška uprava je pred nekaj meseci sklenila uvesti motorne vlake tudi na progi med Beogradom in Zagrebom, ki naj bi bili nekaka kopija brzih motornih vlakov, ki vozijo že več let na glavnih progah v Nemčiji in ki razvijajo hitrost do 160 km na uro. Ti vlaki, sestojeci iz enega samega štiriosnega voza, v katerem ima prostora do 100 potnikov, naj bi vozili med Zagrebom in Beogradom dobre štiri ure in pol, in s tem skrajšali vozni čas za najmanj tri ure. Štirje taki vozovi so baje že naročeni in naj bi jih gnala nafta, ker je ta način obratovanja najcenejši.

Kakor se čuje, bodo brzi motorni vlaki vozili samo med Beogradom in Zagrebom, Slovenija pa bi bila izključena iz modernega železniškega prometa. Z druge strani pa čujemo, da razmišlja železniška uprava o tem, ali ne bi kazalo uvesti nekaj manjših motornih voz na nekaterih progah v Sloveniji. Tudi ministertvo je torej že uvidelo potrebo po zgostitvi prometa v dravski banovini. Splošno mnenje pa je, da bi se nameravani promet z motornimi vlaki

Sloveniji združil in s tem poenostavil. Vozovi bi bili bolj izrabljeni, kar bi vsekakor povečalo rentabilnost tega prometa.

Železniška uprava že izdeluje vozni red za motorne vlake med Zagrebom in Beogradom. Po tem načrtu naj bi vozila po dva voza po enkrat na dan med obema prestolnicama. V zgodnjih dopoldanskih urah naj bi šel en voz iz Beograda v Zagreb, proti večeru pa bi se vrnil domov. Nekako istočasno naj bi odpeljal drug voz zjutraj proti Beogradu in se zvečer vračal v Zagreb. Čež dan bi torej oba voza stala mnogo ur brez dela v Zagrebu in Beogradu. Ali ne bi kazalo, da bi beograjski voz zapeljal iz Zagreba še dalje proti Ljubljani oz. Mariboru in se odtod vračal popoldne v Zagreb in potem dalje v Beograd? Glavno prometno žilo Jugoslavije tvori vendar zveza med Slovenijo in Beogradom. Slovenija je prehod med severom in jugom oz. med zapadom in vzhodom in je zato naravno, da mora tudi Slovenija biti deležna brzega motornega prometa, na glavni progi Jugoslavije in v da se na ta način doseže hitra zveza z Italijo in Avstrijo oz. Nemčijo. Frekvenca na teh motornih vlakih bi bila gotovo veliko večja, ako bi vlaki vozili iz Beograda naravnost do Ljubljane ali Maribora.

Kakor smo že rekli, naj bi Slovenija dobila nekaj manjših motornih voz za lokalni promet. Ta odločitev železniške uprave je vsekakor hvale vredna, čeprav s tem še ni popolnoma rešeno vprašanje brzega motornega prometa na naših glavnih progah. Iz gospodarskih krogov čujemo mnenje, naj bi vsaj po tri vlake dobila Ljubljana in Maribor. Na voznem redu je, da se ti vlaki dobro izrabijo, ker je le v tem primeru zagotovljena njihova rentabilnost. Vsekakor bi moral en motorni voz, ki bi moral biti nekoliko večji in udobnejši, voziti po dvakrat na dan med Mariborom in Zidanim mostom in potem dalje ali do Ljubljane ali pa do Zagreba. Na ta način bi ta voz tvoril priključek na sedanje brzovlake med Ljubljano in Zagrebom in bi se s smotrenim voznim redom vzpostavil nekak trikot med temi tremi mesti. V presledkih med glavnimi voznjami naj bi ta dva vlaka vozila iz Maribora v Dravsko dolino in proti Ptujju, iz Ljubljane pa proti Kranju, Kamniku, na Dolenjsko in

Notranjsko. Drugi vlak naj bi stalno opravljaj lokalni promet v območju Ljubljane in Maribora, tretji voz pa naj bi služil za rezervno.

V vseh državah imajo motorni vlaki samo po en razred, da jim je s tem zagotovljena zadostna frekvenca. Vlak, ki bi vozil med Mariborom, Ljubljano in Zagrebom, bi imel vedno dovolj potnikov, ker je njihovo število itak omejeno. Dopoldanski brzi vlak iz Ljubljane proti Zagrebu ima vedno nekaj desetih potnikov, ki bi radi nadaljevali vožnjo proti Mariboru in bi v pičlih dveh in pol do treh urah dospeli na cilj. Isto velja za potnike, ki uporabljajo vlake proti Ljubljani ali Zagrebu. Ni dvoma, da se mora promet med temi tremi mesti zboljšati. Doslej je vse premalo zvez med Ljubljano, Zagrebom in Mariborom. Z razmeroma majhnimi stroški se da na tem polju mnogo doseči.

Upajmo, da se bo železniška uprava pri uvedbi motornih vlakov, ki je že zdavnaj postala neodložljiva, ozirala na potrebe Slovenije in omogočila, da bodo tudi naši kraji, zlasti pa severna Slovenija z Mariborom, deležna brzega železniškega prometa, ki se že letos obeta ostalim delom države. **A. B.**

Kontingenti in preferenciali, ki nam jih bo dala Francija

V soboto je začel zasedati stalni francosko-jugoslovanski odbor. Na prvi svoji seji je odbor razpravljaj o olajšanju železniškega prometa med Jugoslavijo in Francijo. Obojestransko se je sklenilo, da bi se morale uvesti direktne oziroma kombinirane železniške tarife med našimi in francoskimi železnicami. V ta namen se bodo v kratkem sestali zastopniki naših in francoskih železnic, da to vprašanje definitivno rešijo. Na ponedeljkovi seji pa je odbor razpravljaj o povečanju kontingentov za sadje, les in še nekatere druge proizvode. Tudi o dovolitvi posebnih carinskih olajšav oz. preferencialov za naš izvoz v Francijo je razpravljaj odbor. Odbor bo delal še nekaj dni. Francoski delegati so dobili navodilo, da čim bolj ustrezajo našim željam.

Pozor udeleženci izletov št. 1 in 2!

Izletniki št. 1. (Kranj—Bled-jezero) in št. 2. (Jesenice—Bled) se odpeljejo v ponedeljek zjutraj z avtobusi izpred glavnega kolodvora in ne z vlakom, kakor je javljeno v prospektu.

Zbirališče ob 6.45 pred glavnim kolodvorom.

Izletniki št. 4. in 4. a (Maribor) se odpeljejo ob 8. uri zjutraj in ne ob 5.30, kakor je javljeno v prospektu.

Denarstvo

Poštna hranilnica v maju

Število vlagateljcev se je v maju povečalo za 3588, da je sedaj vseh vlagateljcev pri Poštni hranilnici nad pol milijona. Vsota hranilnih vlog je znašala koncem maja 1.296,06 milijona din.

V čekovnem računu je bilo odprtih 96 novih računov ter se je število vseh čekovnih računov povečalo na 25.621. Promet po teh računih je znašal nad 76 milijarde din. Brez uporabe gotovine je bilo 54,34% vsega prometa. Stanje vlog v čekovnem računu je znašalo 1.831,5 milijona din. Skupno so vse vloge pri Poštni hranilnici presegle že vsoto 3 milijard din.

Stanje naših notranjih dolgov

Po poročilu Narodne banke je bilo stanje državnih notranjih dolgov dne 1. aprila 1938 naslednje (vse številke v milijonih din):

	1.4.1937	1.4.1938	amortizirano
posojilo	1.413,3	1.413,3	0
7% investicijsko	475,3	472,4	2,8
4% agrarno	111,5	109,1	2,3
2,5% vojna škoda	4.075,2	4.002,6	72,6
6% begluško	494,3	500,7	5,7
8% dalmatinsko	268,5	253,6	1,6
4% agrarno	47,5	52,7	5,1
javna dela	582,0	588,0	19,0
obveznice kmetovalcev	—	203,7	8,4
skupno	5.625,9	6.193,2	117,7

Narodna banka je izplačala po italijanskem kliringu po novem računu nakaznice do št. 13.742 z dne 15. februarja 1938. Izplačila po turskem in poljskem kliringu so ostala nespremenjena.

1. junija zapadle obresti za avstrijska posojila se niso več izplačale, ker je po mnenju Nemčije zaradi priključitve Avstrije prenehala kot pravni dolžnik ter Nemčija zato tudi ni več dovolila transfernih nakazil za plačilo obresti.

V Anglijo je dospela nova pošiljka ruskega zlata v vrednosti 225 milijona funtov. Od februarja je poslala Rusija v London skupno za več kot 13 milijonov funtov zlata ali okoli 3 milijarde din.

Dobave - licitacije

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 15. junija ponudbe za dobavo raznega platna in platnene vrvice.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 15. junija ponudbe za dobavo štauffer-mazalic ter 500 kg solne kisline.

Mornarska komanda v Šibeniku sprejema do 20. junija ponudbe za dobavo razne jadrnine, platna, sukanca, raznih vrvi, jermenov, kislina, voska, šamote, lepila, raznih barv, laka, firneža ter čopičev idr.

Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 30. junija ponudbe za dobavo kavčukastih spiralnih cevi.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo raznih žbljev in zakovic iz bakra in medi.

LICITACIJE:

Dne 22. junija bo v inženirski štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo krova skladišča na Ljubljanskem polju; dne 23. junija za popravilo vodovodne instalacije vojne bolni-

ce v Mariboru in dne 24. junija za napravo električne instalacije v vojašnici »Vojvode Mišića« v Mariboru.

Dne 22. junija bo pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo papirnatih trakov za brzinomere; dne 23. junija podložnih ploščic, vijakov in matic; dne 24. junija posteljnine; dne 25. junija raznih železnih vijakov za les; dne 27. junija raznih zatikačev, žičnikov razne oblike ter 4.600.000 kg drv za podkurjavo kotlov; dne 1. julija železa za izdelavo zakovic; dne 2. julija železa in železne pločevine.

Dne 30. junija bo pri dravskem žandarmerijskem polku v Ljubljani licitacija za nabavo 250 m³ bukovih drv.

Dne 2. julija bo pri centralni direkciji rudarskih podjetij v Sara-

jevu licitacija za nabavo vrvi za drž. rudnika v Brezi in v Vrtniku; dne 5. julija pa za dobavo šamotnega materiala za toplotnico v Vrešu.

Dne 14. junija bo pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu pismena licitacija za prodajo kovinskih odpadkov; 17. junija za prodajo odpadkov od usnja in dne 18. junija za dobavo 200.000 kilogramov jekla in 40.000 kg jeklenih trakov.

Dne 21. junija bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za montiranje naprave za centralno kurjavo.

Dne 30. junija bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo 708.000 etuijev za cigare in cigarete.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Več skrbi za higieno!

Zelo prometna točka je v Mariboru nedvomno nakladalni in razkladalni prostor pred tovornim skladiščem glavnega kolodvora. Ob vsakem dnevnem času je tu vse polno vozil, ki dovažajo ali odvažajo razno blago. Ker ta obširni prostor ni tlakovan, leži tam v poletnih mesecih do 10 cm visoko prahu. Še pred par leti se je ta prostor vsak dan po večkrat škropil, sedaj pa se škropi le na dovojni cesti do skladišča in še to neredno.

Vozila, ki vsak dan v velikem številu prevozijo ta prostor, zlasti avtomobili, visoko dvigujejo prah v zrak, najhujše pa je, če je vreme vetrovno. Prah se potem dviguje tudi 8 do 10 metrov visoko in prodira v skladišča, seveda tudi do blaga in celo v uradne prostore. V skladiščnih uradih je stalno zaposlenih več desetih železniških uslužbencev in skoraj ravno toliko

zasebnih delavcev in nameščenec, ki morajo ves dan delati v tej atmosferi in vdihavati silne množine najrazličnejših bakterij. Povsod se bije boj proti jetiki, tu pa je naravnost leglo te zavratne človeške morilke. Če je človek dan za dnem izpostavljen tem ogromnim množinam prahu, ki celo zatemnjujejo okna pisarn in poslovnih prostorov, potem pač ni čudo, če marsikdo od tam zaposlenih oboli za tuberkulozo.

Izdajna in hitra pomoč je tukaj neobhodno potrebna. Združenje trgovcev se je obrnilo do mestne občine s prošnjo, naj takoj ukrene vse potrebno, da se prostor pred tovornim skladiščem večkrat na dan škropi. Ta prostor sicer ne spada v področje mestne uprave, zdravje prebivalstva pa bo mestni občini gotovo toliko važno, da te silno utemeljene prošnje gotovo ne bo odklonila.

Nove knjige

Prevod iz italijanske književnosti

Knjigo Benvenuta Cellinija »Vita«, ki opisuje burno 16. stoletje in takratno umetniško življenje Italije, smo dobili te dni tudi v slovenskem prevodu. Založila je prevod tiskarna Merkur v svoji zbirki klasikov in poljudnih razprav, s čimer je gotovo zelo ustregla vsem, ki bi si radi olajšali poznavanje naše sosede Italije oziroma si žele globljega pogleda v značaj italijanskega naroda.

Z vsjo pravico se prišteva Cellinijevo »Zivljenje« med najbolj napeto čtivo, polno zgodovinskih dogodkov in opisov iz večnega mesta. Zato bo vsakdo vesel te knjige, tembolj ker ji je prevajalec dodal slikovit in vseskozi poučen uvod (17 strani) ter najvažnejše pripombe. Želimo, da bi si ta knjižica — kot tudi že prejšnji zvezki iz »Male knjižnice« — pridobila med našim občinstvom mnogo prijateljev.

Redni naročniki »Male knjižnice« dobe celo zbirko 10 različnih zvezkov za din 120. Naročila sprejema tiskarna Merkur, Gregorčičeva ulica 23.

* Benvenuto Cellini: Zivljenje. Strani 104. Prevodel in z uvodom in pripombami opremil S. Škerlj. Ljubljana 1938. Deveti zvezek »Male knjižnice« tiskarne Merkur. Broširan izvod din 15. vezan din 20.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija je s svojo sestro romunsko princeso Elizabeto prišla v Divulje pri Splitu, odkoder se je odpeljala v Miločer.

Gospodarsko-finančni odbor ministrov je odobril načrt naredb o tekočih gorivih, vendar pa bo načrt pregledal še trgovinski minister.

V Sarajevu je bil v četrtek slovesno ustoličen novi Reis-ul-ulema dr. Fehim Spaho.

Umrli je industrijalec Stjepan Gavrilović, lastnik znanih tvornic salam, prekajenega mesa in masti v Petrinji.

Poljski minister za socialno politiko Marian Kolciawsky je prišel v Dubrovnik, kjer ostane dalj časa.

Velika skupina francoskih vernikov, ki so se udeležili evharističnega kongresa v Budimpešti, je prišla v Dubrovnik, od koder odputuje v Črno goro.

Velika jubilejna razstava obrtnikov na Zagrebškem zboru je dosegla zelo velik uspeh ter je imela zelo lep obisk.

150letnico je proslavila ljudska šola v St. Ilju v Slovenskih goricah. Šola se bo odslej imenovala »Ljudska državna šola generala Maistrca«.

Slovenski teden se je začel na binokstni ponedeljek na Jesenicah. Teden hoče utrditi slovensko zavest.

Od 1. aprila do 31. maja so znašali vsi carinski dohodki 1834 milijona din proti 177 milijonov v istem času leta 1937. Po proračunu bi morali znašati dohodki samo 1684 milijone, kar pomeni, da so bili doseženi za 15 milijonov višji carinski dohodki.

Vest, da bi zmanjkalo v naši državi sladkorja, kakor so poročali nekateri tuji listi, je neresnična. Zaloge domačih tovarn so

Cenjenim damam se priporoča za obisk

Modni atelje
Nuša Dermastia

LJUBLJANA
Miklošičeva c. 7

Inozemska praksa / Najnovejši modeli

Tržna poročila

Tržne cene v Celju
dne 1. junija 1938.

Govedina: 1 kg volovskega mesa 10 do 12, kravjega mesa 10, vam-pov 6, pljuč 6, jeter 10 do 12, ledvic 12, loja 6 do 7 din.

Teletina: 1 kg telečjega mesa 12 do 16, jeter 14, pljuč 12 din.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 14 do 18, pljuč 8, jeter 12, glave 9, parkeljev 8, slanina 16, suhe slanina 18 do 20, masti 18 do 19, šunke 20, prekajenega mesa 16 do 18, prekajenih parkljev 9, prekajene glave 12, jezika 19 din.

Drobnica: 1 kg kostrunovine 10 dinarjev.

Klobase: 1 kg krakovskih 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 20, posebnih 20, tlačenk 16, polsuhih kranjskih 24, suhih kranjskih 26, 1 kranjska klobasa 5 do 6, 1 kg braunšviških 10, salami 45 do 50 dinarjev.

Perutnina: 1 piščanec 10 do 15, kokoš 20 do 28, raca 30, gos 45, puran 80, domači zajec 5 do 15 din.

Ribe: 1 kg krapa 14, postvri 50 dinarjev.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 175—2, kisle smetane 10 do 12, 1 kg surovega masla 24 do 28, čajnega masla 32 do 36, masla 24, bohinskega sira 24 do 28, trapistovskega sira 16 do 28, polematalskega sira 30, sirčka 6, eno jajce 0'65 din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4'90, polbelega kruha 4'30, črnega kruha 4'10, specialnega rženega 4'50, 1 mala zemlja 0'50, velika 1, bela štruca v teži 41 dkg 2, 82 dkg 4, polbela štruca v teži 46 dkg 2, 93 dkg 4, črna štruca v teži 49 dkg 2, 98 dkg 4, specialna ržena štruca v teži 44 dkg 2, 88 dkg 4 din.

Sadje: 1 kg jabolk 10 do 12, oreh-ov 10, luščenih orehov 36, črešenj 8 do 14, suhih češpelj 9 do 12, suhih hrušk 7, 1 limona 1 din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 84, Santos 56, Rio 52, pražene kave 64 do 98, čaja 90 do 130, kristal belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 15'50, sladkorja v prahu 16, medu 20 do 26, kavne primesi 19, riža 5'50 do 12, 1 liter namiznega olja 14, olivnega olja 17 do 31, bučnega olja 12, kisa 3 do 4, petroleja 7, 1 kg soli morske 2'75, kamene kreske 2'50, popra 40 do 44, paprike 18, sladke paprike 28, testenin 7'50 do 11'50, mliha 9 do 12'50, karbida 8'50, kvasa 32 do 36, sode za pranje 2 din.

Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 00 (na debelo 4'25) na drobno 4'50, št. 0 (4'25) 4'50, št. 2 (4) 4'25, št. 4 (3'80) 4, št. 5 (3'60) 3'80, ržene enotne moke 4, pšeničnega zdroba 4'50 do 5, koruznega zdroba 2'50 do 3, pšeničnih otrobov 1'75 do 2, koruzne moke 2, ajdove moke 5'50 do 6'50, kaše 3'50, ješprenja 4 do 4'50, ovsenega riža 7 din.

Zito: 1 q pšenice 240, rži 190, ječmena 230, ovs 200, prosa 195, koruze 150, ajde 200, fižola 200 do 350, graha 1000, leče 800 do 1200 dinarjev.

Krma: 1 q sladkega sena 65, polsladkega sena 60, kislega sena 55, slame 40, prešana stane več 5 din.

Zelenjava in gobe: 1 kg glavna-te solate 6, 1 glava solate 0'50 do 1, 1 krožnik drobne solate 1, 1 kg zgodnjega zelja 8, kislega zelja 6, ohrovt 6, karfižola 14 do 16, špargljev 10, kolerabe 4 do 6, 1 koleraba 0'50, 1 krožnik špinaca 1, 1 kg špargljev 10, kumar 8, buč 8, graha v stročju 5 do 6, čebule 6, česna 8, krompirja zgodnjega 6, poznega 2 din.

Vsa tiskarska dela: trgovske knjige, letake, lepake, reklamni ovoini papir, vizitke, pisemski trgovski papir tiska in nabavlja po ugodnih cenah in v najboljši kvaliteti Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

TISKARNA MERKUR, LJUBLJANA

Tiska knjige, časopise, tabele, naročilnice, plakate, lepake, cenike, vizitke itd. Vse tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

Gregorčičeva 23

Račun Poštne hranilnice št. 13.108. Telefon 25-52

Lastna knjigoveznica

Uspešen bojkot Japonske

Mednarodna liga za mir je objavila podatke o bojkotu proti japonskemu izvozu od časa, kar ga je priporočila Zveza narodov, in sicer po ameriških in japonskih uradnih statistikah.

Japonski izvoz je v decembru padel za 6%, v januarju za 17, v februarju za 18% pod višino izpred enega leta. Izvoz v USA je padel celo za 28 v decembru, 35 v jan. in 52% v februarju. Japonski podatki so še bolj značilni za uspeh bojkotnega gibanja v azijskih deželah, kjer je prej ljudstvo

najraje kupovalo cenejše japonske izdelke. V primeri z enim letom prej se je znižal (v %) japonski izvoz v:

	dec.	jan.	febr.
Brit. Indijo za	5	19	26
Zadnje Indijo	53	74	76
Niz. vzh. Indijo	34	54	51
Filipine	13	35	13
Havaj	50	31	25

Radio Ljubljana

Nedelja dne 12. junija. 8.00: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 8.45: Verski govor (dok-

tor C. Potočnik) — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Orglice in harmonika (gg. France Petan in Stan-ko Avgust), vmes na ploščah solistične točke — 10.30: Otroška ura: Petelinova nožica — 11.00: Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe — 12.00: Koncert radijskega orkestra — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 17.00: Najnevarnejše bolezni in škodljivci na vrtu (Josip Strekelj) — 17.30: Koncert. Sodelujejo: gđc. Zvonimira Župečeva, Filip Bernard (flavta), prof. M. Lipovšek in radijski orkester — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Plošče — 20.00: Radijski orkester in pevski jazzkvartet — 21.15: Violinski koncert prof. Karla Rupla, pri klavirju

prof. M. Lipovšek — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Rezervirano za prenos z velesejma.
Ponedeljek, 13. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Kmečki trio — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Narodno blago z Gorenjskega (Boris Orel) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Plošče — 20.30: Rezervirano za prenos — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne »Nebotičnik«.
Torek dne 14. junija. 11.00: Pevski nastop bežigradske poskusne ljudske šole (Fran Venturini) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Na-

povedi — 18.00: Iz Aljaževe pesmarice (poje zbor orglarske šole) — 18.40: Efektna borza (dr. Josip Mihelak) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Večer slovenske glasbe. Sodelujejo: ga. Milena Štrukelj-Verbičeva (samospjevi), g. prof. L. M. Škerjanc in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.
Sreda dne 15. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Ruske pesmi (plošče) — 14.00: Napovedi — 18.00: Salonski kvartet — 18.40: V letalu pod našim nebom (Vladimir Regally) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani.

Iz Gorenjske in Dolenjske se priporočajo naslednje tvrdke:

Novo juta vreče:

Hessian za moko in otrobe, Tarpaulin za žito, Tkanina za siamnice, Slamnice, Embalaža

JUTA TKANINA
 izdeluje tvrdka
Ivan Ev. Sirc, Kranj

IVAN MEDIC

Industrija pecila — Nova mesta

Hotel „Stara Pošta“ Kranj

Kavarna   **Restavracija**
 Udobne sončne sobe z balkonom in lepim razgledom na Planino. Prvo vrstna dunajska kuhinja, izborne pijače, senčnat restavracijski vrt, avtogaraža, koncert

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

Ed. Glanzmann & And. Gassner

USTANOVLJENO LETA 1885.

Predivo, tkanina surova in beljena, vata

KOREN PEIER
 PREJŠTERK
 ČRNOMELJ

TRGOVINA
 Z MESANIM
 BLAGOM

NA DROBNO
 NA DEBELO

Markon Fanči

trgovina
 z mešanim blagom
 Kranj

NEPREMOGLJIVE JOPICE
 priporočila konfekcijska trgovina
ALBIN JAZBEC v Kranju

Jadran čevlji

so kvalitativno dobri in poceni, za časa kongresa nudim trgovcem znaten popust. — Priporočila se

ANTON ŠTEFE, Kranj, Semišče 2

Elektrarna
VINKO MAJDIČ
KRANJ

Telefon št. 16

Telefon št. 16

JOSIP TURK

Trgovina s špecerijo, kolonialnim blagom in železnino

Na debelo   Na drobno
Novo Mesto

Koristno za vsakega trgovca! Prvovrstne pletenine, izdelane iz najboljše zefir volne in la ameriške preje

Strokovnjaški kroj Prvovrstna izdelava Cene strogo konkurenčne

S Kdor reflektira na dobro blago, se naj blagovoli obrni na tovarno pletenin
SAVNIK ANTON Škofja Loka

Priporočase

Industrija platnenih izdelkov d.d.

Jarše pri Domžalah

Adolf Prach

Tovarna volnenih in bombažnih tkanin

KRANJ

Izdeluje:

rjavo kotenino,
brisače,
oksforde,
fouringe,
razno blago za spodnje perilo,
flanele,
barhente,
gradle itd.

Kupujte pri izključno domačem podjetju!

Eksport z drvmi
žganega apna**Ant. Stergar**

K A M N I K

Telegrami: Stergar, Kamnik

Telefon številka 5

JOSIP KOBE

NOVO MESTO

Špecerijska, delikatesna
in galanterijska trgovina
na drobno in debeloGg. trgovcem na deželi dostavljam na
željo vse kolonialno blago direktno na
dom z lastnim avtomobilom. Dovoz po
lastni nabavni ceni.

Za večja naročila se priporočam

Zahtevajte cenike!

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Crosbach

Ustanovljeno leta 1885.

Kranj

Industrija perila in
splošne konfekcije

Veletrgovina manufakture

Priznano

solidni vir za trgovce

Prvovrsten

Ementalski sir

po zmerni ceni dobite pri

Mlekarski zadrugi: Nova vas-Bloke

RUINOtovarna usnja
d. z. o. z.**TRŽIČ****PARKETE**(hrastove, bukove, javorjeve)
mizarske plošče (Panelplatte)
vezane plošče (Sperrplatte)

izdeluje in dobavlja po nizki ceni

Pošta: Straža pri Novem mestu - Telefon: Straža 2
Železniška postaja: Straža-Toplice**LEO PAULIN**parna žaga, tovarna
parket in furnirja**Franc Kastelic**

Novo mesto

Špecerija
ŽelezninaCement, betonsko železo, strešna
lepenka, asfalt in bitumen za izo-
lacijo, vodovodne cevi in armature
za vodovode in kopalnice ter vsi
predmeti za gradbeno stroko. Stav-
beno in pohištveno okovje v veli-
ki izbiri in po najnižjih cenahNAJVEČJA DOMAČA
TOVARNA ČEVLJEVprinaša redno najelegantnejše
vzorce zadnje mode v prvo-
vrstni svetovnoznanhi izdelavi**Goodyear**

po najnižjih tovarniških cenah

»Semperit«

jugoslovenske tvornice gumijevih izdelkov

družba z o. z.

Pričela
obratovati
lela 1921.**KRANJ**

Tyrševa cesta 8

Telefon št. 15

Podjetje je domače, ter
zaposluje 450 delavcev
in ima podružnico v
ZAGREBU, Varšavska 11Izdeluje vse v gumijevo stroko
spadajoče predmete, kakor: vse
vrste cevi, tesnilne plošče, pre-
vleke na valje in kolesa, po-
gonska jermena, gumijasto usnje,
podpetnike, radirke, tehnične
in kirurške predmete, plašče in
zračnice za dvokolesa, opanke in
podplate, gumirano blago, katero
gumiramo tudi po naročilu.**Fr. Gorjanc**Lesna trgovina in industrija. — Deželni pridelki. — Eksport lesa
Stalno velika zaloga smrekovega, tesanega in rezanega lesa**KRANJ**

Račun pri poštnem čekovnem uradu št. 11.291

TELEFON ŠT. 28-28. — BRZOJAVI: GORJANC KRANJ

»KIK« kemična industrija KRANJizdeluje vse potrebščine za čevlarsko obrt in industrijo ter mast za usnje, kremo za čevlje, loščila za parkete in mehka tla,
čistila za kovine, voske za gonilna jermena, lastnik**FRANC BERJAK**

trgovina z železnino, vsem stavbenim materialom, barvami, porcelanom in specialno kuhinjsko posodo

ŽELEZNINA na drobno — na debelo

Steklenina, porcelan, barve, laki, čopiči, ves stavbni material,
zastopstvo: „Heraklit“ izolirnih plošč ter „Bohn“ strešne opcke

Kovina d. z o. z. Kranj**Iz Štajerske se priporočajo naslednje tvrdke:**

Iz Vašega blaga prevzame v delo
vsakovrstno moško perilo
Сваковрсно израђивање мушког рубља из
Вашег материала преузима

Konfekcija perila
FRANJO SKUŠEK
MARIBOR
Krekova ulica 14

Zahtevajte katalog!
Тражите каталог!

Rojnik Ivan, Slovenj Gradec

Telefon inter. št. 3

trgovina z mešanim blagom

Oddelek: Izdelovanje perila — izvoz lesa

Bančno kom. zavod Maribor

Aleksandrova cesta št. 40

kupi fakoj in plača najbolje: HRANILNE KNJIŽICE bank in
hranilnic, VREDNOSTNE PAPIRJE, 3%, obveznice, bone ter
srečke, delnice itd., VALUTE VSEH DRŽAV, PRODAJA srečk
državne razredne loterije, INKASO menic, čekov in terjatev

M. BERDAJS

LJUBLJANA

OOOOOOOO

Specialna trgovina semen

Miklošičeva 8

MARIBOR

OOOOOOOO

Vetrinjska 30

Ustanovljeno
1869**Trgovci!****PREŠITE ODEJE**

nabavite najceneje pri industriji odelj

F. Dobovičnik • Celje

Ustanovljeno leta 1859

Franc Zangger
Celje

trgovina s špecerijo, žganjarna in velepražarna kave
Brzjavi: Zangger, Celje Telefon inter. 29
Poštni čekovni urad Ljubljana 10.538

Ivan Senicatrgovina z mešanim
blagom**Šoštanj**
Dravska banovina**Akumulatorje**

za avto, radio,
telefone itd. dobavlja in popravlja najceneje

Ing. J. & F. DOMICELJ
VESNA AKUMULATOR Maribor, Strossmayer, eva 3
Telefon 20-36

Savinjska tovarna barv in lesnih izdelkov

ALOJZ GORIČAR I DR.**M O Z I R J E**

priporoča svoje barve in
lesne izdelke. Predvsem
fasadne barve, kolice, em-
balažne sode in vse v to
stroko spadajoče izdelke

Zahtevajte cenik in vzorčne karte

T**TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV**
V HRASTNIKU D. D.**TOVARNE V CELJU IN HRASTNIKU**

proizvaja:

Solno in žvepleno kislino,
Kalijev in natrijev soliter,
Kristalno sodo in pralni prašek,
Glauberjevo sol in grenko sol,
Žgano apno in klajno apno,
Rudninski in kostni superfosfat,
Fosfatno žlindro in mešano gnojilo KAS,
Železno-oksidge barve in zeleno galico,
Vodotopna olja za industrijske svrhe,
Sredstva za zaščito rastlin,
Alkaloide opiuma in druge farmacevtske preparate

Vzorci vseh vrst izdelkov so razstavljeni na
Ljubljanskem velesejmu paviljon, G št. 174/180'

Trgovci, pozor!**Najsolidnejše engros cene****Veletgovina z železnino****PINTER & LENARD****Maribor, Aleksandrova c. 34**

Brzjavi: Pin-Len — Tel. 22-80, 22-82

Ko se odločujete za nabavo lesa,
bodisi za gradnjo ali pohištvo,
se obrnite na tvrdko

Ivan Srebotnjak

lesna industrija
v Sv. Petru v Sav. dol.

kjer si lahko iz velike zaloge vseh
vrst mehkega in trdega lesa po
želji izberete.

Najsolidneje boste postreženi!

Franc Matheis - ovi nasledniki

LÖSCHNIGG & SCHMIDT

VELETRGOVINA
BREŽICE

Novost za dvokolesa!

Patentirana! Izdelek eno-
staven in poceni! Potre-
ben vsakemu kolesarju!
Iščem družabnika event.
tudi prodam patent!

Drago Ludvig, Ljutomer

ALOJZ KRAINZ

TRGOVEC

naiboliše ljutomersko vino last-
nega pridelka v večjih partijah,
zidno in strešno opeko, cepane
hrastove doge za vinske sode

LJUTOMER

VIDMAR IVAN

Bržice

trgovina z mešanim blagom, pa-
pirjem, knjigami in šolskimi po-
trebščinami.

Zaloga smodnika, streliva, raz-
streliva in vseh lovskih potrebščin

Štern Leopold

Veletrgovina z gradbenim ma-
terialom in poljskimi pridelki
Ptuj

Telefon 63

Franc Senčar in sin

Trgovina mešanega blaga na drobno in debelo
Nakup in razpošiljatev jaje, masla, suhih gob,
medu in vseh poljskih pridelkov

Ustanovljeno 1894 Ljutomer Telefon inter. št. 3
Pošt. ček. račun Ljubljana 17.494 — Brzjavni nasl.: Senčar Ljutomer

„POLZELA“

TOVARNA PLETENIN
POLZELA

IZDELOVANJE NAJ-
FINEJŠIH „COTTON“
IN „STANDARD“
NOGAVIC

Obiščite nas na velesejmu
v paviljonu G, koja št. 592,
da se prepričate o prvo-
vrstnih izdelkih tovarne

Carinsko
posredništvo in
mednarodna spedicija

Štefan Kraut

Maribor, Aleksandrova cesta 51
nasproti glavnega
kolodvora
Tel. 23-03

E. Sonnenschein, Ptuj

TELEGR.: ERAL

trgovina z deželnimi pridelki, surovimi ko-
žami in sadjem Import — Eksport

HENRIK KIEFFER, d. z. o. z. Sv. Lovrenc na Pohorju

Oskar Marič, Ptuj

(Dravska banovina)

NAKUP SUHIH GOB IN TRGO-
VINA Z DEZELNIMI PRIDELKI

Telefon št. 38

Brzjavi: MARIČ PTUJ

Slavan Ribarič

galanterija, pletenine, nogavice,
čipke, parfumerija, papir itd.
Maribor
Glavni trg št. 14 (Rotovž)

Ivan Šumer

trgovina z mešanim blagom

ŠOŠTANJ
Slovenija

Letovišče in izletišče

Dobrava ob Dravinji

pod Ptujsko goro v Gor. Halozah

Gradič na položnem griču v brezprašnem zatišju. Prilika za
sončenje. Kapanje v topli Dravinji. Senčnati izprehodi po stezah in
potih, po ravnem med travniki, po zložnih vzpetinah na z gozdi in
vinogradi obrasle griče.

Razgledi po Dravinjski dolini, po Ptujskem polju, po Slovenskih
goricah, po Pohorju, po vinorodnih, hribovitih Halozah z Bočem,
Donačko goro in hrvaškimi obmejnimi gorami v ozadju.

Izleti: Na Ptujsko goro z znamenito gotško cerkvijo 1 uro,
na Janški vrh z obširnimi razgledom na vse strani 30 minut, k
Sv. Duhu 1 uro, v Majšperk, tovarna strojil in sukna 1 uro, na Do-
načko goro celodnevni izlet, v Ptuj skozi Sela med gozdi in med
polji 2 uri paš. Dovoz iz Ptuja skozi Jurovce 13 km do garaže, avto
3— do 4— din za km; skoz Sela 12 km z vozom ali paš.

Izleti z avtobusi proti prejšnji prijavi pri PUTNIKU v Ptuj.
Penzija s stanovanjem in prehrano 3 krat na dan 30— do
35— din dnevno za osebo.

Pojasnila se dobe v Ptuj pri PUTNIKU v mestni hiši
in pri Posojilnici na Slovenskem trgu

Trgovci!

Najboljši vir dohodkov
je prodaja

„Hubertus“ mila

in

„Perion“
pralnega praška

Hubertus

Celjska milarna d. z. o. z., Celje

Franc Seršen, Ljutomer

trgovina manufakture,
galanterije, špecerije

Hotel

Ustanovljeno 1885

Mariborski trgovci!

Poslužujte se v svojem poslovanju tekočega računa

Za vse obveznosti jamči mestna občina mariborska z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo

pri domačem, mestnem zavodu

MESTNI HRANILNICI V MARIBORU

Orožnova ulica 2

Uradne ure: Dnevno od 9—12

BRENCIČ ANTON, Ptuj

- trčovina z železnino, stavbenim materialom,
- barvami, laki, firnežem in vsemi slikarskimi
- potrebščinami. Zaloge orožja, municije in vseh
- vrst raznesil. — Čebelarke potrebščine

MARIBORSKA

TISKARNA D. D. V MARIBORU

KOPALIŠKA ULICA 6

TELEFON 25-67

zdeluje ovojni papir za reklamo, prospekte v bakrotisku in ofsetnem tisku, vsa tiskarska, litografska, knjigoveška, in druga v grafično industrijo spadajoča dela po najsolidnejših cenah

Trgovina usnja --- nakup in prodaja vseh vrst surovih kož

Ivo Martinušič
Ljutomer, Glavni trg 15

LUDVIK FRANZ

IN SINOVI
MARIBOR

EKSPORTNI MLIN IN
TOVARNA ZA TESTENINE

Pišite po prospekte!

SOFRA
KARTOTEKE

predstavljajo višek preglednosti, praktičnosti in Vam prihranijo mnogo dela, truda, časa in denarja

Zastopniki se sprejemajo

SOFRA
MARIBOR, GREGORČIČEVA 24

IVAN KRAVOS

priporoča

- kovčege
- ročne torbice
- aktovke
- listnice
- denarnice
- nahrbtnike itd.

Maribor, Aleksandrova 13

PRVA JUGOSL. IZDELOVALNICA BLAGAJN

JOS. SCHELL
MARIBOR — Koroška cesta 31

Specialna delavnica za blagajne, safeje za banke, jeklene tresore za knjige, zidne tresore, tresore za kartoteko in pisalne mize

»KRISTAL« D. D.

Maribor

Koroška c. 32
Telefon 21-32

Ljubljana

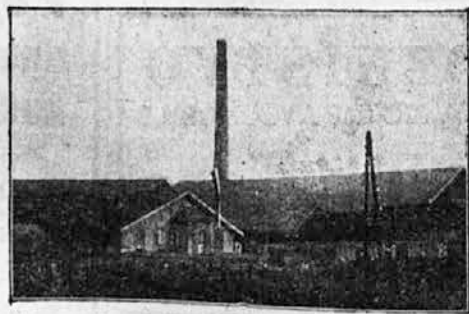
Tyrševa c. 14
Telefon 30-75

Ogledala, brušena stekla, marmornato steklo, varnostno steklo za avtomobile, izložbena stekla itd.

Popravilo starih ogledal

Vse po zmernih cenah in polnim jamstvom kakovosti

TOVARNA
OPEKE

Leonard Treppo, Brežice ob Savi

izdeluje

iz najboljšega materiala prvovrstno, širom znano, trpežno, lepo ter gladko strešno zarezno opeko, strešno navadno opeko, (bobrovec), zidno votlo opeko, tlakovec ter druge glinaste izdelke

Sirite »Trgovski list«!

NAJNOVEJŠE ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO

JE BREZ DVOMA NAŠ
ELEKTR. SEGRETI

»**TYPO**« PATENT

APARAT ZA FOLIO IN VBOCNI TISK
S PRAVIM ZLATOM IN FOLIOM V VSEH BARVAH

*

ZA NATISKE NA PAPIRJU, KARTONU, LEPENKI, USNJU, SVILI IN TKANINAH VSEH VRST, CELOFANU, CELULOIDU I. T. D.

*

ZA TRGOVINO:

NATISI VSEH VRST V GOTOVE KLOBUKE, NOGAVICE, ROKAVICE, PERILO, ČEVLJE I. T. D.

ZA OBRT:

NATISI ZNAČK IN IMEN V VAŠE IZDELKE S PRAVIM ZLATOM IN FOLIOM V VSEH BARVAH

ZA INDUSTRIJO:

ZA TISKANJE VZORČNIH KOLEKCIJ, VARSTVENIH ZNAČK IN IMEN, ADJUSTIRANJE RAZNEGA BLAGA I. T. D.

VSE TO HITRO, ČISTO IN POCENI!

*

ZAHTEVAJTE NEOBVEZNO PONUDBO IN VZORCE TISKA

*

U. WEIXL IN SINOVA, MARIBOR

FRANJO LENARTMANUFATURA NA VELIKO
IN INDUSTRIJA PERILA**PTUJ**

DRAVSKA BANOVA

TELEFON ŠTEV. 5

Kravina Franctrgovina z lesom, apnom, cementom,
premogom in gostilna**Ptuj****Pečnik Franc - Ptuj**

SPEDICIJSKO PODJETJE

USTANOVLJENO 1908. TELEFON ŠT. 73

Lokalni in medkrajevni transporti. — Zajamčeni prevozi
pohištva. — Stalna zveza z Mariborom in Ljubljano

Mehanična tkalnica

Bittner Anton*Ptuj-Breg***TEKSTILNA
BARVARNA
APRETURA****STROSS FERD. sinova
PTUJ****Sadjarji! — Vinogradniki!
Vočari! — Vinogradari!****Žveplovo apneno brozgo
Sumporno vapnenu brozgu**

znamke „ZVEZDA“ izdeluje - izradjiva

Anton Jurca naslednik:**MILKO SENČAR**tovarna žvepljenih izdelkov **PTUJ** tvornica sumpornih
proizvoda

Ustanovljeno 1860

Pozor, industrija!Neizkoriščena vodna moč
(okoli 30 ks.) s primernim
zemljiščem za ev. stavbe in
manipulacijske prostore ob
vodi in ob sreski cesti, v
iglasto gozdnem, lesnem
kraju, 1/2 ure od žel. postaje,
se odda v najem, ev. je tudi
naprodaj.Interesenti naj se oglasiš pod
„štev. 1000“ na upravo Trg. lista**Mar Dragotin**

mehanična delavnica

Ptuj, Vseh Svetnikov 13

TELEFON ŠTEV. 84

Pletarske izdelke kupite najugodnejše
pri**Pletarni r. z. o. o. Ptuj**

EN GROS EN DÉTAIL

Ustanovljeno 1852 Gegründet

W. Blanke - Ptuj

Telegr.: Blanke Ptuj, Telefon interurban Ptuj 27

Obl. poobl. knjigarna, trgovina s
papirjem, tiskarna in knjigoveznica
Behördl. bevollmächtigte Buch- u. Papier-
handlung, Buchdruckerei, Buchbinderei
Pošt. hran. rač. - P. SP. KTS.: Ljubljana 11.136
Leipzig 26.826 - Wien 27.225 - Bančni rač. - Bank-
KTS: Ljublj. kreditna banka - Vorschussv. Ptuj

Veletrgovina

Galanterija

moda

pletenine

perilo

šolske

krojaške in

čevljiarske

potrebščine

papir

vrvarski

izdelki

**S
N
O
J
&
U
R
B
A
N
C
I
Č**Ugoden
nakupVelika
izbiraKonku-
rečne
cene!**PTUJ****SUMPOR**

SENČAR - SCHWAB

izdelovanje žvepljenih zakadov
izradjivanje sumpornih zakada**P T U J****Trgovina s špecerijo in barvami**v manjšem mestu Slovenije na prometni točki
se takoj prodaradi družinskih razmer, pod izredno ugodnimi
pogoji. Vprašati pod šifro „Bodočnost št. 512“**Rosenfeld Robert**Trgovina z mešanim blagom. — De-
želni pridelki na drobno in debelo**Ptuj**

TELEFON 48

A. Senčar in sinveletrgovina
špecerijskega in
kolonialnega blaga**Ptuj****Trgovska hiša****ZAVRNIK JAKOB - PTUJ**ima stalno zalogo vsakovrstne konfekcije,
čevljev, perila, galanterije in drobnega blaga**PREVOZNIŠTVO**

Z OSEBNIMI TOVORNIMI AVTOMOBILI

Vesenjak Stanko, Ptuj

MIKLOŠIČEVA C. 4. — TELEFON 42

HINKO KREFTtrgovina z mešanim blagom
in deželnimi pridelki
PTUJ**Po najnižjih
dnevih cenah
nudimo**vse galanterijsko blago,
pletenine, trikotažo,
moško in žensko perilo,
nogavice, klobuke, šol-
ske, čevljiarske in kro-
jaške potrebščine**na debelo in drobno
Vuga & Bačnar
Ptuj**Panonska ulica štev. 3 (prej
prodajalna „Petovie“)**Sadnik & Kraker - Ptuj**

Ustanovljeno leta 1874

veletrgovina z manufakturnim blagom

Poštni čekovni račun: Ljubljana št. 11377, Zagreb št. 39.299 - Giro račun:
Narodna banka, podruž. Maribor. Prva hrvatska štud., podruž. Maribor
Tek. rač.: Ljublj. kreditna banka, podruž. Ptuj, Predujemno društvo PtujBrzoj. nasl.: Kraker Ptuj
Telef. interurban 30 in 44**Surovo, beljeno, bojeno i štampano platno i rublje vlastitog proizvoda**

Iz Ljubljane se priporočajo naslednje tvrdke:

VELEŽGANJARNA IN TVORNICA LIKERJEV, RUMA, VINJAKA IN BREZ-ALKOHOL, PIJAČ

VIKTOR MEDEN
LJUBLJANA - TELEFON 20-71

nudi po zelo ugodnih cenah

pristno domačo slivovko
pravi kranjski brinjevec
s a d j e v e e
likerje in grenčice
r u m j a m a i k a
vinjak medicinal
vino vermouth
malinovec iz gorskih malin
o r a n ž a d o
c i t r o n a d o

Postrežba točna, solidna

Zedinjena zavarovalnica d. d.
filijalna direkcija
Ljubljana, Cigaletova 1 (pred sodiščem) v lastni palači

Jamstvena sredstva: din 80,000.000   **Prevzema vse vrste zavarovanj**   Telefon interurban št. 29-17
Kapital življenjskih zavarovanj: din 250,000.000   Brzojavni naslov: Zedinjena Ljubljana

Antikvarij »Umetnost«

Prodaja starinskih umetniških slik, kipov in pohištva. — Oglejte si to krasno razstavo brezobvezno pri tvrdki

»UMETNOST«, Mestni trg 17 ali Cankarjevo nabrežje 25

Knjigoveznica, industrija

trgovskih knjig in šolskih zvezkov

A. JANEŽIČ, Ljubljana
Florjanska ulica 12—14

Vse vrste knjig, albumi, spominske knjige, mape, bloki i. t. d. — Vsa knjigoveška dela

A. POTOČAR NASL.
M. CIMPERMAN
LJUBLJANA
VODNIKOV TRG 2

NAJCENEJŠI NAKUP
MANUFAKTURNEGA
IN MODNEGA BLAGA

Vse vrste manufakturnega blaga v veliki izbiri in nizkih cenah priporoča

Janko Češnik
Lingarjeva ulica št. 1

Moško perilo po najnižjih tovarniških cenah. Ugoden nakup za trgovce s podeželja

„KREKO“ Ljubljana
Tavčarjeva ul. 3

POSOJILA
kratkoročna, proti primernemu jamstvu
preskrbim
hitro in strogo kulantno

RUDOLF ZORE, Ljubljana
GLEDALIŠKA ULICA 12
Telefon 38-10   Znamka 3 Din

STAMPILJE
ETIKETE
GRATIS
LJUBLJANA - SV. PETRČKA

Franciščanska ulica 3

Birmanska darila

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

Vse oči
naša stekla
dobri vid
D^r. OPTIK ZAJEC
LJUBLJANA
PASAJA NEBOTIČNIKA

Hotel „Metropol“ Miklič, Ljubljana

nasproti gl. kolodvoru
150 sob = 200 postelj
kavarna * restavracija * dvorane * garaže
V hotelu „PUTNIK“ in menjalnica
Nizke cene!   Tel. 27-37, 20-22, 33-84   Nizke cene!

M. DRENİK, LJUBLJANA, Kongresni trg 7
Ženska ročna dela in material

ANT. KRISPER COLONIALE
LASTNIK

VERLIČ JOSIP, LJUBLJANA
TYRŠEVA C. 31 — BLEIWEISOVA C. 56
Veletrgovina kolonialne in špicerijske robe
Veleprazarna kave / Milni za dišave
Telefon interurban 2263 / Brzojavni naslov: Verlič Ljubljana / Ustanovljeno leta 1834

POSLOVNA HIŠA IN SKLADIŠČA
Direktni uvoz kave, čaja, južnega sadja, dišav in vsega drugega kolonialnega blaga.
Zaloga spirita, žganja in vseh mineralnih voda.
Točna postrežba / Ceniki na razpolago

SETA   **IVAN SEUNIG**
Tacen - Št. Vid nad Ljubljano
Tovarna čevljarskih potrebščin

„JUGOSLAVIJA“ največja domača delniška zavarovalna družba

zavaruje: življenje, požar, vlomsko tatvino, jamstvo, nezgode, transport, steklo, točo, avtomobile in živino.

Lastne palače in zgradbe v Ljubljani, Aleksandrova cesta 11 in Gosposvetska cesta 4 ter nadalje v Beogradu, Zagrebu, Osijeku in Petrogradu.
Pojasnila daje ravnateljstvo za dravsko banovino v Ljubljani, Tyrševa c. 15 (tel. 25-71) in vse njegove podružnice in krajevna zastopstva.

C. I. Hamann perilo Ljubljana, Mestni trg 8 La Couronne

ELEKTROTON, d. z. o. z.   Izdelava in skladišče plošč, gramofonov, električnih radio gramofonov, ter vseh v stroko spadajočih predmetov

Prodajalna: Pasaja Nebotičnika — Poslovalnica: Franciščanska ulica 10 — Telefon šte. 35-98

JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.
Podružnica v Ljubljani
Delniška glavica din 50,000.000.—

v r s i v s e b a n č n e p o s l e n a j k u l a n t n e j e

Vloge na tekočih računih in na vložnih knjižicah obrestuje do 5%

Hotel „Bellevue“

Izreden užitek za letovištarje

Se priporočam
P. ŠTERK, restavratorec

načelnik razgledna točka v Ljubljani, priznana prvovrstna kuhinja, izborna vina in pivo, lepe čiste tujske sobe s tekočo mrzlo in toplo vodo, kopeli v hiši, udobne kabine za sončne kopeli in prhe. — Pension od din 60— do din 80—. Krasne terase, lastni gozdni park, avtogaraže. V seziji večkrat koncert. Zahtevajte prospekte. — Telefon interurban 30-42

Prav tako priporočam cenjenim gostom svojo **restavracijo v grand hotelu „UNION“**

Lepo urejen senčnat vrt, v seziji večkrat koncert, priznana prvovrstna kuhinja, izborna vina in pivo. Cene zelo zmerne, postrežba točna. Telefon 37-42. Vina imam samo prvovrstna, kupljena naravnost od vinogradnikov.

Moška konfekcija

Jv. Sax

LJUBLJANA

Mestni trg št. 19

KOŽUHOVINOTelefon
22-62

vseh vrst, posebno lepe srebrne kanadske lisice

pri **DOLENC JOSIP, LJUBLJANA**

trgovina s kožuhovino — Sv. Petra cesta 19

Veletrgovina manufakture

R. MIKLAUC„PRI ŠKOFU“
LjubljanaLingarjeva 3 — Pred škofijo 3
Telefon 29-09

Trgovina na drobno v pritličju, na debelo v prvem nadstropju. — Na zalogi: na moškem oddelku vse vrste sukna, kamgarni, ševijoti, lodni itd.; na ženskem oddelku velika izbira volnenih tkanin, svile, perilnega blaga in druge manufakture. — Solidna postrežba, nizke cene!

Ustanovljeno 1869. leta

Ljubljanska kartonažna tovarna
in papirna industrija**I. BONAČ sin**

Ljubljana, Čopova ulica št. 6

izdeluje in nudi: vse vrste kartonaže, lekarniško embalažo, koledarje, vrečke, serviete, toaletni papir „Sanol“ in „Hermes“, regulatorje, mape itd. Lepenka in karton, barvani duplex kartoni, kromo nadomestek karton, jacquard karte, beli in barvani „Superior“ papirji, ovojni papirji itd.

Telefon št. 23-07 in 34-81

TRG. ZASTOPSTVA IN TOVARNIŠKA ZALOGA:

Kralj. dvorni dobavitelj

V. BIZJAK I DRUG, ZAGREB

tovarna leksov

A. ZAVRTANIK, LESCE

tvornica čokolade

„MARION“, ČAKOVEC

Specialna zaloga
platna, belega in
pralnega blaga
Robert Goli
Ljubljana
Selenburgova 3

Avtomobili Škoda

glavno zastopstvo

E. R o s a

Ljubljana, Poljanska 69

Fran Brčan, trgovina s tre-
vi in lojem **Ljubljana,** Tovarniška 13**L. Mikuš,** Ljubljana, Mestni trg št. 15

Na drobno!

Dežniki

Na debelo!

Telefon št. 22-82

Ustanovljeno 1839

MENZA

Kolodvorska ulica 8

nudi cenjenim gostom od 6 zjutraj do 21 zvečer vsakovrstna jedila, okusno domačo hrano po najnižjih cenah
Brezalkoholne pijače

Sadni soki

Marmelade

Potnik in drug

d. z o. z.

lastnik J. Marinko

Ljubljana, Metelkova 13

Telefon 21-10

J. Rozman

izdelava
in eksport
pristnih kranjskih klobas
LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 83

MODNA TRGOVINA

T. EGER
LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA 2

priporoča cenj. damam in
gospodom krasne, ravno
DOSPELE NOVOSTI
modnih predmetov v
veliki izbiri po zelo
ugodnih cenah!

Oglejte si naše izložbe!

IVAN BRICELJ

poobl. graditelj

LJUBLJANA

Slomškova ulica št. 19

ANGLEŠKA ZAVAROVALNA DRUŽBA

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ustanovljena 1720. leta

Glavni zastopnik za dravsko banovino:

Ing. Jožko Kobi, Ljubljana, Resljeva cesta 16-18

Telefon
št. 22-60

Družbena imovina £ 29.290.966-03. I. j. preko 7 milijard dinarjev

Zavaruje: Požar, šomaž, vlomsko tatvino, avtomobilske škode in
nežgode, trajno in začasno nesposobnost, razbitje stekla,
dolžnost jamstva in potres

SREČKO LAPAINE

TRGOVINA S KRZKOM

Ljubljana, Aleksandrova cesta 4 - vhod s pasaže

Telefon 37-37

Priporočase

Gregorc & Co

Telefon št. 22-46

LJUBLJANA

Brzjavni: Gregorc

veletrgovina špecerijskega in kolonialnega blaga

„Slavija“ Jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

Gospodska ulica 12, telefon številke 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

„Kavarna Evropa“

se priporoča

Anton Tonejc
Ljubljana

Specialna trgovina za

damsko modo

Pepca Černjač

Ljubljana
Selenburgova ul. 1

vis-à-vis kavarne Zvezda

TRGOVCI POZOR! Postrežba točna

Zberite se na velesjmu v paviljonu
OCVIRK FRANCA Cene solidne

kateri Vam postreže s pristnimi domačimi klobasami, hrenovkami, raznovrstnimi narezki i. t. d.

Izboren cviček iz Gadove peči
Štajerski burgundec • Pivo • Likerji • Žganje

ANTON ČERNE
graver
LJUBLJANA

i z d e l u j e:
Štampilje iz gumija in kovin, etikete, fisk iz jekloreza (Stahlstich), vse gravure

Cuznar Stane

Telefon 37-86

Liubliana, Frančiškanska 4

Velika izbira damskega in moškega perila ter usnjenih izdelkov

Pri izbiri Vaših kozmetičnih potrebščin Vam s skovnjaško svetuje

parfumerija

NADA

LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA ULICA

STARO POHIŠTVO
1x PLESKANO
ZOPET NOVO!

EDINO
SYNTOX EMAIL BARVA
TO ZMORE

VSAK LAHKO SAM PLESKA!

Za 1 kuhinjsko kredenco din 32—
Za 1 kuhinjsko opremo „ 58—
Za 1 spalno sobo „ 145—

ZASTOPSTVA SYNTOXA
LJUBLJANA, Prešernova ul. 3
ZAGORJE o./s. (tvrška Suša)

Zastopstvo

Glasbila! Izdelovanje, popravila in uglaševanje klavirjev in harmonijev. Najbolje kupite pri strokovnjaku

DORJATH JAKOB
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica 3
(nasproti Učiteljske tiskarne)

NA DEBELO

M. Bernik, Ljubljana

trgovina z lesenim blagom

priporoča svojo bogato zalogo vse vrste lesene posode, košar, sitarskih izdelkov, kuhinjske opreme za neveste itd.

Florjanska ulica 1 Telefon 3758

NA DROBRO

A. Šarabon
LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špeterijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzojavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66
Ustanovljeno leta 1886

Obiščite

Gostilno „PRI LOVCU“

Rimska cesta 24

Bleiweisova cesta 2

Izborna kuhinja. Garantirano pristna vina udobni in čisti prostori.

Tudi vi boste zadovoljni

ako si nabavite kvalitno blago za obleko ali za plašč pri tvrdki

- Vsakovrstne obleke
- Površniki, raglani
- Dežni plašči i. t. d.
- Vedno v zalogi
- Moderni kroji
- Precizna izdelava

Drago Schwab, Ljubljana, Aleksandrova 7

Restavracija „Slamič“
na Gosposvelski cesti ima najboljšo kuhinjo. Nudi izbrana vina

Vse vrste manufakturnega in krojaškega blaga

dobite najceneje pri

B. MAKAR, Ljubljana

Ko odvorska ulica 24

Zahtevajte vzorce • Oglejte si naš paviljon H 304-308 na velesjmu

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE

TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štruce, journale, solske zvezke made odjemalne knjižice risalne bloke itd

Najcene e in najsolidneje Vas postreže tvrdka

S. KLIMANEK

LJUBLJANA

SELENBURGOVA ULICA ST. 6

Na zalogi vse potrebšćine za uniforme, za uradništvo, orožnike n žele ničarje • Največja izbira dežnih plaščev po solidnih konkurenčnih cenah

Znojalice za klobuke vseh vrst ve no na zalogi

Lastni izdelki: Senčniki vseh vrst, ovratniki iz celuloida, opasati, viski, plašinski opasati, farmerjske torbe ter drugi izdelki iz kože

Nad 90 let

LJUBLJANA J. J. NAGLAS NOVI TRG 6

Nad 90 let

izdeluje vsakovrstno pohištvo. Priporoča veliko zalogo tkanin za prevleko pohištva in zavese

Železniško - carinsko spedićijsko in transportno podjetje

Slovenia Transport

Ljubljana

Telefon 27-18, 37-18, carinska pisarna 37-19

Ekspoziture: Jesenice, Rakek, Maribor, Sušak

Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih tu-in inozemstva

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA - Ljubljana, Tyrševa cesta

Podružnice: Celje, Kranj, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Rakek, Slovenj Gradec, Split, Sibenik, Zagreb

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — Nove vloge znašajo točasno že preko din 135,000.000.—. — Nudi svojim novim vlagateljem najugodnejše obrestovanje. — Prodaja tuja plačilna sredstva v turistične svrhe predvsem za potovanja v Nemčijo in Italijo. — Najstarejša domača banka

JOS. RAVNIKAR VELIKA IZBIRA
LJUBLJANA, Pogačarjev trg 3 VSAKOVRSNEGA
MANUFAKTURNEGA BLAGA ●

Cenjenim

DAMAM IN GOSPODOM
se priporoča

manufakturna trgovina

A. ŽLENDER

LJUBLJANA

Mestni trg 22

Izredno velika izbira
različnega manufak-
turnega blaga
dobrih kvalitet ●

Strogo solidne cene!

DOM. ČEBIN

- PREMOG
- DRVA
- KOKS

LJUBLJANA
WOLFOVA 3 -- TEL. 2056

Veletrgovina F. M. SCHMITT

LJUBLJANA

Pred škofijo 2
Lingarjeva 4

priporoča cenj. občinstvu usnjene izdelke, plete-
nino, perilo, nogavice, rokavice, dežnike, športne
predmete itd. itd.

Cene nizke! Na debelo in drobno! Postrežba točna!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI r. z. z neom. z.

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6 v (lastni palači)

obrestuje hranilne vloge

najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti
vsak čas razpoložljive, obrestuje
po 4%, proti odpovedi do 5%

MEDIČ-MIKLAVC

tekstilna industrijska družba z o. z.

Ljubljana-Vič

Tkálnica * Barvarna * Apretura

Delniška družba pivovarne
„UNION“

Pivovarna in sladarna. Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani
Poštni predal 45

Priporoča svoje izborne izdelke, in sicer:

SVETLO IN ČRNO PIVO

V SODIH IN STEKLENICAH

Pekovski kvas, čisti rafinirani špirit. Telefon 23-10 in 23-11

ZVEZA ZA TUJSKI PROMET V SLOVENIJI — LJUBLJANA
TUJSKOPROMETNA ZVEZA — MARIBOR

VSE ZA POTOVANJE

V BILJETARNAH, MENJALNICAH IN INFORMACIJSKIH POSLOVALNICAH:

Ljubljana, Tyrševa 11, tel. 24-72, 41-31; Maribor, Trg svobode — Grad, tel. 21-22, 21-29; Bled, tel. 245; Celje, tel. 119; Dravograd-Meža, tel. 2; Gornja Radgona, tel. 21; Korensko sedlo-Jesenice, tel. 621; Ljubljana, Hotel Metropol, tel. 33-84; Maribor, glavni kolodvor, tel. 26-69; Ptuj, tel. 23; Rogaška Slatina, tel. 1; Št. Ilj, tel. 6.

PUTNIK

PAPIROTEKA

Priporoča se trgovina s papirjem na veliko

Ljubljana, Tyrševa c. 12 (dvorišče)

družba z o. z. - Telefon interurban štev. 3688

Mehanično umetno vezenje

zastorov, pregrinjaj, namiznega, posteljnega in telesnega perila, monogramov, oblik itd. belo in barvasto. Različni moderni ubodi za vezenje oblik. — Azuriranje in entianje v vseh barvah. — Predtiskanje vedno najnovejših vzorcev za ženska ročna dela. Nad 7000 vzorcev. Velika izbira narodnih motivov

Matek & Mikeš, Ljubljana

Frančiškanska ulica

Vsled najmodernejše ureditve podjetja najfinejša izvršitev, najnižje, brezkonkurenčne cene, ki pridobivajo odjemalce vseh slojev

Elegantno, solidno in poceni Vam nudi lastne izdelke

Vinko Cunder

torbarstvo, sedlarstvo in jermenarstvo
LJUBLJANA, Igriška ul. 3
Sprejemam popravila

F. I. Goričar, Ljubljana

priporoča svoji dve trgovini

na Sv. Petra cesti št. 30

specialno zalogo perila in stanovanjskih oprem n. pr.: odeje, zastore, pregrinjala itd.

na št. 29

pa nudi v sicer začasno zmanjšanih prostorih manufakturno blago za obleke, kakor tudi vso damsko konfekcijo. Cene globoko znižane. Oglejte si našo zalogo v obeh trgovinah preden kupite drugje!

Feliks Toman ml.

Ljubljana, Costova 7

Tovarniška zaloga gladilnih in brusilnih potrebščin za lesno in kamnoseško industrijo

Mahkota Martin

Modna trgovina

Rokavice
Nogavice
Trikotaža
Pletenine

Ljubljana, Gosposvetska 10

Kauče

otomane, modroce in vse tapetniške izdelke nudi — solidno in po nizki ceni

RUDOLF RADOVAN

LJUBLJANA, Mestni trg 15

Velika izbira najmodernejšega blaga za pohištvo

MANUFAKTURNA TRGOVINA

ZAJC JOŠKO

LJUBLJANA, Nabrežje 20. sept.

POLEG TROMOSTOVIA

PREPROGE
ZAVESE
TAPETNO BLAGO

LINOLEJ

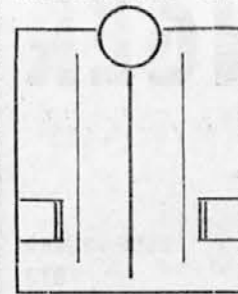
NAJVEČJA IZBIRA VSEH
BARV IN KAKOVOSTI
STROKOVNO POLAGANJE

MANUFAKTURNA VELETRGOVINA F. KS.

SOUVAN

LJUBLJANA
MESTNI TRG 24

Specialna trgovina s finim moškim perilom

CENE SOLIDNE!

LEOPOLD MAHER preje MELA

LJUBLJANA — Tyrševa cesta 1

Vam nudi vedno veliko izbiro izdelane moškega perila in drugih modnih novosti. Perilo izdeluje tudi po meri. Kroji brezhibni! — Kvalitetno blago

Briljante

zlatnino, srebrnino, ure in druge umetnine kupite **naiceneje** v trgovini

Jos. Eberle

LJUBLJANA, Mestni trg 17 — Telefon 31-49

I. LAP, Ljubljana

Brzjavni: Lap — Telefon inter. 27-52

Nakup in prodaja deželnih pridelkov in proizvodov,

posebno lanenega in konopljenega semena, domače repice, sončnih rož, deteljnih in drugih semen. — Proizvodnja domačega mrzlo prešanega

lanenega olja in firneža

Obiščite
galanterijsko
veletrgovino

Ivan Samec

Ljubljana
Mestni trg 21

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju)

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 — Brzojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo. — Safe-deposits i. t. d.

SCHNEIDER & VEROVŠEK LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA ŠTEV. 16

trgovina z železnino na drobno in debelo

se priporoča za nakup vsega v železninarstvo spadajočega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah

Stalna zaloga: nosilk, betonskega železa, isteg-jekla, paličnega železa vseh oblik, cementa, pločevine, žice, žičnikov, mrež, strešne lepenke, vodovodnih in plinskih cevi; orodnega jekla, stavbenega in pohišvenega okovja, peči, štedilnikov in črpalk; vseh vrst orodja, tehničnih potrebščin, tesnil, krogličnih ležajev, poljedelskih strojev, motorjev na bencin in nafto svetovno priznanih tovarn; oprem za kopalnice in stranišča, medenine in bakra; kuhinjske posode, vseh ostalih gospodinjskih potrebščin in jedilnega pribora

Telefon 21-45, 20-85

V slučaju potrebe se obrnite na nas, postregli Vas bomo točno in solidno

IZDELOVANJE OLJNATIH BARV, LAKOV
FIRNEŽA IN STEKLARSKEGA KLEJA

IVAN JANCAR, Ljubljana

TELEFON 33-01

Prodajalna: MIKLOŠIČEVA CESTA 4

Zaloga vseh potrebščin za slikarje, pleskarje, ličarje in v te stroke spadajoče

1888 50 1938

BRATA MOSKOVIC, LJUBLJANA VELETRGOVINA USNJA (KOZA)

Stalno skladišče strojarskih maščob, strojil in usnjarskih
Telefon Interurban 25-15 kemikalij Brzojavi: Moskovici Ljubljana

LEGAT Špecerija • Delikatese • Zajtrkovalnica

Ljubljana, Miklošičeva 28 Telef. 33-95

„SVILA“

trgovina s čisto svilo
LJUBLJANA
Tyrševa c. 50
poleg Svetega Krištofa

V zalogi vedno najmodernejši vzorci

Ustanovljeno 1876

Mednarodni spedijski biro
v Ljubljani

Ustanovljeno 1876

R. RANZINGER

Brzoj. naslov: Ranzinger Telefon: 20-60, 31-60

Lastni konc. carinsko posredniški biro. — Skladišča z direktno zvezo s progo drž. železnic. Zastopstva v vseh trgovskih in industrijskih centrih tu- in inozemstva

A. EBENSPANGER LJUBLJANA

Ustanovljeno leta 1872

Ustanovljeno leta 1872

IMPORT
SEMEN IN RAFIJE

Prva erlurtska semena, uradno preizkušena

dobite pri
M. Vidmajer,
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 3
in Tyrševa cesta 51

Plašče površnike obleke

za damo in gospoda nudi v največji izbiri po nizkih cenah

FRAN LUKIČ

Ljubljana, Stritarjeva ul. 9

Ing. G. Tönnies, Ljubljana

Telefon 27-62 Tyrševa cesta 33 Telefon 27-62

Instalacijski material za vodne, plinske, sanitarne in kurilne naprave. Plinska kuhala po zelo ugodnih cenah. — Samososalne krožne črpalke znamke „Silni“

Najstarejša domača tvrdka

pleskar, ličar, sobo- in črko-slikar

IVAN

BRICELJ

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela

Ljubljana, Tyrševa c. 15

(dvorišče kavarne Evrope) Cene zmerne
Telefon št. 33-07 Za delo jamčim

Priporoča se

manufakturna veletrgovina

F. HREHORIČ, Ljubljana

Tyrševa cesta 28

Automontaža d. d.

Ljubljana - Pražakova 13 - Telefon 30-14

Tovarna: Kamniška ul. 25 - Telefon 30-47

Izdelovanje patentiranih jeklenih karoserij za avtobuse.

Prodaja Magirus-Deutz Diesel tovornih avtomobilov za vse svrhe ter kompletnih avtobusov

Karl Prelog
Ljubljana

Najugodnejši in najcenejši nakup perila za dame in gospode, kakor tudi za otroke, volne, bombaža, svile, nogavic, rokavic, pletenin i. t. d., i. t. d.

Zidovska ulica št. 4
Stari trg št. 12

KAVARNA
»CENTRAL«

dnevni koncert
priljubljene
damske kapele.
Vsako soboto in
nedeljo odprto
vso noč, kakor
tudi za časa
VELESEJMA

Zahtevajte povsod
pristni zdravstveni liker

izdelek veležganjarne
in rastlinske
destilacije

Fr. Zaletel
ST. VID nad Ljubljano

Zahtevajte ponudbe!

O. ŽUŽEK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 11
Svetovni Krupp Diesel, Krupp
Junkers-Diesel in Krupp ben-
cinski tovorni avtomobil od 2
do 10 ton, ter avtobusi. — Ime
Krupp je garancija — 1811-1936
125 letnica obstoja

Limonina

Pridobljena izključno iz svežih
citron. Glavni depo:
EXPORT-IMPORT, Ljubljana,
Gospodarska cesta 7

Z E L E Z N I N A

A. SUŠNIK, Ljubljana

Ustanovljeno 1899. • Zaloška c. 21

Zaloga: železa, cementa, plo-
čevine, kovin, potrebščin za
obrč, industrijo in gospodar-
stvo, tehničnih predmetov,
kuhinske posode ter
mnogovrstne železnine

Zelo ugoden nakup! • Solidna postrežba!

Stavbeno in po-
hištvno pleskar-
stvo, ličarstvo in
soboslikarstvo —
Se priporoča za
vsa v to stroko
spadajoča dela

VRBINC IVAN

Ljubljana, Kolodvorska ul. 23
Delo solidno! Cene zmerne!

Žage la Remscheid, vodne in gaterice, jermena la
inozemski in domača, ter ves tehnični material v
najboljši kvaliteti in po najnižjih cenah pri

Rudolf Deržaj

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 28

Najugodnejše dobavlja vagonke količine moke,
koruze, pšenice, ovsia i. t. d. trdka

BREGAR & KREK, Ljubljana
Miklošičeva 19, palača Vzajemne zavarovalnice

Telefon 36-75 — Brzovjake Žitopromet

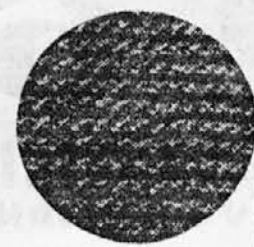
Ivan Brunčič

Ljubljana,
Celovška cesta 42

Cena zmerna! Delo solidno!

Stavbeno in pohištveno
pleskarstvo in ličarstvo
Se najpogosteje priporoča
za vsa dela v tej stroki

PLETENINE

F. & M. ROZMAN

LJUBLJANA

en gros en détail
Gospodarska 4 Židovska 7

Vljudno vabimo p. t. trgovce
na ogled naše zimske kolekcije

VOJNOVIČ & CIE

Ljubljana-Vič

TVORNICA KISIKA IN VIJAKOV

TVORNICA KVASA

nova in najmoderneje
urejena

PRODUKTA

tovarna za kis in kemične proizvode
d. z. o. z.

Ljubljana, Tyrševa cesta

Naši proizvodi:

Natural kis (ocet, sirče) 12% (špiritni)
Vinal kis " " 9% (vinski)
Estragon kis za vlaganje, 12%
Ocetna kislina, 70%, 80%
Kumarce v kisu (krastavci)
Kristalna soda
Pralni lug

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE**LJUBLJANA • CELJE • MARIBOR**●●●●●●●● **EKSPOZITURA: KOČEVJE** ●●●●●●●●

Obreštuje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu do 5% — Daje menična, lombardna in hipotekarna posojila, kupuje, posojuje in prodaja vrednostne papirje; vrši vse posle denarnih zavodov

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE MIHELČIČ IVAN, LJUBLJANA

BORŠTNIKOV TRG ŠT. 1 — TELEFON 27-04

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Vse formalnosti, prijave in naprava načrtov za stranke za priklop na omrežje krajevnih elektrarn izvisimo brez doplačil. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnice itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice. — Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. — Cene zmerne. — Postrežba točna in solidna — Zahtevajte reference. — Kličite telefon 27-04!

Splošna trgovska d. z. o. z.

Št. Vid nad Ljubljano št. 91
Ljubljana, Tyrševa cesta 33
(Javna skladišča)

Kolesa, motorji, šivalni stroji
najboljših znamk po najnižjih cenah.

Na debelo! Na drobno!
Zahtevajte ponudbe!

**Mednarodna TURK Prosto javno
spedicija skladišče****LJUBLJANA**

p r e v z e m a :

OCARINJENJE | PREVAŽANJE | VSKLADIŠČENJE

uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnosti zaračunanja carine in vse informacije brezplačno.

Vilharjeva cesta št. 33
(nasproti nove carinarnice)
Telefon št. 24-59

vsakovrstnega blaga, kuriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po nizki ceni.

Masarykova cesta št. 9
(nasproti tovarnega kolodvora)
Telefon št. 21-57

raznega blaga kot tudi pohištva v lastnem, mestne trošarine in uvoznine prostem **JAVNEM SKLADIŠČU**. Oskrba inkaso — povzeti.

Kotnikova ulica št. 12
(nasproti mestno elektrarne)
Telefon št. 30-73

JOS. BERGMAN

trgovina s črevi in parna topilnica loja

Ljubljana

Poljanska cesta 85—87

Telefon št. 20-61

IMPORT**EKSPORT**

Velika zaloga črev za vse vrste klobas in salam
Specialna kitajska čreva za izdelovanje kranjskih klobas
Zaloga loja in tehničnih maščob

Izdelovanje kirurškega orodja, ortopedičnih aparatov, umetnih udov, trebušnih in kilnih pasov, vložkov za ploske noge, ravnodržalcev

Priprave za zdravilstvo in strelbo bolnikov
Brušenje, nikljanje, bakrenje
G. BESEDNIK IN DRUG
Ljubljana, Prešernova ulica 5
Telefon 24-39

Staroznana restavracija

foči vedno najboljše, pristna štajerska, dolenska in sremska vina • Prvovrstna kuhinja Vam nudi vedno gorke in mrzla jedila • Postrežba točna in solidna. Za obilen obisk se priporočata Ana in Albin Izlakar

pri

**»ŠESTICI«
V LJUBLJANI****6****ANTON BARTOL LJUBLJANA**

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 46

Premog, drva,
oglje navadno
in „special“

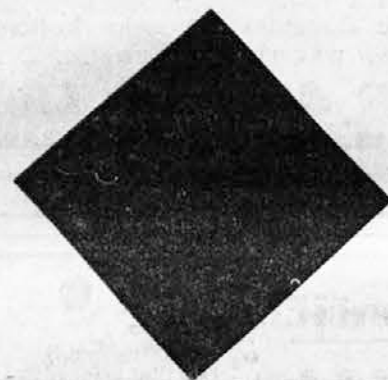
dostavlja na dom

TELEFON ŠTEV. 27-81
USTANOVLJENO L. 1899**FRANC GOLOB**

specialna trgovina gospodinjskih predmetov

LJUBLJANA — Wolfova ulica Ogled
zaloge
pove vse

Jedilno orodje — Kuhinjska posoda — Specialna kuhinjska posoda za hotele, gostilne in zavode — Opreme za neveste — Kuhalni aparati — Štedilniki

Dežniki**Nogavice****Perilo****Tovarna VIDMAR, Ljubljana****Prodajalne:****Savlje št. 18****Ljubljana:**

Pred Škofijo 19 — Prešernova ulica 20

Zagreb:

Ilica 41a — Jurišičeva 8

Beograd: Kralja Milana 5
Kralja Aleksandra 2**Novi Sad:**

Kralja Aleksandra 21